

RINKOTYRA

MARKET RESEARCH

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAI
AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS

1(43)
2009

RINKOTYRA
MARKET RESEARCH

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAI
AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS

1(43)
2009

VILNIUS

LIETUVOS AGRARINĖS EKONOMIKOS INSTITUTAS
LITHUANIAN INSTITUTE OF AGRARIAN ECONOMICS

Rinkotyra : Žemės ūkio ir maisto produktai = Market research : Agricultural and food products.
– Nr. 1 (43). – Vilnius: LAEI, 2009. – 96 p.: iliustr., lent.

UDK: 339.13.017(051) + 338.439(051)

Leidinyje „Rinkotyra“ Nr. 1 (43) pateikiama pokyčių analizė grūdų, rapsų, bulvių, daržovių, pieno, jautienos, kiaulienos, paukštienos, kiaušinių ir žuvų rinkose 2008 metais ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais. Nagrinėjamos žemės ūkio produkcijos gamybos, supirkimo apimtys, kainos, eksporto ir importo srautai. Lietuvos duomenys lyginami su kitų šalių duomenimis, pateikiamos prognozės. Analizuojama šalies užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais dinamika per 2008 metus.

Prieduose – informacija apie Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksportą į ES ir trečiąsias šalis.

Redakcinė kolegija:
Editorial Board:

dr. Rasa Melnikienė (pirmininkė/*Chief Editor*),
dr. Vygantas Katkevičius, dr. Irena Kriščiukaitienė, doc. dr. Arvydas Kuodys,
dr. Ramutė Naujokienė, doc. dr. Aleksandras Savilionis, Virgilijus Skulskis

TURINYS

Grūdai. <i>V. Bradūnas</i>	5
Rapsai. <i>V. Bradūnas</i>	23
Bulvės. <i>I. Lukošiuūtė</i>	26
Daržovės. <i>I. Lukošiuūtė</i>	31
Pienas. <i>D. Mikelionytė, O. Eičaitė</i>	41
Mėsa. <i>A. Gapšys, L. Petrauskaitė</i>	52
Kiaušiniai. <i>L. Petrauskaitė</i>	72
Žuvis. <i>A. Motova</i>	78
Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais 2008 metais. <i>T. Petuchova</i>	83
SANTRUMPOS	94
PRIEDAS. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2008 metais. <i>T. Petuchova</i>	95

CONTENTS

Grains. <i>V. Bradūnas</i>	5
Rape. <i>V. Bradūnas</i>	23
Potatoes. <i>I. Lukošiuūtė</i>	26
Vegetables. <i>I. Lukošiuūtė</i>	31
Milk. <i>D. Mikelionytė, O. Eičaitė</i>	41
Meat. <i>A. Gapšys, L. Petrauskaitė</i>	52
Eggs. <i>L. Petrauskaitė</i>	72
Fish. <i>A. Motova</i>	78
Lithuania's foreign trade of agricultural and food products in 2008. <i>T. Petuchova</i>	83
ABBREVIATIONS	94
ANNEX. Exports of agricultural and food products in 2008. <i>T. Petuchova</i>	95

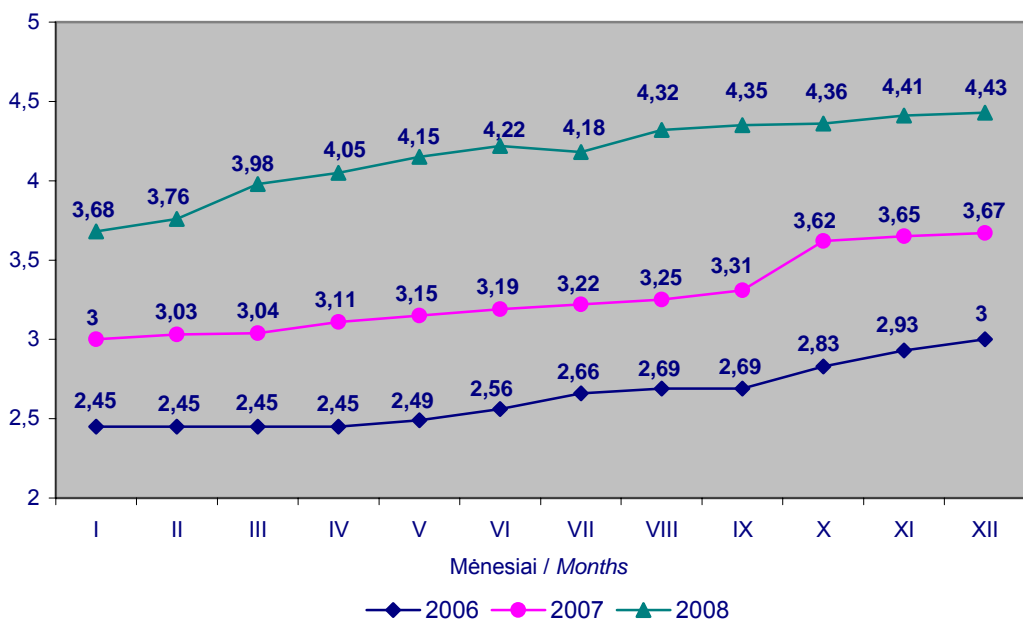
GRŪDAI / GRAINS

Dr. Vidmantas BRADŪNAS,

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus vyresnysis mokslo darbuotojas, vidmantas@laei.lt

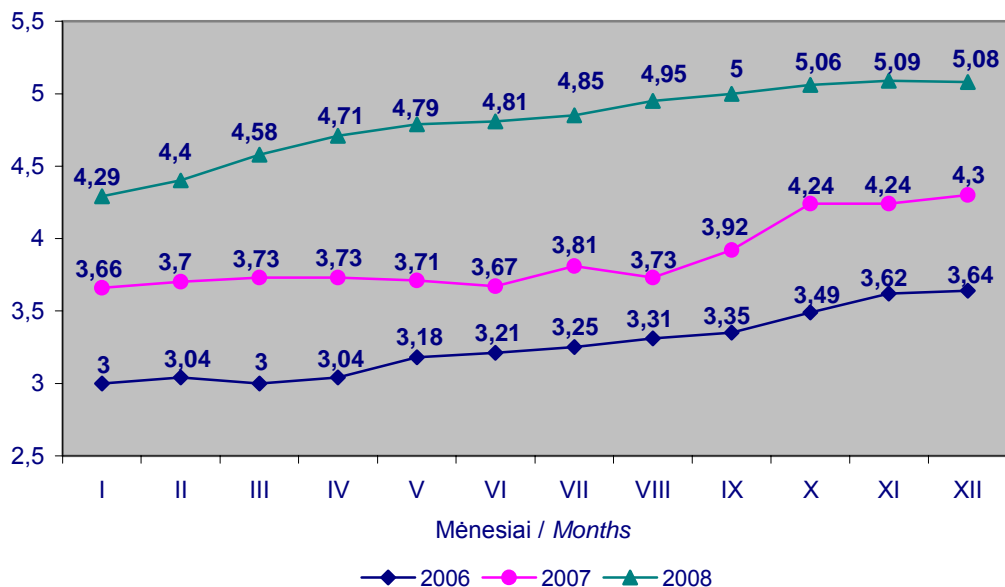
Praėjusių metų gana palankios hidrometeorologinės sąlygos leido žemės ūkio augalams normaliai peržiemoti, vystytis ir bręsti, derliaus nuėmimo metu klimatas taip pat buvo palankus. Todėl 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, 11,3 proc. didesnis buvo javų derlingumas ir 13,4 proc. – jų derlius. Padidėjusi grūdų pasiūla rinkoje lėmė jų supirkimo kainų mažėjimą. Tačiau dar 2008 metų balandžio mėnesį pradėjusios kristi grūdų supirkimo kainos iki šiol beveik neturėjo įtakos pagrindinių grūdų produktų mažmeninėms kainoms, jos ir toliau didėjo.

Ruginės duonos mažmeninė kaina 2008 metų gruodžio mėnesį, palyginti su 2007-ųjų gruodžiu, buvo didesnė 20,7 proc. Batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų kaina per tą patį laikotarpį padidėjo 18,1 proc. 1 ir 2 paveiksluose pateikta minėtų gaminių mažmeninių kainų dinamika rodo, kad per 2008 metus juodos duonos kaina išaugo 20,4 proc., batono – 18,4 proc., o per 2006–2008 metų laikotarpį – atitinkamai 80,8 ir 69,3 proc.

1 pav. Ruginės duonos mažmeninė kaina 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 1. Retail price of rye bread in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2 pav. Batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninė kaina 2006–2008 metais, Lt/kg
 Figure 2. Retail price of a loaf of white bread made from the best-quality wheat flour in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Pagrindinių grūdų produktų mažmeninių kainų pokytis per pastaruosius metus pateiktas 1 lentelėje. 2009 metų vasario mėnesį, palyginti su 2007-ųjų vasariu, mažmeninėje prekyboje labiausiai pabrango makaronai, kvietiniai miltai ir juoda duona, o palyginti su pernai metų vasariu, daugiausia pakilo makaronų, juodos ir baltos duonos kainos.

1 lentelė / Table 1

Kai kurių grūdų produktų mažmeninės kainos Lietuvoje 2007–2009 metų vasario mėnesį, Lt/kg
 Retail prices of selected grain products in Lithuania in February 2007–2009, Lt/kg

Produktai / Products	2007-02-17	2008-02-15	2009-02-13	Pokytis / Change, %	
				2009 / 2007	2009 / 2008
Ekstra rūšies kvietiniai miltai Wheat flour, extra-fine quality	2,04	2,82	2,93	43,6	3,9
Aukščiausios rūšies kvietiniai miltai / Wheat flour, best quality	1,67	2,34	2,39	43,1	2,1
Juoda duona / Brown bread	3,33	4,09	4,71	41,4	15,2
Balta duona / White bread	3,39	3,97	4,42	30,4	11,3
Makaronai, spagečiai Pasta, spaghetti	3,48	4,28	5,33	53,2	24,5
Grikių kruopos / Buckwheat groats	3,73	3,98	4,02	7,8	1,0
Manų kruopos / Semolina	2,09	2,81	2,81	34,4	0,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vilniuje 2008 metų gruodžio mėnesį balta duona skrudinimui buvo 30,5 proc., spagečiai – 10,3 proc. brangesni, o aukščiausios rūšies kvietiniai miltai – 4,0 proc. pigesni nei prieš metus (2 lentelė). Rygoje per minėtą laikotarpį spagečiai pabrango 38,6 proc., o aukščiausios rūšies kvietiniai miltai – 16,4 proc., jų kaina buvo atitinkamai 51,0 proc. ir 12,1 proc. didesnė nei Vilniuje, o balta duona skrudinimui per tą patį laikotarpį atpigo 7,6 proc. ir buvo 42,6 proc. pigesnė nei Vilniuje.

2 lentelė / Table 2

Pagrindinių grūdų produktų mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse

2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg

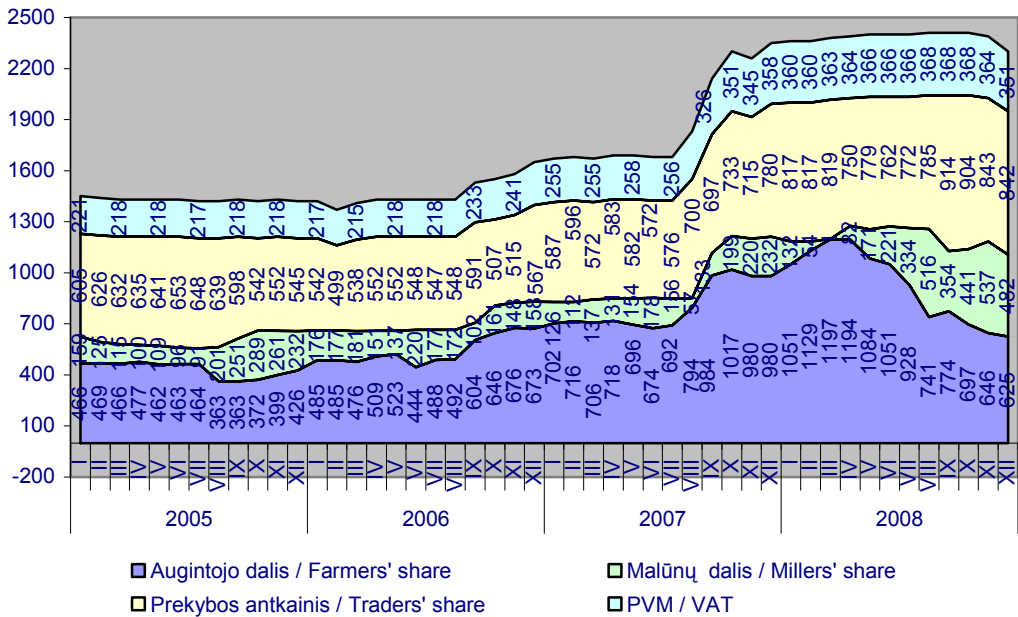
Retail prices of selected grain products in some EU capital cities in December 2007 and 2008, Lt/kg

Sostinės Capital cities	Balta duona skrudinimui White toast bread			Makaronai spagečiai Pasta spaghetti			A. r. kvietiniai miltai Wheat flour, best quality		
	2007	2008	pokytis, change, %	2007	2008	pokytis, change, %	2007	2008	pokytis, change, %
Budapeštas	2,63	3,20	121,7	6,56	10,90	166,2	1,71	1,95	114,0
Ryga	5,29	4,89	92,4	5,60	7,76	138,6	2,07	2,41	116,4
Amsterdamas	7,59	6,26	82,5	1,80	1,96	108,9	1,28	1,47	114,8
Vilnius	6,53	8,52	130,5	4,66	5,14	110,3	2,24	2,15	96,0
Talinas	7,83	8,69	111,0	6,14	7,78	126,7	2,18	2,39	109,6
Bratislava	6,43	8,72	135,6	6,98	8,80	126,1	1,41	1,38	97,9
Praha	7,26	8,76	120,7	3,94	4,92	124,9	1,28	1,44	112,5
Berlynas	12,75	12,65	99,2	6,22	8,26	132,8	2,38	2,22	93,3
Stokholmas	16,55	13,52	81,7	5,12	8,06	157,4	1,57	3,15	200,6
Helsinkis	14,25	14,49	101,7	6,66	9,46	142,0	1,73	1,89	109,2

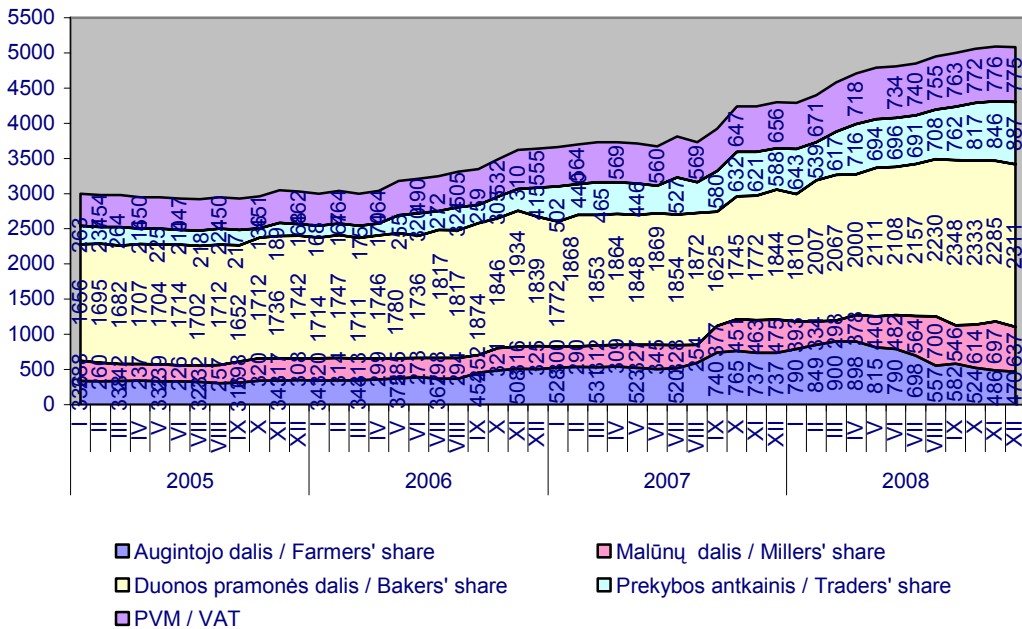
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Ruginės duonos ir batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų 2008 metų gruodžio mėnesio mažmeninių kainų struktūroje didelė dalis teko duonos gaminių kepėjams: ruginės duonos – 41,4 proc., batono – 45,5 proc. Nemažą dalį sudarė ir prekybos antkainis: atitinkamai 24,4 proc. ir 17,5 proc. Todėl galima teigti, kad ir duonos gaminių kepėjų, ir prekybos įmonių įtaka minėtų produktų mažmeninėms kainoms yra gana sviri. Aukščiausios rūšies kvietinių miltų 2008 metų gruodžio mėnesio mažmeninės kainos struktūroje didelė dalis teko prekybininkams – 36,7 proc. ir mašinos įmonėms – 27,7 proc. (3–5 pav.).

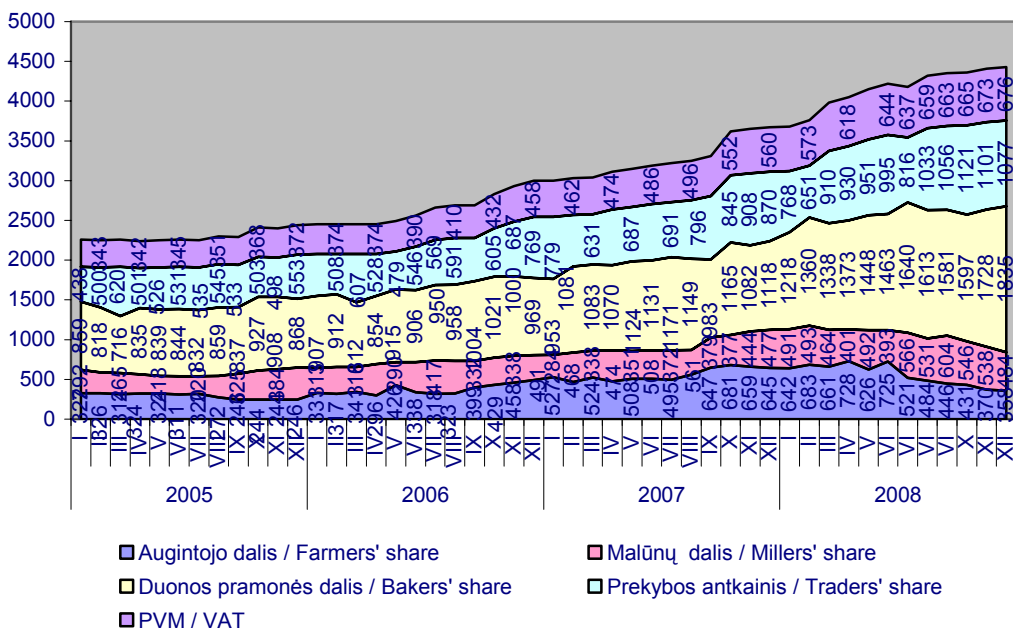
Brangstantys grūdų produktai mažina kai kurių pagrindinių grūdų produktų pardavimą šalies vidaus rinkoje. Per 2006–2008 metus mažėjo beveik visų 3 lentelėje pateiktų grūdų produktų, išskyrus manų ir grikių kruopas, pardavimo apimtys Lietuvos rinkoje. Labiausiai smuko ruginių miltų – 62,2 proc., kviečių kruopų – 29,8 proc., konditerijos gaminių – 17,0 proc., ruginės duonos – 9,9 proc. pardavimas.

3 pav. Kvietinių miltų mažmeninės kainos struktūra 2005–2008 metais, Lt/t
 Figure 3. Structure of wheat flour retail price in 2005–2008, Lt/t

4 pav. Batono mažmeninės kainos struktūra 2005–2008 metais, Lt/t
 Figure 4. Structure of retail price of a loaf of white bread in 2005–2008, Lt/t

5 pav. Ruginės duonos mažmeninės kainos struktūra 2005–2008 metais, Lt/t
 Figure 5. Structure of rye bread retail price in 2005–2008, Lt/t

3 lentelė / Table 3

Kai kurių grūdų produktų pardavimas Lietuvoje 2006–2008 metais, tūkst. t
 Sales of selected grain products in Lithuania in 2006–2008, thou. t

Produktai / Products	2006	2007	2008	Pokytis / Change, %	
				2008 / 2007	2008 / 2006
Kvietiniai miltai / Wheat flour	148,49	136,15	135,41	-0,54	-8,8
Ruginiai miltai / Rye flour	43,65	23,91	16,42	-31,3	-62,2
Šviežia duona: / Fresh bread:	142,74	133,09	132,40	-0,5	-7,2
ruginė / rye bread	64,75	60,41	58,32	-3,5	-9,9
kita (balta ir batonai) / other bread	77,99	72,69	74,08	1,9	-5,0
Kviečių kruopos / Wheat groats:	5,46	3,13	3,83	22,4	-29,8
manų / semolina	1,30	1,19	1,61	35,3	23,8
Kitų javų kruopos: / Other cereal groats:	12,15	10,64	11,25	5,7	-7,4
grikių / buckwheat groats	3,64	3,38	4,54	34,3	24,7
Pyragai ir konditerijos gaminiai / Pastry and confectionery	31,19	31,17	25,86	-17,0	-17,0

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Grūdų produktų mažmeninių kainų augimo tempams lemiamos įtakos nepadarė ir pradėjusios mažėti jų didmeninės kainos (4 lentelė). 2008 metų gruodžio mėnesį, palyginti su 2007-ųjų gruodžiu, daugiausia sumažėjo ruginių sijotų bei pasijotų miltų ir manų bei perlinių kruopų didmeninės kainos.

4 lentelė / Table 4

Miltų ir kruopų didmeninės kainos 2006–2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/t
Wholesale prices of flour and groats in December 2006–2008, Lt/t

Produktai / Products	2006	2007	2008	2008/2007, %
Aukščiausios rūšies kvietiniai miltai <i>Wheat flour, best quality</i>	831	1245	1107	-11,1
Ruginiai sijoti miltai / <i>Rye flour, sifted</i>	805	1167	842	-27,8
Ruginiai pasijoti miltai <i>Rye flour, half-sifted</i>	705	1051	775	-26,3
Perlinės kruopos / <i>Pearl-barley</i>	727	1104	852	-22,8
Grikių kruopos / <i>Buckwheat groats</i>	2415	2193	2004	-8,6
Manų kruopos / <i>Semolina</i>	929	1346	987	-26,7

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Kainų mažėjimo tendencijų nebuvo duonos gaminių didmeninėje prekyboje: ruginės duonos didmeninė kaina per 2008 metus pakilo 13,9 proc., o 2008 metų gruodį, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu mėnesiu, – 19,5 proc., batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų – atitinkamai 14,2 ir 11,9 proc.

Grūdų produktų vidutinės didmeninės kainos per tą patį laikotarpį mažėjo žymiai lėčiau nei vidutinės grūdų supirkimo kainos: kvietinių miltų pardavimo kaina sumažėjo 11,1 proc., o kviečiai buvo net 37,4 proc. pigesni, ruginiai miltai vidutiniškai atpigo 27,8 proc., o rugiai – net 43,4 proc., javų kruopų kainos taip pat atitinkamai sumažėjo, nors miežiai pigo daugiau.

Pagrindinių grūdų rūšių vidutinės supirkimo kainos Lietuvoje 2008 metų gruodžio mėnesį buvo vidutiniškai apie 35 proc. mažesnės nei prieš metus (5 lentelė).

5 lentelė / Table 5

Grūdų supirkimo kainos Lietuvoje 2006–2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/t
Grain purchase prices in Lithuania in December 2006–2008, Lt/t

Grūdai / Grains	2006	2007	2008	2008 / 2007, %
Maistiniai kviečiai / <i>Food wheat</i>	506	751	470	-37,4
Maistiniai rugiai / <i>Food rye</i>	491	633	358	-43,4
Pašariniai kviečiai / <i>Feed wheat</i>	475	601	379	-36,9
Pašariniai miežiai / <i>Feed barley</i>	471	640	417	-34,8

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

ŽŪMPRIS duomenimis, kaimyninių šalių maistinių kviečių supirkimo kainos gruodžio pradžioje buvo didžiausios Latvijoje, o mažiausios – Lenkijoje ir Vokietijoje (6 lentelė). Pastarosiose valstybėse 2008 metų 49-ąją savaitę, palyginti su 2007 metų ta pačia savaitę, maistinių kviečių kaina sumažėjo labiausiai. Pašariniai kviečiai pigesni nei Lietuvoje buvo Slovakijoje – 11,5 proc. ir Latvijoje – 10,0 proc., o kitose valstybėse – apie 12,9 proc. brangesni. Maistiniai rugiai brangesni nei Lietuvoje buvo visose paminėtose valstybėse. Pašariniai miežiai pigiau nei Lietuvoje buvo superkami Slovakijoje, Latvijoje ir Lenkijoje, o kitose valstybėse truputį brangiau. Jų supirkimo kainos mažiausiai nukrito Estijoje, daugiausia – Vokietijoje.

6 lentelė / Table 6

Vidutinės grūdų kainos kai kuriose valstybėse 2007 ir 2008 metų 49-ąją savaitę, Lt/t
Average prices of grains in selected countries in the 49 week of 2007 and 2008, Lt/t

Valstybė / Country	2007	2008	Pokytis / Change, %
<i>Maistiniai kviečiai / Food wheat</i>			
Latvija / Latvia	728	542	-25,5
Estija / Estonia	663	505	-23,8
Slovakija / Slovakia	762	482	-36,7
Lietuva / Lithuania	693	470	-32,2
Vengrija / Hungary	722	451	-37,5
Lenkija / Poland	776	431	-44,5
Vokietija / Germany	758	413	-45,5
<i>Pašariniai kviečiai / Feed wheat</i>			
Estija / Estonia	702	429	-38,9
Vokietija / Germany	727	393	-45,9
Lenkija / Poland	749	386	-48,5
Lietuva / Lithuania	650	348	-46,5
Latvija / Latvia	627	313	-50,1
Slovakija / Slovakia	705	308	-56,3
<i>Maistiniai rugiai / Food rye</i>			
Slovakija / Slovakia	674	454	-32,6
Vokietija / Germany	742	343	-53,2
Estija / Estonia	596	375	-37,1
Lenkija / Poland	672	329	-51,0
Lietuva / Lithuania	646	297	-54,0
<i>Pašariniai miežiai / Feed barley</i>			
Estija / Estonia	603	435	-27,9
Vokietija / Germany	731	353	-51,7
Lietuva / Lithuania	699	350	-49,9
Slovakija / Slovakia	648	342	-47,2
Latvija / Latvia	624	342	-45,2
Lenkija / Poland	677	340	-49,8

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Ateities sandoriai tarptautinėse biržose (LIFFE, MATIF, WCE) (7 lentelė) rodo, kad maistinių kviečių kainos 27–48 proc., o miežių – 29–40 proc. mažesnės nei prieš metus.

7 lentelė / Table 7

Kviečių ir miežių ateities sandorių kainos tarptautinėse biržose 2009 metais, Lt/t
Future transaction prices of wheat and barley at the international exchanges in 2009, Lt/t

Birža <i>Exchange</i>	Pristatymo data <i>Date of delivery</i>	4 sav. / week (01-19–25)	5 sav. / week (01-26–02-01)	6 sav. / week (02-02–08)	7 sav. / week (02-09–15)
<i>Maistiniai kviečiai / Food wheat</i>					
LIFFE	2009-07	464	454	469	463
	2009-11	482	466	484	490
	2010-01	492	479	494	500
	2010-03	502	487	502	508
MATIF	2009-05	528	524	520	514
	2009-11	559	553	549	539
	2010-01	564	559	552	542
	2010-03	568	561	558	547
<i>Miežiai / Barkey</i>					
WCE	2009-05	341	316	321	315
	2009-07	351	326	330	325
	2009-12	351	326	330	325
	2010-03	351	326	330	325

Šaltinis: Tarptautinės biržos.

Pastaba:

LIFFE – London International Financial Future Exchange (Jungtinė Karalystė);

MATIF – The International French Futures and Options Exchange (Prancūzija);

WCE – Winnipeg Commodity Exchange (Kanada).

2009 metų vasario viduryje maistiniai kviečiai buvo perkami 3,5 proc., o miežiai – 8,5 proc. pigiau nei prieš mėnesį. Tikėtina, kad grūdų kainos pasaulio ir ES-27 šalių grūdų rinkose stabilizavosi, todėl ir Lietuvoje 2009 metais didelių kainų pokyčių nelaukiama.

Grūdų supirkimas Lietuvoje. Palyginti su 2007 metais, 2008-aisiais Lietuvoje javų grūdų iš augintojų supirkta 43,4 proc. (746,9 tūkst. t) daugiau (8 lentelė). Labiausiai padidėjo II klasės maistinių kviečių (274,2 tūkst. t), kvietrugių (99,8 tūkst. t) ir maistinių rugių (45,4 tūkst. t) supirkimas. Perpus mažiau per minėtą laikotarpį supirkta tik grikių.

2008 metais, kaip ir keletą pastarųjų metų, didžiausią supirktų javų grūdų dalį sudarė kviečiai – 62,3 proc. ir miežiai – 24,9 proc., rugiai – tik 4,1 proc., kvietrugiai – 7,5 proc.

Grūdų supirkimas 2007 ir 2008 metais
Purchase of grains in 2007 and 2008

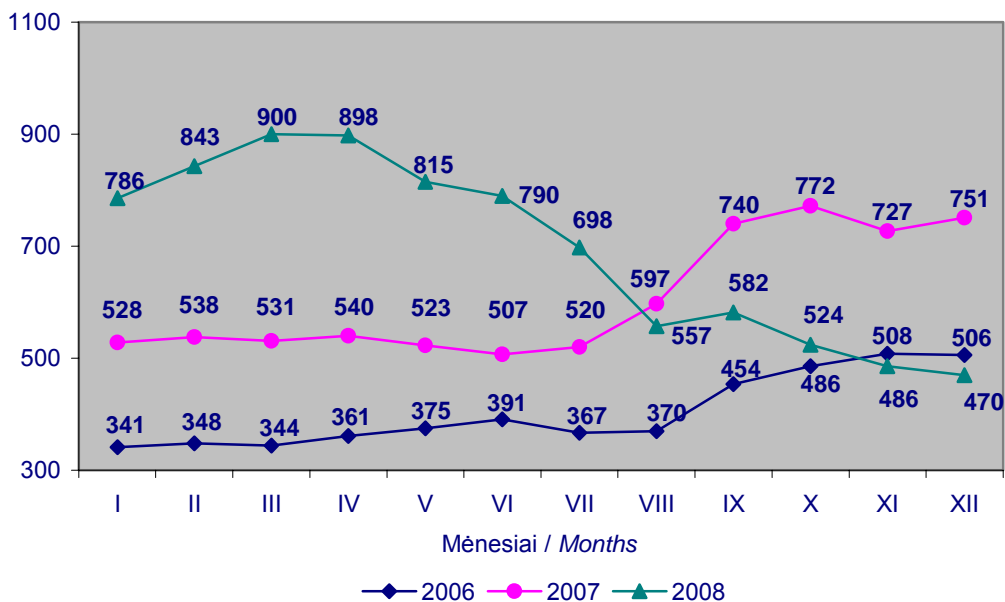
Grūdai / Grains	Supirkta, tūkst. t Amounts purchased, thou. t			Vidutinė supirkimo kaina, Lt/t Average purchase price, Lt/t		
	2007	2008	pokytis, change, %	2007	2008	pokytis, change, %
Iš viso / Total	1722,2	2469,1	43,4	631	566	-10,3
kviečiai / wheat	988,9	1537,5	55,5	642	589	-8,3
I klasės maistiniai food wheat, class I	144,1	210,7	46,2	657	675	2,7
II klasės maistiniai food wheat, class II	436,0	710,2	62,9	691	622	-10,0
rugiai / rye	94,4	101,5	7,5	530	508	-4,2
I klasės maistiniai food rye, class I	19,6	65,0	3,3 k.	577	496	-14,0
miežiai / barley	525,7	615,2	17,0	643	543	-15,5
maistiniai / food barley	40,1	42,7	6,5	643	519	-19,3
salykliniai / malt barley	61,0	78,2	28,2	809	765	-5,4
avižos / oat	13,9	18,3	31,7	501	430	-14,2
grikiai / buckwheat	7,8	3,4	-56,4	901	656	-27,2
kvietrugiai / triticale	84,5	184,3	118,1	538	420	-21,9
kukurūzai / maize	7,1	8,8	23,9	749	708	-5,5

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Javų augintojai 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, prikūlė beveik 405 tūkst. t javų grūdų daugiau – tai padidino ir grūdų pasiūlą. Padidėjusi javų grūdų pasiūla Lietuvos rinkoje sudarė realias prielaidas, didinant jų supirkimą, daugiau kaip 4 proc. pagausinti grūdų atsargas, kad, susidarius palankioms ekonominėms sąlygoms, nekiltų kliūčių plėsti grūdų perdirbimą arba didinti jų eksportą.

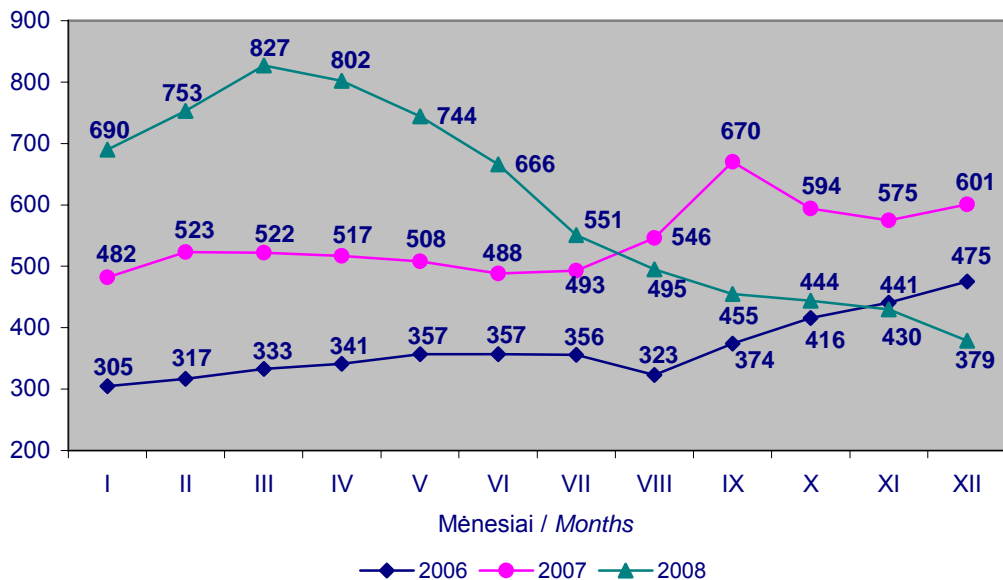
Mažėjančios grūdų kainos pasaulio ir ES-27 šalių rinkose lėmė ir sumažėjusias grūdų kainas Lietuvos rinkoje. Todėl 2008 metais javų grūdai Lietuvoje buvo superkami 10,3 proc. pigiau nei 2007 metais. Maistinių kviečių vidutinė supirkimo kaina 2008 metų gruodžio mėnesį buvo 37,4 proc., pašarinių kviečių – 36,9 proc., maistinių rugių – 43,4 proc., pašarinių miežių – 34,8 proc. mažesnė nei 2007-ųjų gruodį (6–9 pav.).

Grūdų ir jų produktų užsienio prekyba. Neabejotina, kad nemažą įtaką situacijai grūdų ir jų produktų rinkose daro eksportas bei importas. Per 2008 metus iš Lietuvos javų grūdų eksportuota 4,9 karto daugiau negu importuota (9 lentelė). Palyginti su 2007 metais, javų grūdų eksportas padidėjo 2,2 karto, o importas – 1,7 karto. Malybos produkcijos eksportas per tą patį laikotarpį išaugo 24,8 proc., o importas 16,5 proc. sumažėjo.

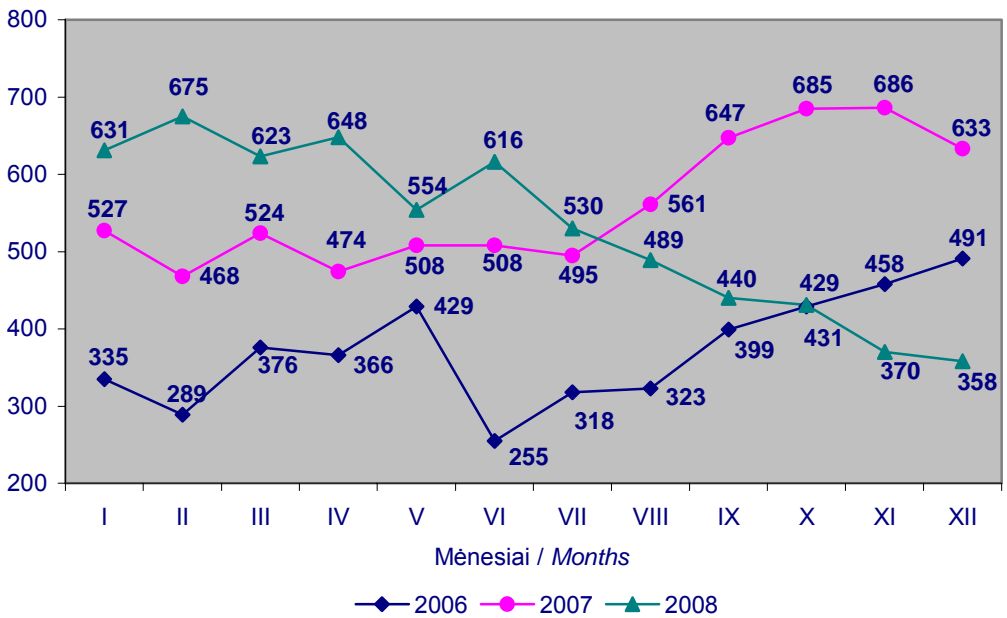
6 pav. Maistinių kviečių supirkimo kaina 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 6. Food wheat purchase price in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIS.

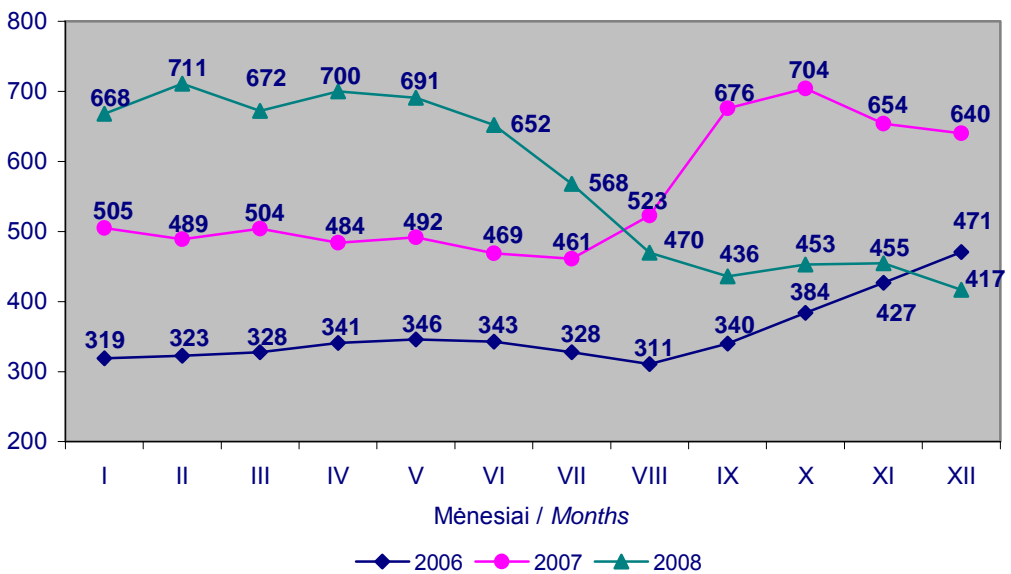
7 pav. Pašarinių kviečių supirkimo kaina 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 7. Feed wheat purchase price in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIS.

8 pav. Maistinių rugių supirkimo kaina 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 8. Food rye purchase price in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIS.

9 pav. Pašarinių miežių supirkimo kaina 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 9. Feed barley purchase price in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIS.

Daugiausia lietuviškų kviečių per praėjusius metus pirkto: Latvija – 18,8 proc., Alžyras – 18,0 proc., Marokas – 13,8 proc., Omanas – 8,9 proc., Turkija – 8,3 proc. Ruginių eksportuota į Suomiją – 34,8 proc., Lenkiją – 23,8 proc., Vokietiją – 18,7 proc., o miežių į Latviją – 15,2 proc., Lenkiją – 13,4 proc., Siriją – 10,7 proc., Daniją – 10,0 proc. Kvietinių miltų Lietuva pardavė Rusijai – 44,5 proc., Latvijai – 26,6 proc., Estijai – 14,3 proc. Daugiausia ruginių miltų iš Lietuvos nupirko Lenkija – 49,8 proc., Latvija – 16,8 proc., Izraelis – 13,6 proc. Javų kruopų parduota Latvijai – 49,4 proc., Estijai – 37,8 proc.

9 lentelė / Table 9

Grūdų ir jų produktų užsienio prekyba 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Foreign trade in grains and grain products in 2007 and 2008, thou. t

Produktai / Products	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2007	2008	%	2007	2008	%
Javų grūdai Cereal grains	722,5	1604,1	222,0	192,5	330,8	171,8
iš jų: / of which:						
kviečiai / wheat	438,5	1126,6	256,9	44,6	115,4	258,7
rugiai / rye	24,1	60,1	249,4	18,0	2,8	-6,4 k.
miežiai / barley	227,6	316,1	138,9	57,4	37,6	-34,5
Malybos produkcija: Milling products:	113,7	141,9	124,8	50,3	42,0	83,5
iš jos: / of which:						
kvietiniai miltai wheat flour	13,1	6,8	51,9	5,5	5,4	98,2
ruginiai miltai rye flour	1,3	1,1	84,6	16,6	17,2	103,6
javų kruopos cereal groats	2,9	3,1	106,9	1,8	1,5	83,3

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Daugiausia kviečių importuota iš Ukrainos – 59,7 proc., Latvijos – 19,4 proc., Švedijos – 5,4 proc., Rusijos – 4,1 proc., ruginių – iš Latvijos – 68,1 proc., Rusijos – 19,0 proc., miežių – iš Švedijos – 47,1 proc., Latvijos – 14,9 proc., Estijos – 11,9 proc., Suomijos – 7,7 proc.

Lietuva iš Latvijos nupirko 56,2 proc. kvietinių ir 91,0 proc. ruginių miltų, iš Estijos – atitinkamai 28,9 proc. ir 7,0 proc. Javų kruopų importuota iš Lenkijos – 41,2 proc., Vengrijos – 37,8 proc. ir Latvijos – 13,7 proc.

Grūdų eksporto kainos 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo 5,6 proc. mažesnės (10 lentelė). Brangiausiai parduoti kviečiai ir kvietiniai miltai, javų kruopos. Kviečių, ruginių ir miežių importo kainos per minėtą laikotarpį padidėjo atitinkamai 16,6, 93,3 ir 42,4 proc. Iš importuotų grūdų produktų brangiausiai teko mokėti už kvietinius miltus ir javų kruopas.

Eksportuotų ir importuotų javų grūdų bei jų produktų vidutinės kainos
2007 ir 2008 metais, Lt/t
*Average prices of exported and imported cereal grains and grain products
in 2007 and 2008, Lt/t*

Produktai / Products	Eksporto kainos / Export price			Importo kainos / Import price		
	2007	2008	%	2007	2008	%
Javų grūdai <i>Cereal grains</i>	736	697	94,7	714	782	109,5
<i>iš jų: / of which:</i>						
kviečiai / <i>wheat</i>	682	726	106,5	586	683	116,6
rugiai / <i>rye</i>	702	687	97,9	608	1175	193,3
miežiai / <i>barley</i>	810	577	71,2	684	974	142,4
Kvietiniai miltai <i>Wheat flour</i>	820	1134	138,3	860	1160	134,9
Ruginiai miltai <i>Rye flour</i>	849	1086	127,9	871	1011	116,1
Javų kruopos <i>Cereal groats</i>	1047	1376	131,4	1067	1157	108,4

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Pasaulinės grūdų eksporto kainos 2008 metų gruodžio mėnesį, palyginti su 2007-ųjų gruodžiu, taip pat atitinkamai mažėjo. Daugiausia atpigo Jungtinėje Karalystėje užauginti pašariniai kviečiai ir Prancūzijoje – pašariniai kviečiai ir miežiai (11 lentelė).

Gamyba. Per 2008 metus šalies grūdų perdirbimo įmonės perdirbo 938,83 tūkst. t grūdų, arba beveik 54 tūkst. t (6,1 proc.) daugiau nei per 2007-uosius (12 lentelė).

Per minėtą laikotarpį daugiausia padidėjo avižų, kukurūzų, kvietrugių, grikių, o sumažėjo maistinių miežių, I klasės maistinių kviečių ir rugių perdirbimas. Tai lėmė grūdų produktų gamybos ir vartojimo pokyčiai šalyje. Be to, grūdų pagal asortimentą perdirbimo pokyčiams nemažos įtakos turėjo ir blogesnė grūdų kokybė. Pavyzdžiui, bendras kviečių perdirbimas per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, sumažėjo 6,8 proc., I klasės maistinių kviečių – net 54,4 proc., o II klasės padidėjo net 41,4 proc.

Grūdų atsargos 2008 metų gruodžio pabaigoje buvo: kviečių – 388,9 tūkst. t, rugių – 59,9 tūkst. t, miežių – 149,1 tūkst. t, kvietrugių – 87,6 tūkst. t, avižų – 17,0 tūkst. t, grikių – 3,6 tūkst. t. Palyginti su 2007 metų gruodžiu, pagrindinių grūdų rūšių atsargos sumažėjo: miežių – 3,6 proc., kviečių – 3,7 proc., rugių – 9,5 proc., o kai kurių išaugo: kvietrugių – 2,3 karto, avižų – 34,9 proc., kukurūzų – 52,2 proc.

Didžiausi augimo tempai per minėtą laikotarpį buvo javų kruopų (17,0 proc.) gamyboje (13 lentelė). Ruginių miltų pagaminta mažiau (24,6 proc.), nes iškepta mažiau duonos (2,8 proc.) ir pagaminta mažiau konditerijos gaminių (16,3 proc.).

Pasaulinės eksportuotų grūdų kainos 2007 ir 2008 metais, Lt/t*
 World grain export prices in 2007 and 2008, Lt/t*

Grūdai Grains	Valstybė augintoja Country	2007 gruodis December	2008			Pokytis**, Change**, %
			spalis October	lapkritis November	gruodis December	
Kviečiai Wheat	JAV, HRW 2 kat. USA	939	642	666	616	-34,4
	JAV, SRW 2 kat. USA	889	504	518	494	-45,4
	Argentina	790	-	480	460	-41,8
	Prancūzija, FCW 1 France	932	515	477	463	-50,3
	Vokietija, B klasė Germany, Class B	932	548	534	474	-49,1
	J. Karalystė, pašariniai UK, feed wheat	777	-	408	375	-51,7
	Kanada, CWRS 13,5 b Canada	1173	844	882	855	-27,1
Kukurūzai Maize	JAV, 3 YC / USA	488	478	430	435	-10,9
	Argentina	423	437	414	395	-6,6
Miežiai Barley	Prancūzija, pašariniai France, feed barley	857	432	403	390	-54,5

* Kainos (Lt) pateiktos pagal atitinkamos datos LB valiutų kursą / Prices (in Lit) according to the Lithuanian Bank exchange rate of the corresponding date.

** 2008 m. gruodį, palyginti su 2007 m. gruodžiu / December 2008 compared to December 2007.

Pastaba:

HRW – Hard Red Winter; SRW – Soft Red Winter; FCW – French Channel Wheat; CWRS – Canada Western Red Spring; CWAD – Canada Western Amber Durum; YC – Yellow Corn.

Šaltinis: Agricultural Market Agency.

Grūdų perdirbimas 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
 Processing of grains in 2007 and 2008, thou. t

Grūdai / Grains	2007	2008	%
Kviečiai / Wheat	506,49	471,97	93,2
I klasės maistiniai / food wheat, class I	125,99	57,47	45,6
II klasės maistiniai / food wheat, class II	141,62	200,24	141,4
pašariniai / feed wheat	238,87	214,26	89,7
Rugiai / Rye	52,50	47,97	91,4

Grūdai / Grains	2007	2008	%
maistiniai / food rye	20,87	18,93	90,7
pašariniai / feed rye	31,63	29,04	91,8
Miežiai / Barley	227,99	236,33	103,7
maistiniai / food barley	0,84	0,11	13,1
salykliniai / malt barley	105,00	111,46	106,2
pašariniai / feed barley	122,15	124,76	102,1
Avižos / Oats	4,01	10,42	2,6 k.
Grikliai / Buckwheat	5,46	9,32	170,7
Kvietrugiai / Triticale	31,24	54,04	173,0
Kukurūzai / Maize	53,26	102,65	192,7
Žirniai / Peas	4,40	6,13	139,3
Iš viso / Total	885,35	938,83	106,1

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

13 lentelė / Table 13

Grūdų produktų gamyba 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Production of grain products in 2007 and 2008, thou. t

Produktai / Products	2007	2008	%
Miltai / Flour	251,97	249,24	98,9
kvietiniai / wheat flour	229,11	231,91	101,2
ruginiai / rye flour	22,67	17,17	75,7
Javų kruopos / Cereal groats	20,04	23,44	117,0
avižų, kukurūzų, ryžių, rugių, miežių oat, maize, rice, rye, barley	16,55	19,42	117,3
Duona / Bread	141,37	142,03	100,5
ruginė / rye bread	62,65	60,88	97,2
kita / other	78,72	81,15	103,1
Konditerijos gaminiai / Confectionery	32,19	26,86	83,4

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Per minėtą laikotarpį daugiausia sumažėjo ruginių miltų (31,3 proc.) ir konditerijos gaminių (17,2 proc.) pardavimas (14 lentelė). Mažiau parduota ir ruginės duonos (3,5 proc.) bei kvietinių miltų (13,5 proc.). Nors per minėtą laikotarpį šių grūdų produktų parduota apie 30 tūkst. t mažiau, minėtų produktų gamintojai už juos gavo 106,8 mln. Lt daugiau pajamų. Tai lėmė išaugusios pardavimo kainos.

Grūdų produktų pardavimas 2007 ir 2008 metais
Sales of grain products in 2007 and 2008

Produktai Products	2007		2008		%	
	tūkst. t thou. t	tūkst. Lt thou. Lt	tūkst. t thou. t	tūkst. Lt thou. Lt	tūkst. t thou. t	tūkst. Lt thou. Lt
Kvietiniai miltai Wheat flour	136,15	128540,0	117,73	136768,0	86,5	106,4
Ruginiai miltai Rye flour	23,91	20569,6	16,42	16641,7	68,7	80,9
Javų kruopos: Cereal groats:	13,77	17914,7	16,10	22851,1	116,9	127,6
kviečių / wheat	3,13	3122,2	3,83	4266,2	122,4	136,6
manų / semolina	1,19	1342,5	1,61	1883,0	135,3	140,3
avižių, kukurūzų, ryžių, rugių, miežių oat, maize, rice, rye, barley	10,64	14792,5	12,27	18584,9	115,3	125,6
grikių / buckwheat	3,38	8099,4	4,54	9958,4	134,3	123,0
Šviežia duona Fresh bread	133,10	327823,3	132,40	407302,9	99,5	124,2
ruginė / rye bread	60,41	139169,2	58,32	168008,0	96,5	120,7
kita / other	72,69	188654,1	74,08	239294,9	101,9	126,8
Konditerijos gaminiai Confectionery	31,17	208752,6	25,80	226786,4	82,8	108,6

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Grūdų produktų pardavimo pagal produktų asortimentą analizė rodo (15 lentelė), kad per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, labiausiai išaugo grikių kruopų (59,0 proc.), perlinių kruopų (8,6 proc.) ir I rūšies kvietinių miltų (7,8 proc.) pardavimas. Per minėtą laikotarpį labiausiai sumažėjo ruginių miltų pardavimas: sijotų – 26,3 proc., pasijotų – 26,1 proc.

Grūdų produktų vidutinės didmeninės pardavimo kainos per tą patį laikotarpį didėjo žymiai sparčiau nei vidutinės grūdų supirkimo kainos: vidutinė kvietinių miltų pardavimo kaina padidėjo daugiau nei ketvirtadaliu, kviečiai buvo 8,3 proc. pigesni, ruginiai miltai vidutiniškai pabrango apie 15 proc., o rugiai buvo 4,2 proc. pigesni, javų kruopų vidutinės pardavimo kainos taip pat žymiai padidėjo, nors miežiai atpigo beveik 16 proc.

Nuolat brangstantys grūdų produktai verčia didelę dalį Lietuvos gyventojų taupiau juos vartoti arba keisti tradicinį vartojimo asortimentą ir rinktis pigesnius maisto produktus.

Grūdų derlius bei prognozės. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, javų derlingumas buvo daug didesnis ir gautas žymiai didesnis jų derlius. Statistikos departamento duomenimis, grūdinių augalų derlius Lietuvoje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, išaugo 13,4 proc. (16 lentelė).

Grūdų produktų pardavimas pagal asortimentą 2007 ir 2008 metais
Sales of grain products by assortment in 2007 and 2008

Gaminiai / Products	Parduota, tūkst. t Sold amount, thou. t			Vidutinė pardavimo kaina, Lt/t Average sale-price, Lt/t		
	2007	2008	%	2007	2008	%
Kvietiniai miltai / Wheat flour:						
aukščiausios rūšies <i>best quality</i>	101,5	96,39	95,0	974	1215	124,7
I rūšies <i>first quality</i>	31,03	33,45	107,8	863	1106	128,2
II rūšies <i>second quality</i>	7,42	5,57	75,1	792	1019	128,7
Ruginiai miltai / Rye flour:						
sijoti / <i>sifted</i>	14,89	10,97	73,7	916	1061	115,8
pasijoti / <i>semi-sifted</i>	9,71	7,18	73,9	825	935	113,3
Javų kruopos / Cereal groats:						
kviečių / <i>wheat</i>	1,74	1,73	99,4	947	1084	114,5
manų / <i>semolina</i>	3,64	3,91	107,4	1079	1202	111,4
miežių / <i>barley</i>	4,05	3,80	93,8	907	1068	117,8
perlinės / <i>pearl-barley</i>	2,78	3,02	108,6	887	1164	131,2
grikių / <i>buckwheat</i>	3,76	5,98	159,0	2317	2153	92,9

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Javų grūdų derlius per minėtą laikotarpį išaugo 13,4 proc. dėl beveik 2 proc. didesnio pasėlių ploto ir 11,3 proc. derlingumo.

2009 metų derliui šalies grūdų augintojai pasėjo 517,4 tūkst. ha žiemkenčių javų, arba 8,0 proc. daugiau nei 2008 metais. Žieminių miežių pasėta 72,3 proc., žieminių kviečių – 10,8 proc., žieminių kvietrugių – 4,1 proc. daugiau, o rugių – 9,6 proc. mažiau nei praėjusiais metais.

Prancūzijos rinkos analitikų agentūros „Strategie Grains“ duomenimis, ES-27 šalyse 2008 metais gautas 307,16 mln. t grūdų derlius, arba 18,6 proc. didesnis negu 2007 metais. Minėtos agentūros rinkos analitikai prognozuoja, kad ES-27 grūdinių augalų pasėlių plotas 2009 metais, palyginti su 2008-aisiais, bus 1,8 proc. mažesnis. Labiausiai gali sumažėti miežių pasėliai, kadangi Ispanija nederlingas žemes paliko pūdymui. Minkštųjų kviečių pasėlių plotas prognozuojamas 1,3 proc. mažesnis. Taip pat prognozuojamas mažesnis negu 2008 metais minkštųjų kviečių (4,3 proc.) ir miežių (1,5 proc.) derlingumas. Dėl minėtų priežasčių „Strategie Grains“ analitikų nuomone, bendras grūdų derlius ES-27 šalyse 2009 metais, palyginti su 2008-aisiais, gali būti 5,3 proc. mažesnis.

Grūdinių augalų derlingumas ir derlius Lietuvoje 2007 ir 2008 metais
Yield and harvest of grain crops in Lithuania in 2007 and 2008

Augalų rūšys <i>Crops</i>	Derlingumas, t/ha / <i>Yield, t/ha</i>			Derlius, tūkst. t / <i>Harvest, thou. t</i>		
	2007	2008	pokytis, <i>change,</i> %	2007	2008	pokytis, <i>change,</i> %
Javai / <i>Cereals</i>	3,01	3,35	11,3	3017,0	3421,9	13,4
žieminiai / <i>winter cereals</i>	3,65	4,14	13,4	1553,3	1921,3	23,7
kviečiai / <i>wheat</i>	4,16	4,76	14,4	1151,2	1381,1	20,0
kvietrugiai / <i>triticale</i>	2,82	3,27	16,0	199,1	286,4	43,8
rugiai / <i>rye</i>	2,37	2,76	16,5	165,2	204,9	24,0
miežiai / <i>barley</i>	3,15	3,94	25,1	37,8	48,9	29,4
vasariniai / <i>spring cereals</i>	2,53	2,69	6,3	1463,7	1500,6	2,5
kviečiai / <i>wheat</i>	3,08	3,01	-2,3	239,5	341,4	42,5
miežiai / <i>barley</i>	2,64	2,88	9,1	975,9	921,5	-5,6
kvietrugiai / <i>triticale</i>	2,82	2,34	-17,0	28,5	24,6	-13,7
avižos / <i>oat</i>	1,94	2,07	6,7	119,5	140,8	17,8
varpinių augalų mišiniai <i>mixed cereals</i>	1,93	2,05	6,2	52,6	19,2	-63,5
kukurūzai / <i>maize</i>	4,82	4,24	-12,0	26,0	32,0	23,1
kiti javai / <i>other cereals</i>	1,91	0,85	-55,5	23,5	21,1	-10,2

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

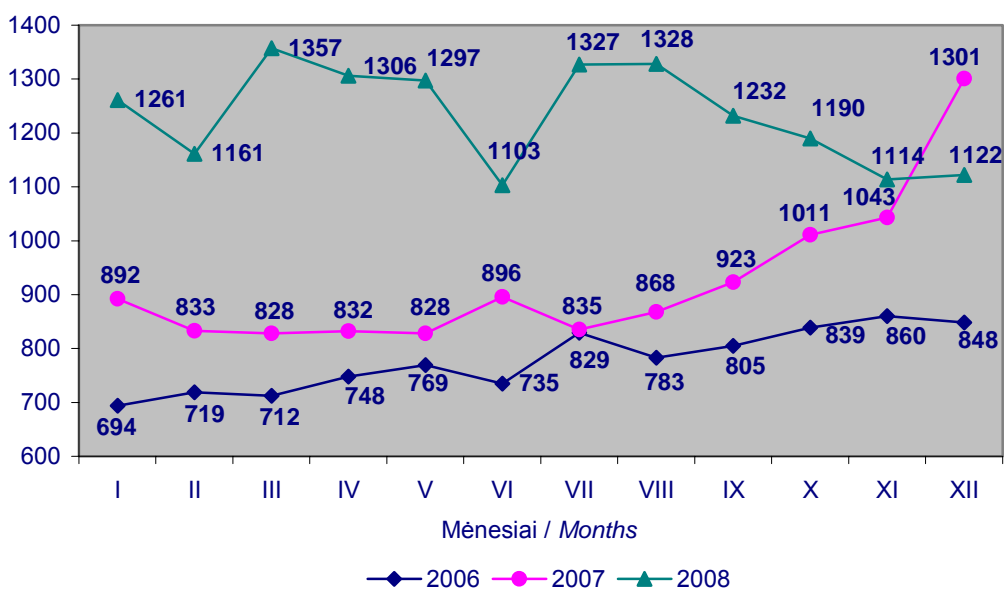
Tarptautinė grūdų taryba (IGC) prognozuoja, kad 2008–2009 metų grūdų derlius pasaulyje turėtų sudaryti 1769,0 mln. t, arba 80 mln. t daugiau nei 2007–2008 metais. IGC analitikų manymu, dėl pasaulinės finansinės krizės sulėtėjęs ekonomikos augimas gali turėti neigiamos įtakos maisto produktų vartojimui kai kuriose besivystančiose šalyse, tačiau dėl 2,0 proc. išaugusiančios mėsos gamybos padidėjęs pašarinių grūdų sunaudojimas 2008–2009 metais, palyginti su 2007–2008 metais, 61 mln. t padidins bendrą grūdų vartojimą iki 1745 mln. t. IGC analitikai prognozuoja, kad pasaulinės grūdų atsargos 2008–2009 metais turėtų padidėti iki 307 mln. t. Vien tik penkiose pagrindinėse grūdus eksportuojančiose šalyse (Argentina, JAV, Kanada, Australija, ES šalys) galutinės grūdų atsargos turėtų sudaryti 103 mln. t, t. y. 10 mln. t daugiau nei 2007–2008 metais.

RAPSAI / RAPE

Dr. Vidmantas BRADŪNAS,

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus vyresnysis mokslo darbuotojas, vidmantas@laei.lt

Rapsų supirkimas. Per 2008 metus Lietuvoje iš rapsų augintojų supirkta 283,96 tūkst. t rapsų, arba 17,0 proc. daugiau nei per 2007 metus. 2008 metų gruodį, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu mėnesiu, rapsų supirkimo kaina buvo mažesnė 13,8 proc. (1 pav.), o palyginti su 2008 metų pradžia, vidutinės rapsų supirkimo kainos sumažėjo 11,0 proc. Lietuvos rinkoje brangiausi rapsai buvo 2008 metų kovo–rugpjūčio mėnesiais, o nuo rugpjūčio rapsų kainos mažėja iki šiol.

1 pav. Vidutinės rapsų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 1. Average purchase prices of rapeseed in 2006–2008, Lt/t

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2008 metų gruodžio mėnesio pabaigoje rapsų kainos kai kuriose ES-27 valstybėse sparčiai didėjo, o kai kuriose pradėjo mažėti (1 lentelė). Brangiausi buvo Vengrijoje, pigiausi – Estijoje. Palyginti 2008 ir 2007 metų 52-ąją savaitę, rapsų kaina išaugo Vengrijoje ir Lenkijoje, o Vokietijoje, Lietuvoje ir Estijoje sumažėjo. 2009 metų sausio pabaigoje, palyginti su 2008 metų paskutine savaitė, rapsų kainos sumažėjo Lietuvoje 5,2 proc., Lenkijoje – 8,2 proc., Vengrijoje išliko tokios pačios, o Estijoje ir Vokietijoje pradėjo didėti.

Auginimas. 2008 metais rapsais buvo apsėta 161,6 tūkst. ha, arba 7,3 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Žieminių rapsų pasėliai sumažėjo 3,4 proc., vasarinių – 9,9 proc.

2008-ųjų rudenį Lietuvos rapsų augintojai pasėjo 95,1 tūkst. ha žieminių rapsų – 29,4 tūkst. ha (44,8 proc.) daugiau nei praėjusiais metais.

Situacija rapsų rinkoje dabartiniu metu gana palanki (taikoma nauja santykių forma – sutartys tarp rapsų augintojų ir biokuro gamintojų, palanki supirkimo kaina, nuolat auganti rapsų biokuro gamybai paklausa), rapsai yra vieni rentabiliausių augalų. Jų plotų sumažėjimą galėjo lemti tik rizikos dėl galimų nepalankių žiemojimo ar meteorologinių sąlygų baimė.

1 lentelė / Table 1

Vidutinės rapsų kainos kai kuriose valstybėse 2007 ir 2008 metų 52-ąją savaitę, Lt/t
Average prices of rapeseed in selected countries in the 52 week of 2007 and 2008, Lt/t

Valstybė / Country	2007	2008	Pokytis / Change, %
Vengrija / Hungary	875	1199	37,0
Lenkija / Poland	950	1009	6,2
Vokietija / Germany	1295	874	-32,5
Lietuva / Lithuania	1111	874	-21,3
Estija / Estonia	1154	850	-26,3

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Perdirbimas. Per 2008 metus Lietuvos rapsų perdirbimo įmonės perdirbo 250,32 tūkst. t rapsų – 190,5 tūkst. t (4,2 karto) daugiau nei 2007-aisiais. Per minėtą laikotarpį buvo pagaminta 22,19 tūkst. t maistinio rapsų aliejaus, o kita dalis, apie 180 tūkst. t, rapsų buvo perdirbta į metilo esterį. Rapsų perdirbimo gamybiniai pajėgumai pastaraisiais metais auga. Didėjančios tiek Lietuvoje, tiek ir visame pasaulyje rapsų perdirbimo apimtys reikalauja daugiau žaliavos, o tuo pačiu didina jų paklausą rinkoje. Tai lemia nuolat didėjanti metilo esterio gamyba.

2 lentelė / Table 2

Rapsų ir jų produktų užsienio prekyba 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Foreign trade in rapeseed and rapeseed products in 2007 and 2008, thou. t

Produkcija / Products	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2007	2008	pokytis change, %	2007	2008	pokytis change, %
Rapsų sėklos: / Rapeseed:						
kiekis, tūkst. t amount, thou. t	205,83	193,16	93,8	10,61	59,20	558,0
kaina, Lt/t / price, Lt/t	1038	1200	115,6	1896	1548	81,6
Rapsų aliejus: / Rapeseed oil:						
kiekis, tūkst. t amount, thou. t	21,69	27,85	128,4	38,33	56,62	147,7
kaina, Lt/t / price, Lt/t	2451	3434	140,1	2355	3287	139,6

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Užsienio prekyba. Per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, Lietuvoje rapsų eksportas 6,2 proc. sumažėjo. Rapsų eksporto sumažėjimą lėmė augantis rapsų poreikis vidaus rinkoje. Vidutinė eksportuotų rapsų kaina buvo 15,6 proc., o rapsų aliejaus – 40,1 proc. aukštesnė (2 lentelė).

Daugiausia rapsų iš Lietuvos pirko: Belgija (43,9 proc.), Vokietija (14,1 proc.), Suomija (11,4 proc.), Danija (8,6 proc.), Jungtinė Karalystė (7,1 proc.). Rapsų aliejaus eksportuota į Norvegiją (39,5 proc.), Latviją (17,8 proc.), Vokietiją (15,6 proc.), Lenkiją (7,9 proc.).

2008 metais importuota 59,2 tūkst. t rapsų. Sėklai skirtų rapsų įvežta iš ES šalių: Vokietijos – 57,9 proc., Danijos – 15,5 proc., Švedijos – 11,3 proc., Lenkijos – 7,9 proc.

Prognozė. ES šalyse ir pasaulyje rapsų išauginama vis daugiau. JAV Žemės ūkio ministerijos duomenimis, rapsų derlius pasaulyje 2008–2009 derliaus metais turėtų būti 54,4 mln. t, arba 12,3 proc. didesnis nei 2007–2008 derliaus metais. ES šalyse rapsų derlius turėtų būti 19,2 mln. t, arba 4,3 proc. didesnis, Kinijoje – 11,5 mln. t, arba 8,5 proc., Kanadoje – 10,9 mln. t, arba 14,7 proc. didesnis. Manoma, kad pasaulinis rapsų eksportas 2008–2009 metais gali siekti 9,7 mln. t (2007–2008 m. – 8,3 mln. t). 2008–2009 metais laukiamas 52,4 mln. t pasaulinis rapsų sunaudojimas vidaus rinkose, o 2007–2008 metais buvo 49,0 mln. t. Rapsų atsargos 2008–2009 prekybos metų pabaigoje, palyginti su 2007–2008 metais, turėtų išaugti iki 4,7 mln. t. Rapsų kaina Paryžiaus biržoje 2009 metų vasario viduryje buvo vidutiniškai apie 1020,0 Lt/t. Palyginti su 2008 metų tuo pačiu laikotarpiu, rapsai perkami 34,2 proc. pigiau.

BULVĖS / POTATOES

Ingrida LUKOŠIŪTĖ

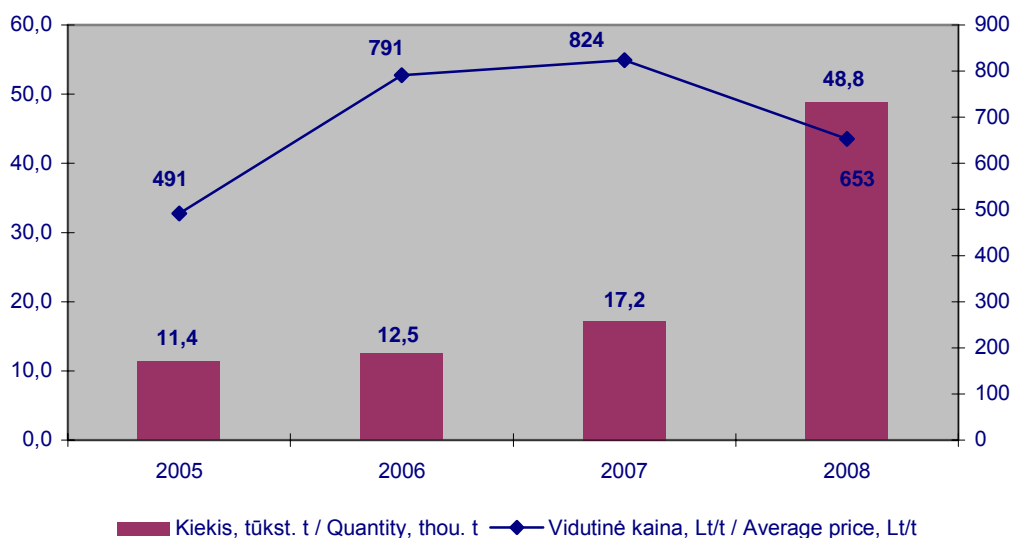
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, ingrida@laei.lt

2008 metų derliaus bulvių supirkimo ir mažmeninės kainos dėl didelės pasiūlos buvo mažiausios per pastaruosius trejus metus. Lietuvoje bulvių kainos, palyginti su kainomis kitose ES šalyse, vidutinės, o mažmeninė kaina Vilniuje gruodžio mėnesį buvo viena mažiausių. Dėl pakankamos lietuviškų bulvių pasiūlos 2008 metais šviežių bulvių importuota 41 proc. mažiau nei 2007 metais. Didėjant gaminių iš bulvių pardavimui vietinėje ir užsienio rinkose, gaminių iš bulvių gamyba taip pat didėja: per 2006–2008 metus išaugo 2 kartus.

Vidaus rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2008 metus supirkta 48,8 tūkst. t bulvių, daugiausia per 2005–2008 metus (1 pav.) – 2,8 karto daugiau nei per 2007-uosius.

2008 metais Lietuvoje bulvių derlius 24 proc. didesnis nei prieš metus – prikasta 716,4 tūkst. t. Dėl didelės bulvių pasiūlos 2008 metų derliaus bulvių supirkimo kainos buvo mažiausios per pastaruosius trejus metus, spalį – 6 proc. mažesnės negu 2007-aisiais ir 35 proc. – nei 2006-aisiais (2 pav.). 2009 metų sausio mėnesį bulvių kainos nukrito iki 535 Lt/t (kaina buvo 18 proc. mažesnė nei prieš metus).

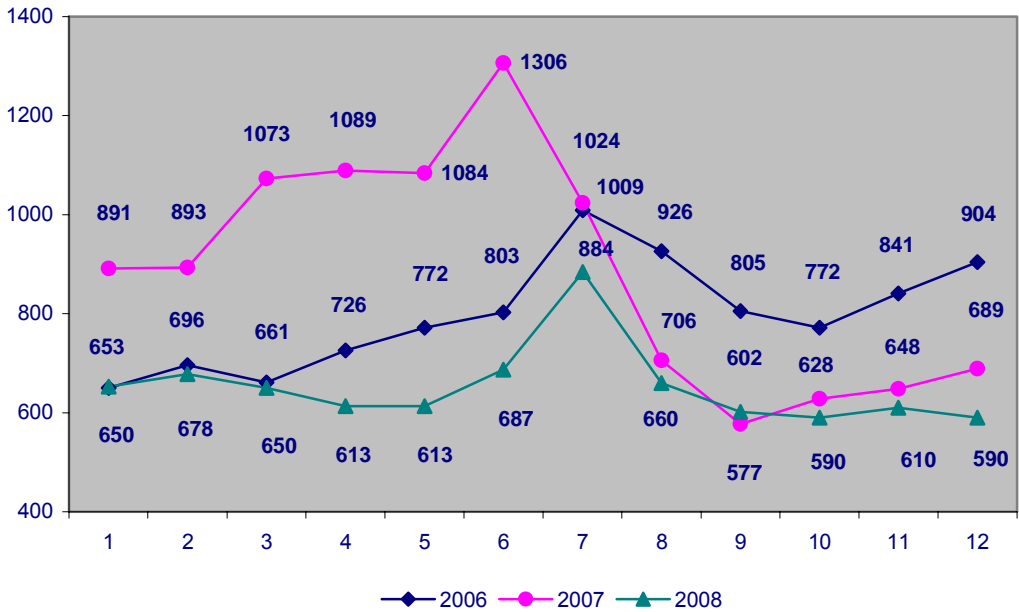
Daugelyje ES šalių dėl didesnio derlingumo 2008 metais bulvių derlius didesnis negu 2007-aisiais, todėl esant didelei bulvių pasiūlai gruodžio mėnesį bulvės daugelyje šalių buvo pigesnės negu prieš metus, Lietuvoje – 34 proc.

1 pav. Bulvių supirkimas ir kaina 2005–2008 metais

Figure 1. Quantity and average price of potatoes purchased in 2005–2008

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

2 pav. Bulvių supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 2. Average price of potatoes purchased in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

Belgijoje, vienoje iš penkių stambiausių ES bulvių augintojų, bulvių kainos gruodį buvo mažiausios, palyginti su kainomis Lietuvoje, – 42 proc. mažesnės. Kaimyninėje Lenkijoje kai kuriose vietovėse sausra lėmė mažesnę derlingumą, todėl kaina išaugo 21 proc. Tačiau Lietuvoje bulvių kainos gruodį 23 proc. didesnės nei Lenkijoje, 13 proc. – nei Vokietijoje, bet 35 proc. mažesnės nei Estijoje ir 40 proc. – nei Latvijoje (1 lentelė).

2008 metais mažmeninės bulvių kainos, išskyrus birželį–rugsėį, buvo mažesnės nei prieš metus. Vėlyvųjų bulvių derlius spalį–gruodį buvo parduodamas apie 10 proc. mažesniais kainomis nei 2007-aisiais (3 pav.).

Žemės ūkio rūmų duomenimis, 2009 metų sausio mėnesį bulvių kilogramas parduotuvėse vidutiniškai kainavo 1,32 Lt – 4 proc. mažiau negu prieš metus, o turguje – 0,92 Lt, t. y. 12 proc. mažiau nei prieš metus. Bulvės spalio–gruodžio mėnesiais Lietuvos turguose pardavinėtos apie 32 proc. pigiau nei parduotuvėse.

Mažmeninė bulvių kaina Vilniuje per metus sumažėjo 11 proc. ir 2008 metų gruodžio mėnesio pradžioje buvo viena mažiausių, palyginti su kainomis kitų Europos valstybių sostinėse (4 pav.).

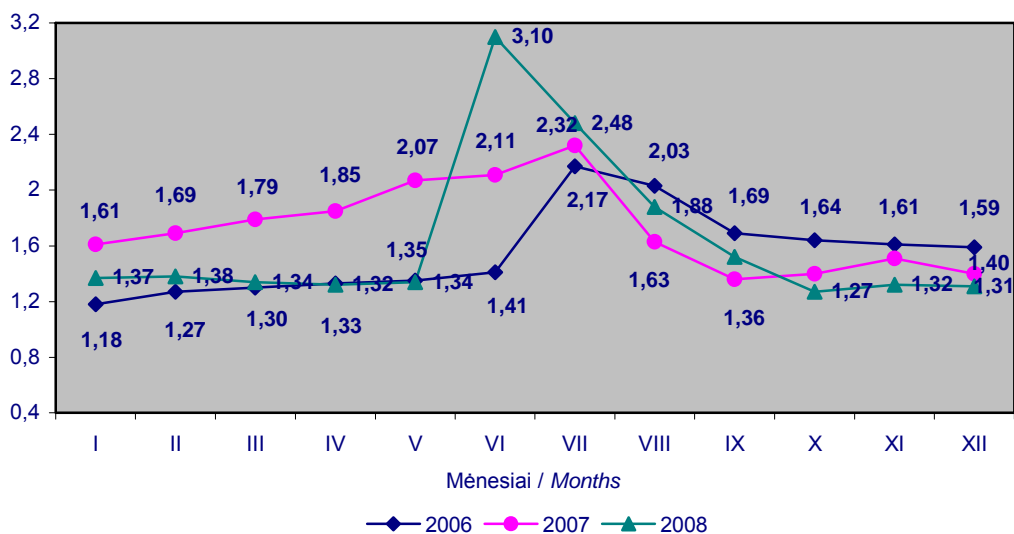
Brangiausiai bulvės buvo parduodamos Vokietijos ir Švedijos sostinėse – daugiau kaip 2 kartus, o Taline – 1,8 karto, Rygoje – 1,9 karto brangiau nei Vilniuje.

Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg

*Average farm price of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Šalis / Country	2007	2008	2008, palyginti su / compared to 2007, %
Belgija / Belgium	0,28	0,25	89
Nyderlandai / Netherlands	0,38	0,27	71
Austrija / Austria	0,52	0,30	58
Lenkija / Poland	0,29	0,35	121
Prancūzija / France	0,30	0,36	120
Vokietija / Germany	0,40	0,38	95
Lietuva / Lithuania	0,65	0,43	66
Slovakija / Slovakia	0,54	0,45	83
Čekija / Czech Republic	0,61	0,49	80
J. Karalystė / United Kingdom	0,75	0,50	67
Danija / Denmark	0,69	0,54	78
Estija / Estonia	0,58	0,66	114
Latvija / Latvia	0,58	0,72	124
Rusija / Russia	0,98	0,95	97

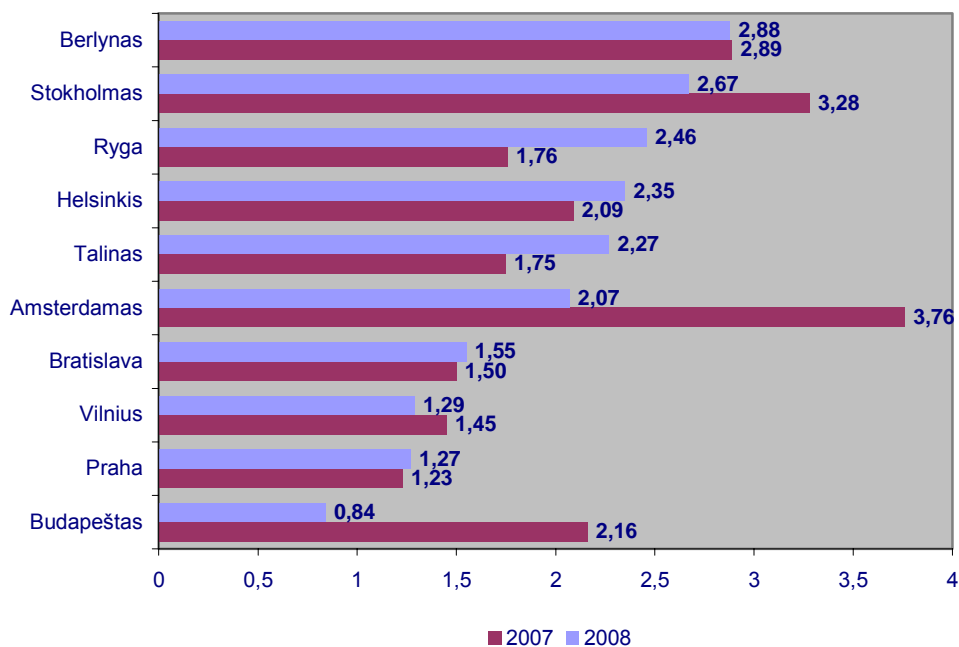
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

3 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg

Figure 3. Retail price of potatoes in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltiniai: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčius. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

4 pav. Bulvių mažmeninės kainos kai kurių Europos valstybių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg

Figure 4. Retail price of potatoes in the capital cities of selected European countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

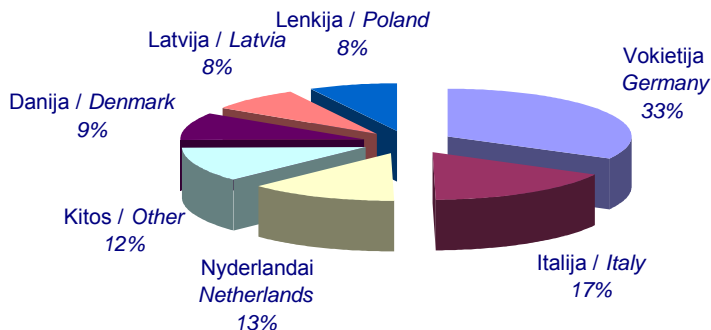
Užsienio prekyba. Per 2008 metus į Lietuvą įvežta 19,2 tūkst. t bulvių – 41 proc. mažiau nei 2007 metais. Importas sudarė tik kiek daugiau nei 3 proc. Lietuvoje per metus suvartojamo bulvių kiekio, o eksportas nesudarė nė 1 proc. derliaus. Bendroji importo vertė – 20,3 mln. Lt, vidutinė kaina – 1,06 Lt/kg – 2 proc. didesnė nei prieš metus. Iki rugpjūčio mėnesio bulvių buvo importuojama po 2–3 tūkst. t kas mėnesį, o prasidėjus bulviakasiui ir vėliau per rugsėjį–gruodį įsivežta 1,5 tūkst. t. Daugiausia (33 proc.) bulvių importuota iš Vokietijos – 6,3 tūkst. t (po 0,87 Lt/kg), 17 proc. – iš Italijos (po 1,33 Lt/kg), 13 proc. – iš Nyderlandų (po 1,62 Lt/kg) (5 pav.). Iš Švedijos ir Latvijos įvežta pigiausių bulvių – po 0,48 Lt/kg, tai sudarė 12 proc. importo.

Per 2008 metus Lietuva eksportavo 4,1 tūkst. t bulvių, 15 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Bendroji bulvių eksporto vertė – 5,8 mln. Lt, o vidutinė kilogramo kaina – 1,40 Lt – 5 proc. mažesnė nei prieš metus, bet 32 proc. didesnė nei importuotų. Didžiausi bulvių eksporto srautai – į Rusiją (88 proc.), išvežta 3,6 tūkst. t (po 1,42 Lt/kg).

Bulvių gaminiai. Gaminių iš bulvių gamyba 2006–2008 metais didėjo. Per 2008 metus jų pagaminta 36 proc. daugiau negu per 2007-uosius ir 2 kartus – nei per 2006 metus (2 lentelė). Gamyba labiau orientuota į užsienio rinkas – jose parduota 58 proc. produkcijos.

Didžiausią gaminių iš bulvių dalį sudarančių be acto paruoštų ir konservuotų, nešaldytų ir nedžiovinėtų bulvių, prie kurių priskiriami ir bulvių traškučiai, per 2008 metus gamyba 2007–2008 metais mažai kito, tačiau, palyginti su 2006 metais, pagaminta beveik 2 kartus daugiau. Užsienio rinkose realizuota 63 proc. šios produkcijos. Vidutinė kaina per 2006–2008 metų laikotarpį kito nežymiai.

2008 metais eksportuota 5,8 tūkst. t paruoštų ir konservuotų nešaldytų bulvių – 2 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Šios produkcijos išvežta 1,8 karto daugiau nei įvežta. Pagrindinė šių produktų rinka, kaip ir pernai, išliko Rusija, į ją eksportuota 69 proc. produkcijos (po 8,96 Lt/kg), 20 proc. – į Latviją (po 15,20 Lt/kg).

5 pav. Bulvių importas 2008 metais
Figure 5. Import of potatoes in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

2 lentelė / Table 2

Gaminių iš bulvių gamyba ir realizavimas* 2006–2008 metais
Production and sales* of potato products in 2006–2008

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2008, palyginti su 2006, %
<i>Gaminiai iš bulvių, t / Products of potatoes, t</i>				
<i>pagaminta / Production</i>	6295,3	9311,8	12688,9	202
<i>parduota / Sales</i>	6200,1	9070,9	12372,9	200
<i>iš jų vidaus rinkoje / of which in domestic market</i>	2699,2	3043,5	5239,5	194
<i>Paruoštos ir konservuotos bulvės (įskaitant traškučius) / Potatoes, prepared and preserved (chips incl.)</i>				
<i>pagaminta, t / production, t</i>	6190,9	9303,5	9276,4	150
<i>parduota, t / sales, t</i>	6095,5	9060,0	8866,5	145
<i>iš jų vidaus rinkoje / of which in domestic market</i>	2687,5	3041,4	3314,7	123
<i>vidutinė kaina vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t / average price in domestic market, thou. Lt/t</i>	12,55	12,47	12,77	102

* Be PVM / VAT excluded.

Šaltinis: išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Sušaldytų konservuotų bulvių įvežta 4,6 tūkst. t, t. y. 7 kartus daugiau nei išvežta. 41 proc. – iš Belgijos (po 1,95 Lt/kg), 34 proc. – iš Lenkijos (po 2,76 Lt/kg), po 12 proc. – iš Nyderlandų (po 2,14 Lt/kg) ir Latvijos (po 3,20 Lt/kg).

DARŽOVĖS / VEGETABLES

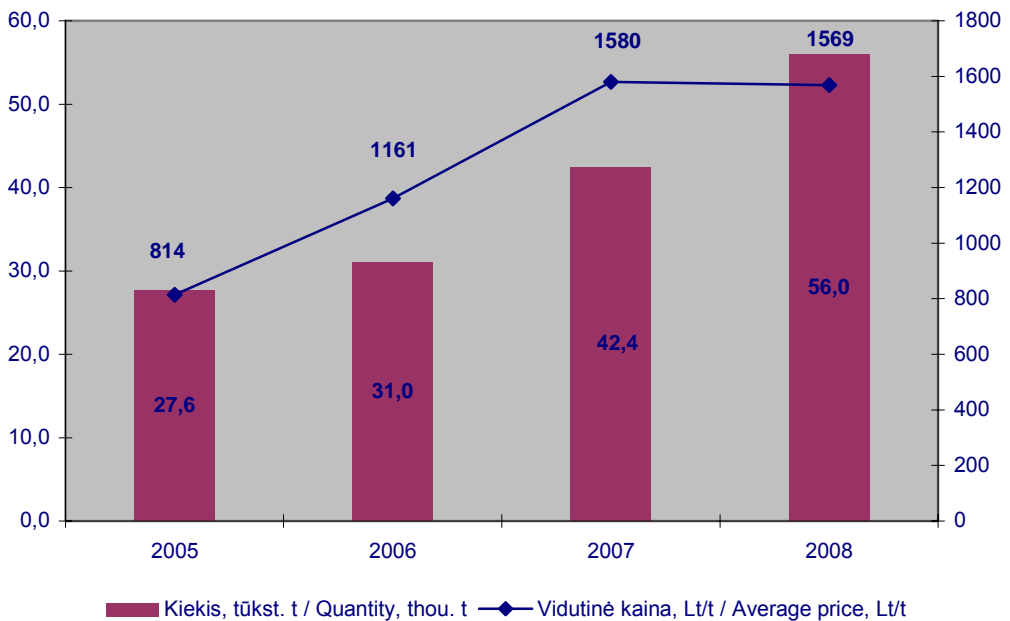
Ingrida LUKOŠIŪTĖ

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, ingrida@laei.lt

2008 metais daržovių supirkimas didėjo, o kainų tendencijos IV ketvirtį skyrėsi: kopūstai, svogūnai ir pomidorai pigo, o morkos ir burokėliai brango. Lyginant 2006–2008 metų paskutiniųjų ketvirčių kainas, matyti, kad 2008 metų IV ketvirtį kopūstai ir svogūnai buvo pigiausi, o morkos ir burokėliai brangiausi. Gruodį daugelis daržovių Lietuvos ūkiuose pigesnės nei Latvijos, Estijos, tačiau visos brangesnės nei Lenkijos prekiniuose ūkiuose.

Vidaus ir užsienio rinka. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo gautas 12 proc. didesnis daržovių derlius – 275,7 tūkst. t. Nors lauko daržovių augintojai pasėlių plotus sumažino 5 proc., gausesnį derlių lėmė derlingumo padidėjimas. Per 2008 metus supirkta 56 tūkst. t daržovių – 2 kartus daugiau nei 2007-aisiais, bet supirkimo kaina buvo tik 0,7 proc. mažesnė (1 pav.).

2008 metais daržovių įsivežta 4,1 tūkst. t daugiau nei išvežta, tačiau užsienio prekybos balansas teigiamas – 1,2 mln. Lt. Daržovių eksportas 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, išaugo 1,6 karto, importas – 1,8 karto (1 lentelė). Eksporto vertė – 651,1 mln. Lt. Visų pagrindinių daržovių, išskyrus morkas, burokėlius ir kopūstus, importas viršijo eksportą.

1 pav. Daržovių supirkimas ir vidutinė kaina 2005–2008 metais
Figure 1. Quantity and average price of vegetables purchased in 2005–2008

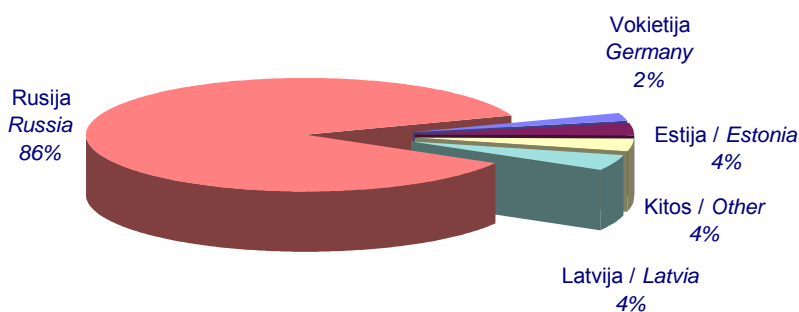
Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Daržovių eksportas ir importas 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Exports and imports of vegetables in the 2007 and 2008, thou. t

Produkcija / Products	Eksportas / Exports		Importas / Imports	
	2007	2008	2007	2008
Daržovės / Vegetables	139,9	227,7	125,6	231,8
iš jų: / of which:				
pomidorai / tomatoes	29,0	49,4	33,6	52,5
agurkai / cucumber	6,7	6,4	8,7	10,5
svogūnai / onions	6,5	9,0	15,0	17,7
morkos, burokėliai / carrot, beetroot	11,7	24,0	11,0	23,6
kopūstai / cabbage	35,3	71,6	34,6	66,4

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

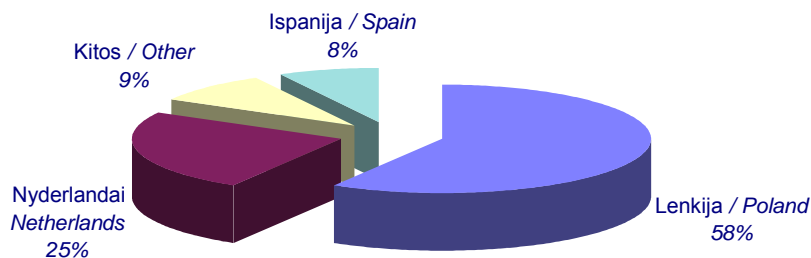
2008 metais daugiausia daržovių eksportuota į Rusiją – 195,9 tūkst. t (2 pav.) (35 proc. kopūstų, 23 proc. pomidorų) – 1,7 karto daugiau nei 2007-aisiais. Į Latviją eksportuota 10 tūkst. t (20 proc. svogūnų ir česnakų, 18 proc. pomidorų, po 14 proc. agurkų, morkų ir burokėlių).

2 pav. Daržovių eksportas 2008 metais
Figure 2. Export of vegetables in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Daugiausia daržovių importuota iš labiausiai Lietuvos daržovių rinkai įtakos turinčios Lenkijos (3 pav.) – 135,6 tūkst. t (40 proc. gūžinių kopūstų, 22 proc. pomidorų). Per metus importas iš Lenkijos padidėjo 1,9 karto. Iš daugiausia Europoje daržovių auginančių Nyderlandų įvežta 57,2 tūkst. t (po 16 proc. morkų ir burokėlių (kartu), svogūnų, pomidorų). Iš Ispanijos importuota 17,9 tūkst. t (69 proc. pomidorų, 18 proc. agurkų).

3 pav. Daržovių importas 2008 metais
Figure 3. Import of vegetables in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

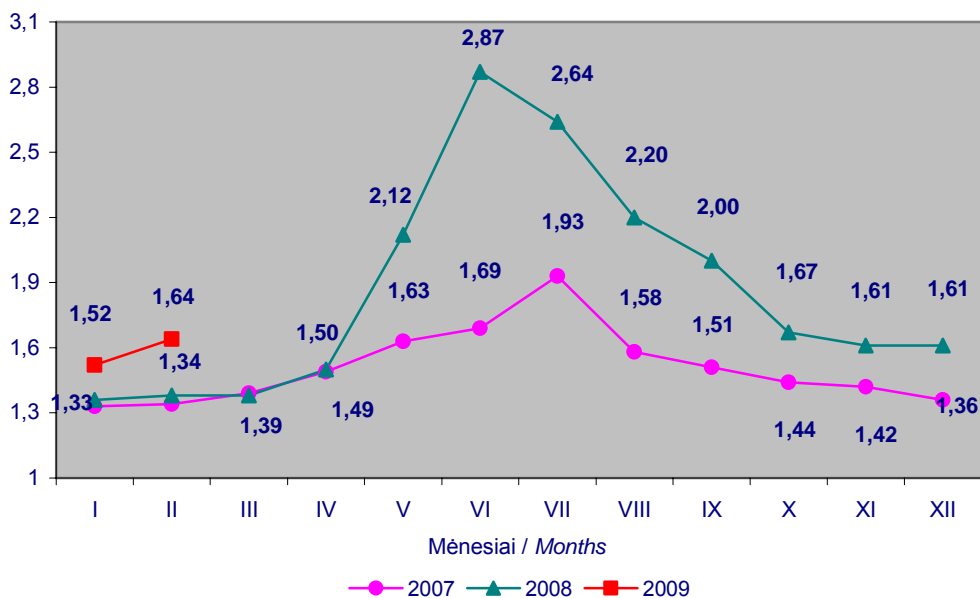
Morkos, burokėliai. 2008 metų rugsėjo–spalio mėnesiais morkos buvo superkamos apie 12,5 proc. brangiau nei prieš metus ir buvo brangiausios per pastaruosius trejus metus. Tam įtakos turėjo ribota morkų pasiūla. 2008-aisiais šių daržovių pasėliai ir derlius mažesni ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje kitų ES šalių. Trūksta geros kokybės morkų, nes dėl nepalankių dygimo, augimo ir derliaus nuėmimo sąlygų jos genda greičiau nei įprasta.

Mažmeninės prekybos centruose 2008 metų spalio–gruodžio mėnesiais morkos buvo 16 proc., o vidutiniškai per metus net 23 proc. brangesnės negu 2007-aisiais (4 pav.).

Parduotuvėse 2008 metais morkos buvo apie 24 proc. brangesnės negu turguose (spalį–gruodį kainos skyrėsi 10 proc.). Turguose 2008 metų rugsėjį–gruodį kainos buvo 16 proc. didesnės nei prieš metus. 2009 metų sausio–vasario mėnesiais morkos parduotuvėse kainavo 14 proc., o turguose – 15 proc. daugiau nei 2008-ųjų pradžioje.

ŽŪMPRIS duomenimis, Lietuvoje 2009 metų sausio mėnesį prekiniuose ūkiuose morkos 28 proc. brangesnės nei Lenkijoje, tačiau jos vienos pigiausių – 14 proc. pigesnės nei Latvijoje, 25 proc. – nei Estijoje, 34 proc. – nei Vokietijoje (2 lentelė).

2008 metų gruodžio mėnesį Vilniuje morkos 4 proc. brangesnės nei prieš metus, tačiau 30 proc. pigesnės nei Rygoje ir daugiau kaip 40 proc. – nei Helsinkyje, Berlyne ir Amsterdame, o Taline, Prahoje, Bratislavoje – pigesnės nei Vilniuje (3 lentelė).

4 pav. Vidutinės morkų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg
 Figure 4. Average retail price of carrots in Lithuanian supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Vartotojų ir gamintojų kainų indeksai. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

2 lentelė / Table 2

Vidutinės daržovių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
 2008 ir 2009 metų sausio mėnesį, Lt/kg

Average farm prices of vegetables in Lithuania and selected foreign countries
 in January 2008 and 2009, Lt/kg

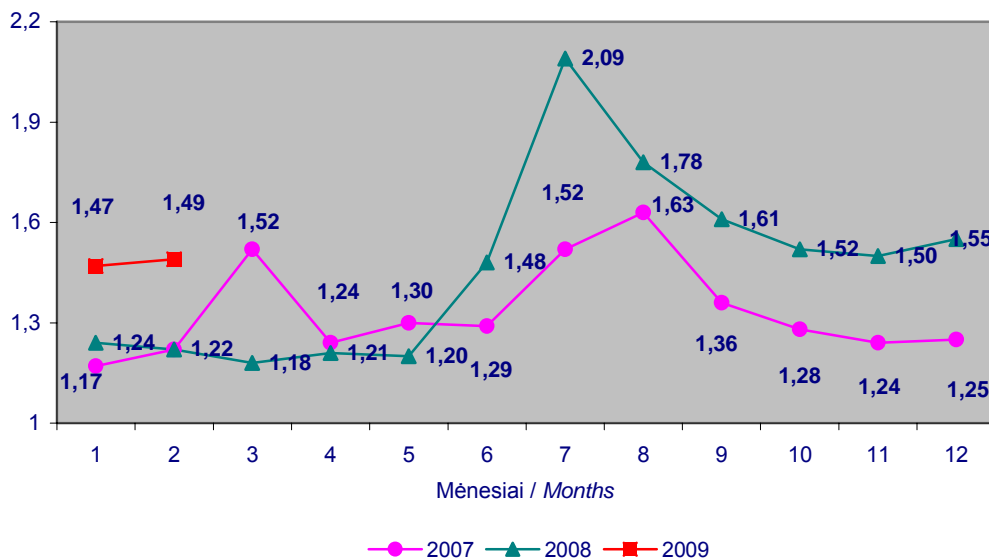
Metai / Year	Lietuva Lithuania	Latvija Latvia	Estija Estonia	Lenkija Poland	Rusija Russia	Vokietija Germany	Čekija Czech Republic
<i>Morkos / Carrot</i>							
2009	0,73	0,85	0,97	0,57	1,00	1,11	0,83
2008	0,60	0,99	0,75	0,68	1,15	0,90	0,72
2009, palyginti su compared to 2008, %	122	86	129	84	87	123	115
<i>Burokėliai / Beetroot</i>							
2009	0,56	0,69	1,14	0,40	0,90	1,62	-
2008	0,53	0,52	0,58	0,48	1,03	1,58	-
2009, palyginti su compared to 2008, %	106	133	197	83	87	103	-

Metai / Year	Lietuva Lithuania	Latvija Latvia	Estija Estonia	Lenkija Poland	Rusija Russia	Vokietija Germany	Čekija Czech Republic
<i>Kopūstai / Cabbage</i>							
2009	0,35	0,65	0,74	0,21	0,61	0,61	0,31
2008	0,56	0,58	0,56	0,39	1,04	0,87	0,60
2009, palyginti su compared to 2008, %	63	112	132	54	59	70	52
<i>Svogūnai / Onion</i>							
2009	0,65	0,74	-	0,43	0,90	0,39	0,52
2008	0,66	1,24	-	0,63	1,38	0,55	0,93
2009, palyginti su compared to 2008, %	98	60	-	68	65	71	56

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Burokėlių supirkimo kaina 2008 metų rugsėjo–gruodžio mėnesiais buvo apie 14 proc. didesnė nei prieš metus ir didžiausia per pastaruosius trejus metus. 2008 metų spalio–gruodžio mėnesiais burokėliai buvo 21 proc., o vidutiniškai per metus 10 proc. brangesni negu 2007-aisiais (5 pav.).

Parduotuvėse 2008 metais burokėliai buvo 21 proc. brangesni negu turguose (spalį–gruodį kainos skyrėsi 17 proc.). Turguose 2008 metų spalį–gruodį kainos 17 proc. didesnės nei prieš metus.

5 pav. Vidutinės burokėlių kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg

Figure 5. Average retail price of beetroot in Lithuanian supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

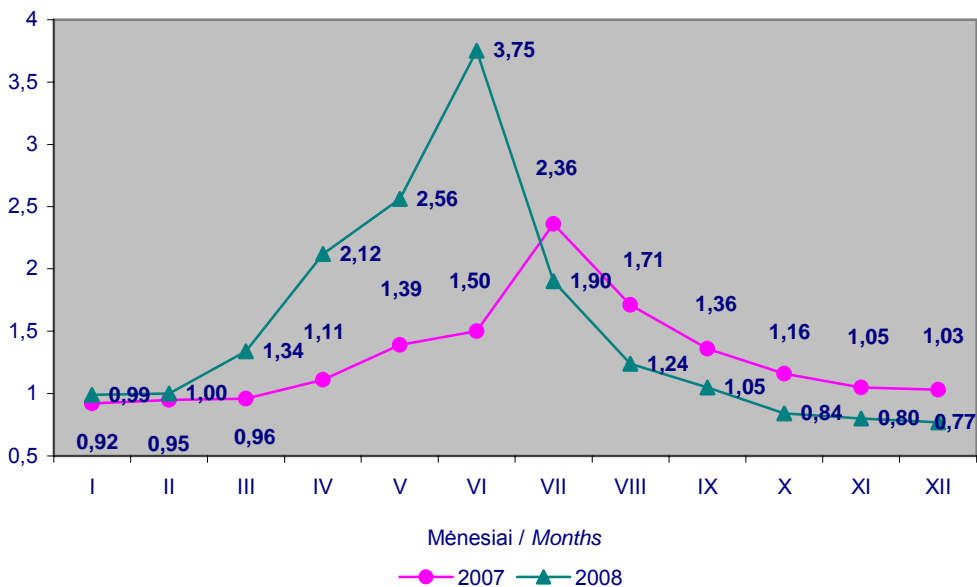
2009 metų sausio–vasario mėnesiais burokėliai parduotuvėse ir turguose apie 20 proc. brangesni negu 2008-ųjų pradžioje. O kainų skirtumas parduotuvėse ir turguose – 11 proc.

2009 metų sausio mėnesį Lietuvos prekiniuose ūkiuose burokėlių kaina buvo viena mažiausių, palyginti su kaimyninėmis šalimis: Vokietijoje – net 2,9 karto, Latvijoje – 23 proc. brangesni, tik Lenkijoje 29 proc. pigesni (2 lentelė).

2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, morkų ir burokėlių importas ir eksportas daugiau kaip 2 kartus didesni. Įsivežta tik šiek tiek (385,8 t) daugiau negu išvežta, užsienio prekybos balansas neigiamas. Į pagrindinę rinką Rusiją, kurioje morkų suvartojimas vienam gyventojui siekia 10 kg per metus, išvežta 91 proc. 44 proc. morkų ir burokėlių importuota iš Lenkijos, 38 proc. – iš Nyderlandų.

Baltagūžiai kopūstai. 2008 metais gerai užderėjus kopūstams visoje Europoje, mažėjo jų kainos. Lietuvoje kopūstai dėl didelės pasiūlos rinkoje taip pat pigo ir liepą–gruodį buvo superkami apie 30 proc. pigiau nei prieš metus. Rugsėjūtį–gruodį kopūstai pigiausi per pastaruosius trejus metus. 2009 metų sausio mėnesį kopūstų supirkimo kaina buvo dar 7 proc. mažesnė nei 2008-ųjų gruodį.

Mažmeninė kopūstų kaina rugsėjį–gruodį buvo 24 proc. mažesnė nei prieš metus (6 pav.), o kopūstų kainos turguose ir parduotuvėse skyrėsi nežymiai. Turguje jie kainavo apie 22 proc. mažiau nei 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. 2009 metų sausio–vasario mėnesiais kopūstai parduotuvėse buvo 12 proc., o turguose – 18 proc. pigesni nei 2008-ųjų pradžioje. Kainų skirtumas parduotuvėse ir turguose – 7 proc.

6 pav. Vidutinės kopūstų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 ir 2008 metais, Lt/kg

Figure 6. Average retail price of cabbage in Lithuanian supermarkets in 2007 and 2008, Lt/kg

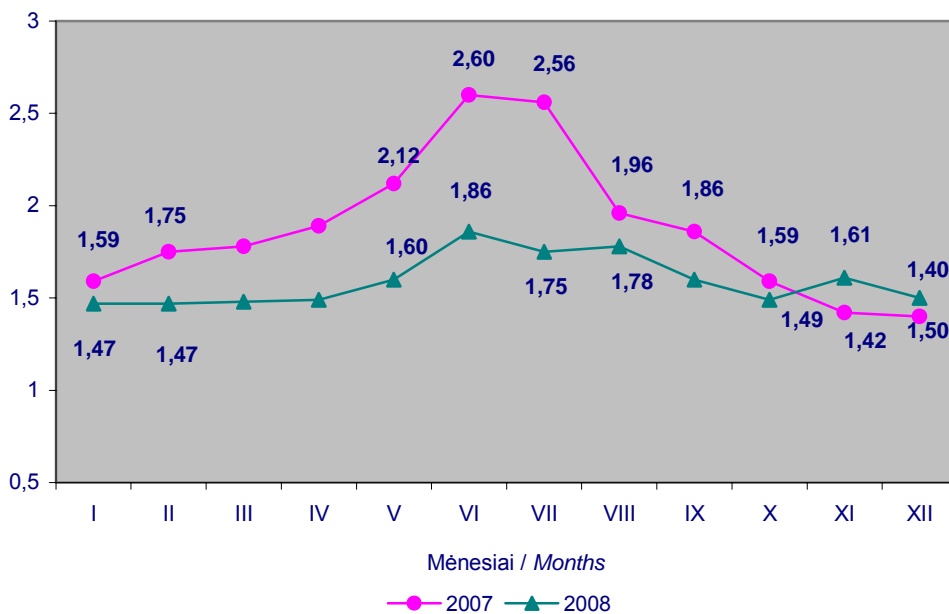
Šaltinis: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų pokyčius. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Lietuviškų kopūstų kaina, palyginti su kainomis kaimyninėse šalyse, 2009 metų sausio mėnesį buvo viena mažesnių (2 lentelė) – 43 proc. mažesnė nei vokiškų, 46 proc. – nei latviškų ir 53 proc. – nei estiškų, tačiau 1,7 karto didesnė už šiemet ypač pigių, beveik dvigubai pigesnių negu pernai, lenkiškų kopūstų.

2008 metų gruodžio mėnesį kopūstai Vilniuje buvo parduodami 21 proc. pigiau nei prieš metus ir buvo vieni pigiausių, palyginti su kainomis kitų šalių sostinėse (3 lentelė).

2008 metais kopūstų importo ir eksporto srantai išaugo: importas – 1,9 karto, eksportas – 2 kartus didesnis negu 2007-aisiais. Kopūstų išvežta 5,2 tūkst. t daugiau negu įsivežta, tačiau vidutinė eksportuotų kopūstų kaina 14 proc. mažesnė nei importuotų (1,45 Lt/kg), todėl vertine išraiška prekybos balansas neigiamas. 83 proc. kopūstų įsivežta iš Lenkijos (po 1,28 Lt/kg), kurioje kopūstų derlius 2008 metais apie 4,5 proc. didesnis. Pagrindinei lietuviškų kopūstų užsienio rinkai Rusijai teko 97 proc. kopūstų eksporto, per metus eksportas išaugo 2,1 karto.

Svogūnai. 2008 metais svogūnų supirkimo kaina mažesnė nei prieš metus: sausio–liepos mėnesiais – iki 32 proc., rugpjūtį–gruodį – iki 7 proc. Lietuvos parduotuvėse svogūnai 2008 metų rugsėjį–gruodį buvo 4 proc. pigesni nei 2007-ųjų atitinkamu laikotarpiu (7 pav.). Turguose šios daržovės 2008 metais buvo apie 4 proc. pigesnės nei 2007-aisiais. Jų kaina parduotuvėse ir turguose mažai skyrėsi.

7 pav. Vidutinės svogūnų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 ir 2008 metais, Lt/kg
Figure 7. Average retail price of onion in Lithuanian supermarkets in 2007 and 2008, Lt/kg

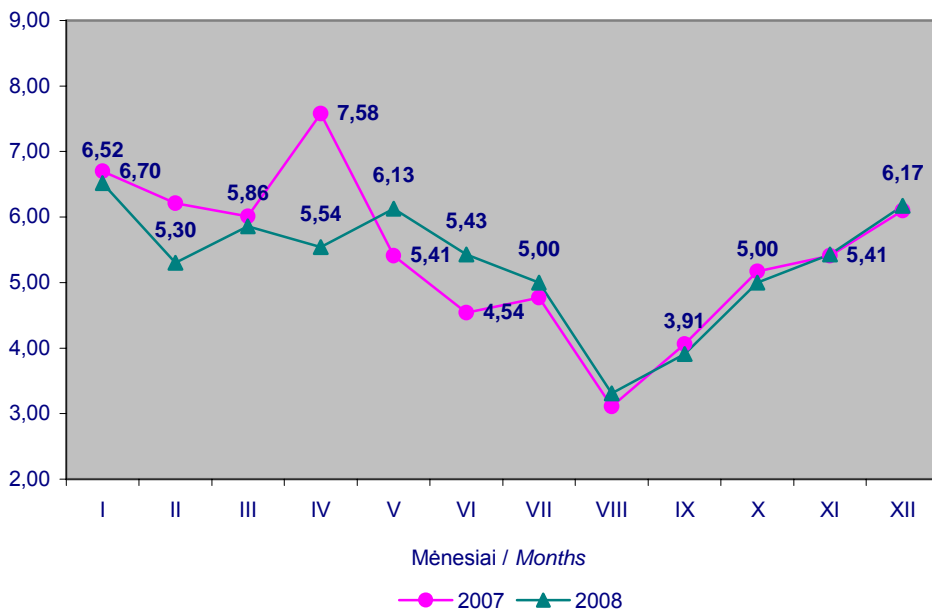
Šaltiniai: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų pokyčius. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio rūmų duomenys.

2009 metų sausio–vasario mėnesiais svogūnai parduotuvėse buvo 4 proc. pigesni, o turguose – 5 proc. brangesni nei 2008-ųjų pradžioje. Turguose svogūnų kaina apie 6 proc. didesnė nei parduotuvėse.

Daugelyje šalių svogūnai pigesni negu pernai. ŽŪMPRIS duomenimis, Lietuvoje 2009 metų sausio mėnesį svogūnai 12 proc. pigesni nei Latvijoje, tačiau 1,5 karto brangesni nei Lenkijoje, 1,7 karto – nei Vokietijoje, kuriose svogūnų pasiūla gerokai didesnė nei prieš metus (2 lentelė). Mažmeninė svogūnų kaina Vilniuje gruodį 15 proc. mažesnė nei prieš metus, jie vieni pigiausių, palyginti su kainomis kitų šalių sostinėse (3 lentelė).

Svogūnų ir česnakų eksportas 1,4 karto, o importas – 18 proc. didesnis nei prieš metus, tačiau kaip ir 2007-aisiais, užsienio prekybos balansas išliko neigiamas. Per 2008 metus jų išvežta 2 kartus (8,7 tūkst. t) daugiau negu išvežta. 53 proc. svogūnų ir česnakų importuota iš Nyderlandų (importas iš jos išaugo 34 proc.), 44 proc. – iš Lenkijos. Pagrindinė eksporto rinka – Rusija (65 proc. eksporto), 25 proc. eksportuota į Latviją.

Pomidorai. 2008 metų rugsėjo–lapkričio mėnesiais pomidorai supirkti apie 22 proc. pigiau nei prieš metus. Mažmeninės prekybos centruose 2008 metų rugsėjo–spalio mėnesiais pomidorai 3 proc. pigesni, lapkričio–gruodžio – tokie pat kaip prieš metus, o vidutiniškai per metus 2 proc. pigesni negu 2007-aisiais (8 pav.).

8 pav. Vidutinės pomidorų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 ir 2008 metais, Lt/kg

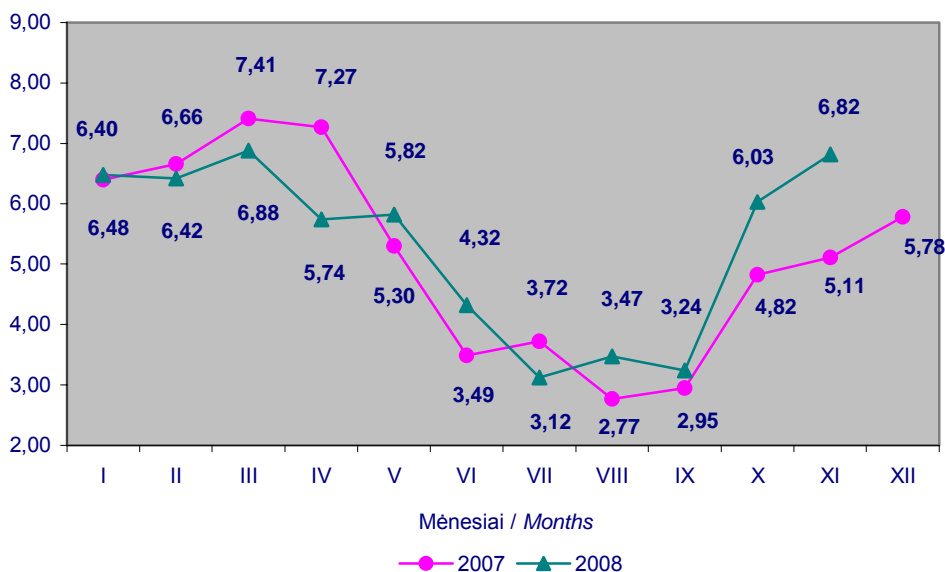
Figure 8. Average retail price of tomatoes in Lithuanian supermarkets in 2007 and 2008, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

Pomidorai turguose 2008 metais buvo apie 17 proc., o rugsėjį–gruodį – 30 proc. pigesni negu parduotuvėse. Jų kaina turguje rugsėjo–gruodžio mėnesiais 4 proc. mažesnė nei 2007-ųjų atitinkamu laikotarpiu. 2009 metų sausio–vasario mėnesiais pomidorai parduotuvėse 6 proc. brangesni, o turguose – 2 proc. pigesni negu 2008-ųjų pradžioje. Turguose pomidorai kainavo 21 proc. daugiau nei parduotuvėse.

2008 metais pomidorų įsivežta 6 proc., arba 3,1 tūkst. t, daugiau nei išvežta. 58 proc. jų importuota iš Lenkijos, 23 proc. – iš Ispanijos, 17 proc. – iš Nyderlandų. Pigiausi – lenkiški pomidorai (po 2,36 Lt/kg). 90 proc. eksporto teko Rusijai.

Agurkai. 2008 metų rugsėjo–gruodžio mėnesiais agurkų mažmeninė kaina buvo apie 25 proc. didesnė nei 2007-ųjų atitinkamu laikotarpiu (9 pav.). 2008 metais spalio–gruodžio mėnesiais agurkai turguose buvo apie 20 proc. pigesni nei parduotuvėse.

9 pav. Vidutinės agurkų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 ir 2008 metais, Lt/kg

Figure 9. Average retail prices of cucumbers in Lithuanian supermarkets in 2007–2008, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

2008 metais agurkų įsivežta 1,7 karto, arba 4,2 tūkst. t, daugiau nei išvežta. Daugiausia šių daržovių importuota iš Lenkijos (36 proc., po 2,36 Lt/kg), Ispanijos (31 proc., po 3,80 Lt/kg), Nyderlandų (28 proc., po 3,94 Lt/kg). 59 proc. eksportuota į Rusiją (po 3,13 Lt/kg), 21 proc. – į Latviją (po 3,47 Lt/kg), 18 proc. – į Estiją (po 3,51 Lt/kg).

Daržovių produktai. 2008 metais, palyginti su 2006-aisiais, labiausiai padidėjo džiovintų svogūnų (4,4 karto) ir raugintų kopūstų (2 kartus) gamyba. 28 proc. daugiau užšaldyta daržovių, 9 proc. daugiau pagaminta pomidorų sulčių. Kitų daržovių produktų pagaminta mažiau, labiausiai sumažėjo nekoncentruotų pomidorų tyrių ir pastų gamyba (4 lentelė).

Morkų, kopūstų ir svogūnų mažmeninės kainos kai kurių ES valstybių sostinėse
2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail prices of carrot, cabbage and onion in the capital cities of selected EU countries
in December 2008, Lt/kg*

Daržovės <i>Vegetables</i>	Vilnius	Talinas	Ryga	Praha	Bratislava	Helsinkis	Budapeštas	Berlynas	Amsterdamas	Stokholmas
Morkos / <i>Carrot</i>	1,97	1,85	2,80	1,63	1,70	3,51	1,24	3,42	3,53	2,34
Kopūstai / <i>Cabbage</i>	0,74	0,96	1,47	0,66	0,97	3,21	1,08	2,38	4,95	2,34
Svogūnai / <i>Onion</i>	1,29	1,32	2,21	1,30	1,28	3,83	-	3,42	1,91	2,67

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Daržovių produktų gamyba 2006–2008 metais
Production of vegetable products in 2006–2008

Produktai / <i>Products</i>	2006	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2006, %
Pomidorų sultys, tūkst. l / <i>Tomato juice, thou. l</i>	4492,1	4397,8	4903,9	109
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t <i>Tomato ketchup and other tomato sauces, thou. t</i>	13,9	12,2	11,0	79
Nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes non concentrated, t</i>	49,1	41,6	29,1	58
Rauginti kopūstai, t / <i>Cabbages preserved, t</i>	721,9	1165,9	1471,8	204
Paruoštos ar konservuotos išlukštentos pupelės, t <i>Shelled bean prepared or preserved, t</i>	48,2	40,3	44,4	92
Užšaldytos daržovės ir jų mišiniai, t <i>Vegetables and mixtures, frozen, t</i>	469,9	671,6	600,4	128
Džiovinti svogūnai, t / <i>Dried onion, t</i>	114,6	247,4	507,0	442

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Daugelio daržovių gaminių kainos per 2006–2008 metus Lietuvoje padidėjo: nekoncentruotų pomidorų tyrių ir pastų – 13 proc., pomidorų kečupo, užšaldytų daržovių ir jų mišinių – 29 proc., paruoštų ir užkonservuotų išlukštentų pupelių – 34 proc. Raugintų kopūstų kainos per 2006–2008 metus sumažėjo 9 proc., pomidorų sulčių – 11 proc.

Daržovių produktų gamyba orientuota į vidaus rinką, per 2008 metus Lietuvoje parduota 90 proc. pomidorų sulčių, 84 proc. pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų. Užšaldytų daržovių ir jų mišinių vidaus rinkoje parduota 54 proc., raugintų kopūstų – 97 proc., paruoštų ar konservuotų išlukštentų pupelių – 85 proc.

PIENAS / MILK

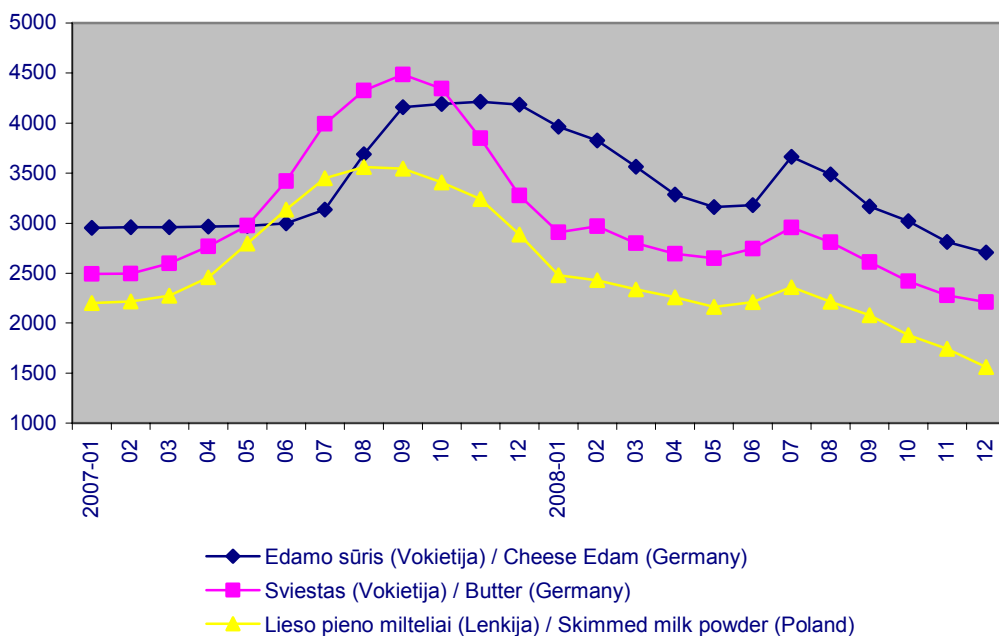
Deiva MIKELIONYTĖ

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, devam@laei.lt

Ovidija EICAITĖ

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus jaunesnioji mokslo darbuotoja, ovidija@laei.lt

2008 metai buvo nepalankūs pasaulio pieno ir jo produktų gamintojams. Po 2007 metais pakilusių kainų 2008-aisiais pieno produktai pigo, ir metų pabaigoje pagrindinių eksportuojamų produktų kainos buvo žemesnės nei 2007 metų pradžioje (1 pav.).

1 pav. Vidutinės pieno produktų ūmonių kainos Vokietijoje ir Lenkijoje 2007 ir 2008 metais, eurai/t
Figure 1. Average producer price of dairy products in Germany and Poland in 2007 and 2008, EUR/t

Šaltinis: CLAL [interaktyvus], [žiūrėta 2009 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:

http://www.clal.it/en/index.php?type=section§ion=confronto_formaggi&check=1

Pasaulinės rinkos pokyčiai neigiamai atsiliepė ir Lietuvos pieno bei jo produktų gamintojams. Tik pieno produktų kainų mažėjimas Lietuvoje prasidėjo šiek tiek vėliau: eksporto kainų – 2008 metų pradžioje, o vidaus rinkos – kovo mėnesį. Supirkimo kainos pradėjo mažėti vasarį ir smuko daug daugiau nei pieno produktų kainos.

Vidaus rinka. 2008 metais primelžta 1955 tūkst. t pieno, iš jo 1376,1 tūkst. t, arba 70 proc., supirka perdirbti (1 lentelė). Pieno gamyba 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, augo lėčiau nei jo supirkimas perdirbti: gamyba padidėjo 1 proc., o supirkimas – 2 proc. Taip lėtai pieno supirkimas neaugo per visą Lietuvos buvimo ES laikotarpį. Žemus supirkimo augimo tempus lėmė nuo 2008

metų vasario mėnesio pradėjusios mažėti pieno supirkimo kainos ir pesimistinės ateities prognozės. 2009 metais pieno gamybos ir supirkimo augimo tempai dėl žemų kainų taip pat neturėtų būti sparūs, o galbūt ir visai neaugs.

1 lentelė / Table 1

Pieno gamyba ir supirkimas 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Milk production and purchase in 2007 and 2008, thou t

Rodikliai / Indicators	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
Primelžta pieno / Milk produced	1937	1955	101
Supirkta pieno: / Milk purchased:			
natūralaus / natural	1348,5	1376,1**	102
bazinio* / basic*	1628,2	1661,4	102

* 3,4% riebalų / milk fat, 3,0% baltymų / protein.

** 4,15% riebalų / milk fat, 3,28% baltymų / protein.

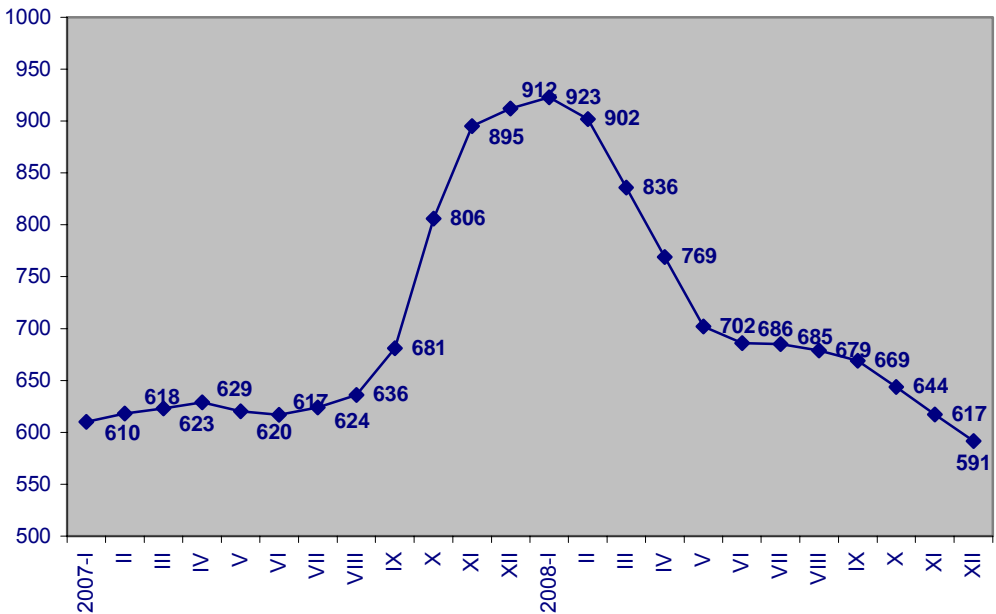
Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2008 m. gruodis. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2009.

Supirkto pieno kokybė 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, nesikeitė. ES veterinarinius reikalavimus atitinkantis pienas minėtais metais sudarė 96 proc. viso supirkto pieno.

Per devynis 2008–2009 kvotos metų mėnesius (nuo 2008 m. balandžio 1d. iki gruodžio 31 d.) buvo įvykdyta 68,5 proc. bendrosios nacionalinės pardavimo perdirbti pieno kvotos – tiek pat, kiek ir per devynis 2007–2008 kvotos metų mėnesius. Galima prognozuoti, kad 2008–2009 kvotos metais, kaip ir praėjusiaisiais, bus įvykdyta apie 80–85 proc. minėtos kvotos.

Per 2008 metus į Lietuvą importuota 193,6 tūkst. t žaliavinio pieno, 90 proc. – iš Latvijos, likęs – iš Estijos ir Lenkijos. Tai 34 proc. daugiau nei 2007-aisiais. 2008 metais nusistovėjo pagrindiniai žaliavinio pieno tiekėjai, ir per metus buvo įvežami maždaug tolygūs žaliavos kiekiai, šiek tiek priklausomi nuo sezono. 2009 metais importuojamo žaliavinio pieno kiekis greičiausiai pastebimai nesikeis, kadangi žaliavos stygiaus sumažėjusios paklausos sąlygomis perdirbėjai nejaučia, o esamų stambių pieno tiekėjų prarasti nenorės. Per 2008 metus eksportuota 3,7 tūkst. t žaliavinio pieno. Palyginti su 2007-aisiais, jo išvežta 40 proc. mažiau, be to, eksportas neturėjo pastovaus pobūdžio.

Kritusi pieno produktų paklausa ir sumažėjusios kainos nulėmė žaliavinio pieno supirkimo kainos mažėjimą nuo 2008 metų vasario (2 pav.). Vis dėlto vidutinė pieno supirkimo kaina Lietuvoje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo 3,8 proc. didesnė dėl palyginti neaukštų kainų per tris pirmuosius 2007 metų ketvirčius. Ji tradiciškai išliko mažiausia ES. Pieno supirkimo kainų augimo tempai Lietuvoje buvo panašūs į kaimyninių valstybių – Latvijos ir Lenkijos (2 lentelė). Estijoje ir ES-15 šalyse jie buvo pastebimai aukštesni. 2009 metų pradžioje vidutinė pieno supirkimo kaina Lietuvoje ir toliau mažėjo, tačiau antroje I pusmečio pusėje turėtų stabilizuotis. 2009 metais vidutinė kaina greičiausiai bus viena žemiausių per visą buvimo ES laikotarpį.

2 pav. Bazinių rodiklių pieno supirkimo kaina 2007 ir 2008 metais, Lt/t
 Figure 2. Purchase price of milk (basic indicators) in 2007 and 2008, Lt/t

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 200-04-01–2008-09-01. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, LR žemės ūkio ministerija [interaktyvus], Naujienos [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zum.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/6705/>; <http://www.zum.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/6672/>; <http://www.zum.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/6738/>;
 Lietuvos Respublikos Seimas [interaktyvus], Teisės aktai [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=49992&p_query=&p_tr2=.

2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, padidėjo beveik visų pieno produktų gamyba, išskyrus sviestą (sumažėjo 27 proc.) ir jogurtą (12 proc.). Daugiausia išaugo pieno konservų (35 proc.) ir sūrių (16 proc.) gamyba (3 lentelė). Dėl sumažėjusios paklausos išaugusi gamyba lėmė atsargų padidėjimą. 2008 metų pabaigoje, palyginti su tuo pačiu 2007-ųjų laikotarpiu, pieno konservų atsargos išaugo 38 proc., pieno miltelių – 47 proc., sūrio ir varškės – 16 proc., o sviesto atsargos, smulkus gamybai, sumažėjo 32 proc.

2007 metais sparčiai kilusios pieno produktų įmonių kainos, per 2008 metus pastebimai sumažėjo: vidutiniškai – 15 proc., užsienio rinkose parduotų gaminių – 22 proc., Lietuvos rinkoje – 5,5 proc. (3 pav.). Vis dėlto pieno produktų kainų lygis dar išliko aukštesnis nei 2007 metų pradžioje. 2008 metų gruodį, palyginti su 2007-ųjų sausiu, jos buvo vidutiniškai 16 proc. aukštesnės. Pieno supirkimo kaina per minėtą laikotarpį sumažėjo 3,3 proc.

Natūralaus pieno supirkimo kainos Lenkijoje, Baltijos ir ES-15 šalyse
2007 ir 2008 metais, Lt/t
Natural milk purchase price in Poland, Baltic States and EU-15 in 2007 and 2008, Lt/t

Šalis / Country	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
Lenkija / Poland	950	977**	103
Lietuva / Lithuania	830	862	104
Latvija / Latvia	903	942	104
Estija / Estonia	927	1025	111
ES-15* / EU-15*	1111	1212	109

* 4,2% riebumo / milk fat, 3,3% baltymų / protein.

** Išankstiniai duomenys / Preliminary data.

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2008-01-01. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008; LR žemės ūkio ministerija [interaktyvus], Naujienos [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zum.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/6738/>; Eesti statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/temp/AG182007911535078.xls>; Główny Urząd Statystyczny [interaktyvus], [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: http://www.stat.gov.pl/gus/45_1335_ENG_HTML.htm; International Milk Price Reviews [interaktyvus], [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.milkprices.nl/>; Latvijas statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2009 m. vasario 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://data.csb.gov.lv/temp/07-14a20079120515.xls>.

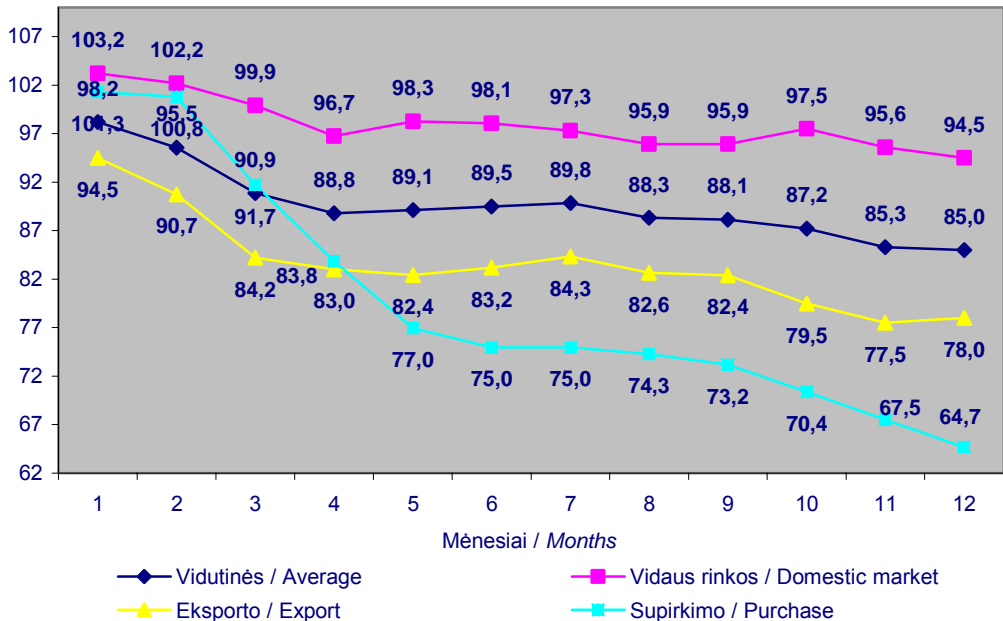
Pagrindinių pieno produktų gamyba* 2007 ir 2008 metais, tūkst. t
Production of main dairy products in 2007 and 2008, thou t*

Pieno produktai / Dairy products	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
Geriamasis pienas / Drinking milk	97,8	105,0	107
Rūgpienis, kefyras / Curdled milk, kefir	35,3	35,9	102
Jogurtas / Yoghurt	17,3	15,3	88
Grietinė ir jos mišiniai / Sour cream	26,6	27,9	105
Varškė / Curd	21,5	23,3	108
Sviestas / Butter	12,3	9,0	73
Sūriai / Cheese	77,4	89,5	116
Valgomieji ledai** / Ice cream	24,3	25,1	103
Pieno konservai / Canned milk	22,0	29,8	135

* Pagrindinių pramonės įmonių duomenys / Data of major milk enterprises.

** Mln. l / Mill. l.

Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2008 m. gruodis. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2009.

3 pav. Pieno pramonės įmonių parduotos produkcijos ir pieno supirkimo kainų pokyčiai 2008 metais (2007-12 = 100 proc.)

Figure 3. Changes in producer prices of dairy products and milk purchase price in 2008 (December 2007 = 100%)

Šaltinis: Informacija apie gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčius 2007 metais. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

Vidaus rinkoje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, sumažėjo visų pieno produktų įmonių kainos. 2008 metų gruodį, palyginti su tuo pačiu 2007-ųjų mėnesiu, mažiausiai nukrito varškės sūrių kainos – 5 proc., labiausiai atpigo natūralaus riebumo pienas – 16 proc. (4 lentelė).

2007 metų pabaigoje, pastebimai išaugus pieno produktų įmonių kainoms, sumažėjo lietuviškų pieno produktų pardavimas vietinėje rinkoje. 2008 metais, kainoms sumažėjus, daugelio produktų pardavimas vėl padidėjo 4–10 proc.

Tikėtina, kad pasaulinės krizės sąlygomis pieno produktų kainos stabilizuosis tik 2009 metų II pusėje arba 2010 metais. Tačiau Lietuvos pieno perdirbėjai galėtų padidinti savo produkcijos kainas, parduodami ją pelningesnėse rinkose ir realizuodami daugiau aukštos pridėtinės vertės produktų.

Lietuviškų pieno produktų įmonių kainos, palyginti su kitų ES šalių, yra vienos aukštesnių. 2008 metų gruodį pagrindinių eksportuotų pieno produktų kainos tarp kaimyninių ES šalių ir Vokietijos buvo aukščiausios arba antroje vietoje (5 lentelė).

4 lentelė / Table 4

Vidaus rinkoje parduotų pieno produktų įmonių kainos 2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/t
Producer prices of dairy products sold in domestic market in December 2007 and 2008, Lt/t

Pieno produktai <i>Products</i>	2007	2008	2008, palyginti su <i>compared to</i> 2007 %
Natūralus pienas, ne mažesnio kaip 3,5 proc. riebumo, 1 l pakuotėse / <i>Natural milk, ≥3,5% milk fat, 1 l pack</i>	2000	1670	84
Pasterizuotas 2,5 proc. riebumo pienas, 1 l pakuotėse <i>Pasteurised milk, 2,5% milk fat, 1 l pack</i>	1544	1427	92
Grietinė, 30 proc. riebumo, 450 g indeliuose <i>Sour cream, 30 % milk fat</i>	5940	5300	89
Jogurtas su priedais, 350–360 g indeliuose <i>Yoghurt with additives, 350–360 g packs</i>	6110	5710	93
Liesa varškė, išfasuota po 200 g <i>Low fat curd, 200 g packs</i>	7220	6340	88
Varškės sūris, 22 proc. riebumo <i>Cottage cheese, 22% milk fat</i>	12910	12210	95
Sviestas, 82 proc. riebumo, išfasuotas po 200 g <i>Butter, 82 % milk fat, 200 g pack</i>	13730	12580	92
„Tilsit“ sūris, išfasuotas / <i>Cheese Tilsit, packed</i>	15280	13630	89
Kietieji ilgai nokstantys sūriai, išfasuoti <i>Hard long rippled cheese, packed</i>	24480	21560	88

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

5 lentelė / Table 5

Kai kurių pieno produktų įmonių kainos Baltijos valstybėse, Lenkijoje ir Vokietijoje
2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/t
*Producer prices of selected dairy products in the Baltic states, Poland and Germany
in December 2008, Lt/t*

Pieno produktai <i>Products</i>	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>	Vokietija <i>Germany</i>
Sviestas, 82 proc. riebumo <i>Butter, 82% milk fat</i>	9420	9400	8843	7788	7610
Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	7549	11318	6575	5467	5870
„Tilsit“ sūris <i>Cheese Tilsit</i>	12775	12373	13605*	9370*	10700

* Edamo sūris / *Cheese Edam.*

Šaltiniai: *Gaminių gamyba 2009-01-01. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2009; ŽŪMPRIS.*

2008 metais mažmeninės pieno produktų kainos kito taip pat, kaip didmeninės (įmonių). Daugumos sumažėjo 11–20 proc., išskyrus pieną (6 lentelė). 2008 metų gruodį Lietuvoje mažmeninės pieno produktų kainos, palyginti su Latvija ir Estija, buvo žemiausios, nors kai kuriais mėnesiais Estijoje dalis produktų buvo pigesni.

6 lentelė / Table 6

Kai kurių pieno produktų mažmeninės kainos Baltijos valstybėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt
*Retail prices of selected dairy products in the Baltic States
in December 2007 and 2008, Lt*

Pieno produktai <i>Dairy products</i>	Lietuva / Lithuania			Latvija / Latvia		Estija / Estonia	
	2007	2008	2008, palyginti su 2007, %	2008	2008, palyginti su Lietuva, %	2007	2008, palyginti su Lietuva, %
Pienas, 2,5 proc. riebumo, l <i>Milk, 2.5% milk fat, l</i>	2,24	2,31	103	2,90	126	2,14	93
Sviestas, kg <i>Butter, kg</i>	22,44	18,27	81	21,65	119	21,27	116
Grietinė, 20–25 proc. riebumo, kg <i>Sour cream 20–25% milk fat, kg</i>	6,46	5,76	89	8,70	151	6,01	104
Varškė, 5–9 proc. riebumo, kg <i>Curd, 5–9% milk fat, kg</i>	13,19	11,64	88	13,36	115	11,77	101

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008, 2009.

Mažmeninių pieno produktų kainų kitimo tendencijos ir 2009 metais neturėtų nutolti nuo įmonių kainų pokyčių. Tad galima tikėtis, kad jos 2009 metų I pusmetį dar sumažės.

Užsienio prekyba. Nors užsienio prekybos pienu ir jo produktais balansas išlieka teigiamas, jis kinta ne Lietuvos perdirbėjų naudai. 2007 metais eksportas lenkė importą 4,6 karto, o 2008-aisiais – 3,3 karto. Neskaitant žaliavinio pieno, 2007 metais pieno produktų eksportas lenkė importą 8,8, o 2008-aisiais – 6,7 karto. Didėjantys importo augimo tempai rodo, kad Lietuvos pieno perdirbėjai pralaimi konkurencinę kovą užsienio perdirbėjams.

Per 2003–2007 metų laikotarpį pieno produktų eksportas kiekvienais metais, palyginti su prieš tai buvusiais, didėjo. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, eksportas pirmą kartą po penkerių metų sumažėjo 4 proc. Tam didelės įtakos turėjo pieno produktų pasiūlos didėjimas ir kainų mažėjimas pasaulinėse rinkose.

2008 metais kai kurių pieno produktų eksportas didėjo, o didesnės dalies – mažėjo. Labiausiai išaugo kazeino eksportas – 10 kartų ir nenugriebto pieno miltelių – 6,1 karto, o labiausiai sumažėjo lieso pieno miltelių eksportas – 53 proc. (7 lentelė). Svarbiausių eksportuojamų pieno produktų – sūrių ir varškės – eksportas padidėjo 21 proc.

Pieno produktų eksportas 2007 ir 2008 metais, mln. Lt
Exports of dairy products in 2007 and 2008, mill. Lt

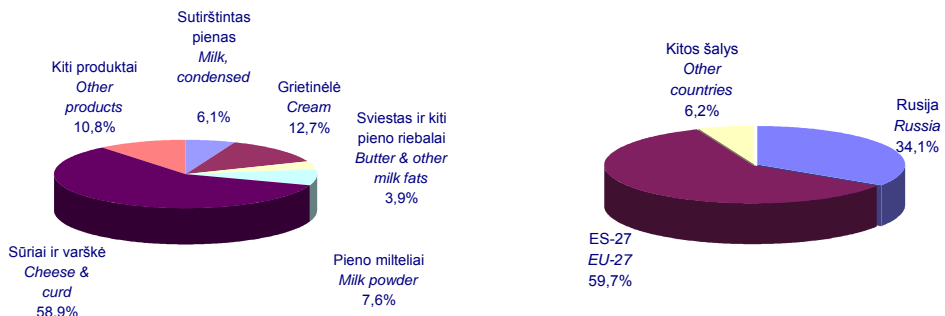
KN kodas CN code	Pieno produktai / Products	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėle <i>Milk and cream, not concentrated</i>	275,3	180,2	65
0402	Koncentruotas pienas ir grietinėle <i>Milk and cream, concentrated</i>	230,5	183,8	80
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	168,3	79,8	47
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	3,5	21,5	614
040291	Sutirštintas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	28,5	34,1	120
040299	Sutirštintas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	30,0	47,5	158
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėle <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	13,8	15,6	113
040310	Jogurtas / <i>Yoghurt</i>	2,3	2,2	96
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	93,0	58,6	63
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	69,5	52,2	75
0406	Sūriai ir varškė / <i>Cheese & curd</i>	646,0	782,0	121
2105	Valgomieji ledai / <i>Ice cream</i>	30,6	31,5	103
350110	Kazeinas / <i>Casein</i>	0,9	9,0	10 k.
170211- 170219	Pieno cukrus / <i>Milk sugar</i>	29,1	15,6	54
	Iš viso / Total	1388,7	1328,6	96

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

2008 metais pieno perdirbimo įmonės dar gavo 3,8 mln. Lt eksporto kompensacijų už anksčiau, kai kompensacijos dar buvo mokamos, į trečiąsias šalis eksportuotus pieno produktus. Kadangi 2008 metais pieno produktų kainos pasaulinėse rinkose mažėjo, šios ES paramos nutraukimas neišvengiamai atsiliepė pieno perdirbimo įmonių finansiniams rezultatams.

Gerokai sumažėjus kai kurių pieno produktų kainoms pasaulinėse rinkose, pakito ir eksporto struktūra. Sūriai ir varškė sudarė didžiausią eksporto struktūros dalį – 58,9 proc. (4 pav.). 2008 metais,

palyginti su 2007-aisiais, jų lyginamasis svoris padidėjo labiausiai – 12,4 procentinio punkto. 2008 metais sūriai ir varškė atsikovojo 2007-aisiais prarastas pozicijas. Sūris ir ateityje turėtų išlikti pagrindinis eksporto produktas. Kitų pieno produktų lyginamasis svoris sumažėjo, labiausiai – grietinėlės (5,5 procentinio punkto) ir pieno miltelių (4,8 procentinio punkto).

4 pav. Pieno produktų eksporto struktūra 2008 metais
 Figure 4. Structures of dairy products export in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Geografinė pieno produktų eksporto struktūra 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, šiek tiek pasikeitė, tačiau pokyčiai ne esminiai. Kaip ir anksčiau, daugiausia pieno produktų išvežta į ES (59,7 proc.) ir Rusiją (34,1 proc.) (4 pav.). Eksportas į Rusiją padidėjo 10,9 proc., o į ES šalis – sumažėjo 12,7 proc. Atitinkamai Rusijos lyginamasis svoris eksporto struktūroje padidėjo 4,8 procentinio punkto, ES – sumažėjo 5,5 procentinio punkto. 2007 metais pasaulinis pieno produktų paklausos augimas ir eksporto kompensacijų nutraukimas turėjo įtakos eksporto srautų į Rusiją sumažėjimui, į ES – padidėjimui, o 2008-aisiais pasaulinėse rinkose vykstanti paklausos ir kainų korekcija privertė pieno perdirbėjus vėl atsigręžti į Rusijos rinką. Europos Komisijai sugrąžinus eksporto subsidijų pieno perdirbėjams mokėjimą, 2009 metais greičiausiai eksporto į Rusiją srautai didės, o į ES – mažės. Viena vertus, tai yra teigiamas reiškinys, kadangi į Rusiją daugiausia eksportuojama aukštesnės pridėtinės vertės produktų – sūrių, kita vertus, didelės eksporto dalies koncentravimasis Rusijos rinkoje yra gana rizikingas.

2008 metais iš ES šalių daugiausia pieno produktų eksportuota į Italiją – 28,2 proc. visų į ES išvežtų produktų. Į Vokietiją – 20,7 proc., Latviją – 13,5 proc., Nyderlandus – 9,7 proc., Lenkiją – 9,3 proc. pieno produktų. Daugiausia į Italiją, Latviją ir Rusiją išvežta sūrių, į Vokietiją – grietinėlės ir lieso pieno miltelių, Lenkiją ir Nyderlandus – grietinėlės.

2009 metais eksporto apimtys dėl mažėjančių (tikėtina) kainų ir ne itin spartaus pieno supirkimo augimo greičiausiai žymiai nesikeis.

2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, eksportuotų pieno produktų vidutinės kainos keitėsi nevienodai. Kai kurių padidėjo, kai kurių pastebimai nukrito (8 lentelė). Labiausiai išaugo jogurto (35 proc.), o sumažėjo pieno cukraus (71 proc.) ir išrūgų (49 proc.) kainos. Svarbiausių eksportuojamų produktų – riebių sūrių – kainos padidėjo 11 proc. Kainų pokyčiai turėjo įtakos eksportuotų produktų struktūrai.

8 lentelė / Table 8

Vidutinės eksportuotų pieno produktų kainos 2007 ir 2008 metais, Lt/t
Average prices of dairy products in 2007 and 2008, Lt/t

KN kodas CN code	Pieno produktai / Dairy products	2007	2008	2008, palyginti su 2007, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	3980	3450	87
0402	Koncentruoti pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	7510	5850	78
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	10580	7610	72
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	10350	8360	81
040291	Sutirštintas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	3430	3530	103
040299	Sutirštinta pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	4910	5530	113
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	3150	3910	124
040310	Jogurtas / Yoghurt	2970	4000	135
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	4260	2170	51
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	8690	9060	104
0406	Sūriai ir varškė / Cheese & curd	10850	11440	105
040610	Varškės sūris ir varškė / Cottage cheese & curd	10450	10110	97
040690	Riebūs sūriai / Fat cheese	11050	12300	111
210500	Valgomieji ledai / Ice cream	6100	6640	109
350110	Kazeinas / Casein	21200	23960	113
170211- 170219	Pieno cukrus / Milk sugar	5420	1560	29

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

2008 metais pieno ir jo produktų importuota už 402,7 mln. Lt. Importo augimo tempai kasmet mažėja. 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, importas augo 2,4 karto, 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, – 67 proc., 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, – 36 proc., o 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, – 32 proc. Tačiau importo prieaugis skiriasi nedaug: atitinkamai 78,2 tūkst. Lt, 90,4 tūkst. Lt, 80,3 tūkst. Lt ir 97,8 tūkst. Lt. Tvirtas pozicijas pieno ir jo produktų importo struktūroje užima žaliavinis pienas. 2007 metais jis sudarė 48 proc. viso importo, o 2008-aisiais – 51 proc. Mažai keitėsi ir likusi importo struktūra. Fermentuoti ir rauginti pieno produktai 2008 metais sudarė 15 proc. (sumažėjo 1 procentiniu punktu), sūriai ir varškė – 16 proc. (padidėjo 3 procentiniais punktais), o ledai – 5 proc. (sumažėjo 2 procentiniais punktais). 99,5 proc. pieno ir jo produktų 2008 metais įvežta iš ES šalių: daugiausia iš Latvijos (54 proc.), Lenkijos (21 proc.) ir Estijos (11 proc.).

Prognozuojama, kad 2009 metais pieno ir jo produktų importas dėl produktų įvairovės didinimo, kainų skirtumo ir vis didesnės ES šalių integracijos ir toliau turėtų didėti.

MĖSA / MEAT

Albertas GAPŠYS

LAEI produktų rinkotyros skyriaus vedėjas, albertas@laei.lt

Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, gyvulių ir paukščių supirkta apie 11 proc. mažiau: kiaulių – 22 proc., galvijų – 14 proc., avių ir ožkų – 30 proc., o paukščių – 5 proc. daugiau. Tačiau mėsos produktų gamyba ir vartojimas nemažėjo dėl vis didėjančio mėsos importo. Mažėjant žalios mėsos gamybos apimtims, vis daugiau buvo perkama mėsos gaminių (1 lentelė). Vidaus rinkoje mažėjo tik jautienos realizacija, o bendra jautienos ir kiaulienos bei jų gaminių realizacinė vertė išaugo beveik ketvirtadaliu.

1 lentelė / Table 1

Mėsos ir jos produktų gamyba ir realizacija 2007 ir 2008 metais
Meat production and sales in January–December 2007 and 2008

Mėsos rūšis, gaminytis <i>Kind of meat, product</i>	Gamyba, t <i>Production, t</i>			Realizacija vidaus rinkoje / <i>Sales in domestic market</i>					
				t			tūkst. Lt / <i>thou. Lt</i>		
	2007	2008	%	2007	2008	%	2007	2008	%
Jautiena / <i>Beef</i>	72975	72085	98,8	14559	11879	81,6	108853,0	108679,5	99,8
Kiauliena / <i>Pork</i>	93103	87315	93,8	65693	72226	109,9	432980	567800,9	131,1
Kiauliena, sūdyta, rūkyta ir džiovinta <i>Pork, salted, smoked, dried</i>	12202	16161	132,4	11559	15073	130,4	119186,6	176172,2	147,8
Jautiena, sūdyta, rūkyta ir džiovinta <i>Beef, salted, smoked, dried</i>	151	184	121,9	142	149	104,9	3715,4	4187,6	112,7
Dešros / <i>Sausages</i>	57620	63227	109,7	54721	58834	107,5	432716,1	531657,3	122,9
Kiti kiaulienos gaminiai <i>Other pork products</i>	11375	13760	121,0	10297	12143	117,9	85938,5	112506,3	130,9
Kiti jautienos gaminiai <i>Other beef products</i>	1367	1549	113,3	1069	1131	105,8	10221,5	12828,5	125,5

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Per 2008 metus beveik pusantro karto išaugęs mėsos importas nulėmė neigiamą mėsos ir gyvulių užsienio prekybos balansą (2 lentelė). Ypač padidėjo (1,8 karto) kiaulienos importas. Kiaulių eksportuota 1,4 karto daugiau.

Gana svarbų vaidmenį šioje situacijoje atliko mėsos kainų augimas. Gyvulių supirkimo kainos 2008 metais išaugo ir kai kuriais laikotarpiais buvo didesnės už importuojamos skerdienos.

2 lentelė / Table 2

Gyvulininkystės ir paukštininkystės produkcijos eksportas ir importas 2007 ir 2008 metais, tūkst. Lt
Export and import of animal and poultry output in 2007 and 2008, thou. Lt

Produkcija / Output	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2007	2008	%	2007	2008	%
Jautiena / Beef	250,3	261,5	104,5	31,2	39,5	126,6
Kiauliena / Pork	27,5	42,8	155,6	257,4	466,4	181,2
Paukštiena / Poultry meat	111,0	105,8	95,3	137,4	131,9	96,0
Mėsos produktai / Meat products	55,8	67,7	121,3	96,9	118,3	122,1
Gyvi gyvuliai / Live animals	202,0	276,3	136,8	61,2	79,8	130,4
Iš viso / Total	646,6	754,1	116,6	584,1	835,9	143,1

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Mėsos kainų augimo tendencijas visuose vidaus rinkos segmentuose geriausiai atspindi kainų indeksų palyginimas (3 lentelė).

3 lentelė / Table 3

Galvijų ir kiaulių supirkimo, mėsos produktų didmeninių ir mažmeninių kainų indeksai
 2008 metais
*The indices of purchase prices of cattle and pigs and of wholesale and retail prices
 of meat products in 2008*

Kainos / mėnesiai Prices / months	2008, palyginti su 2007, proc. 2008 compared to 2007, %											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kiaulių supirkimo Pig purchase price	23,9	8,4	18,0	16,1	22,5	34,2	22,0	29,7	31,6	30,6	18,2	8,4
Galvijų supirkimo Cattle purchase price	27,4	30,6	5,9	28,7	22,3	25,7	25,2	19,2	23,1	16,3	9,5	0
Mėsos ir jos produktų didmeninė / Wholesale price of meat and meat products	14,0	16,3	18,4	17,8	14,4	19,1	17,5	20,7	18,7	17,6	17,6	13,8
Mėsos ir jos produktų mažmeninė / Retail price of meat and meat products	14,5	18,1	19,3	19,1	19,2	22,3	22,3	23,5	23,0	21,4	22,7	22,1

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV; ŽŪMPRIŠ duomenys.

Išaugusios (22–24 proc.) galvijų ir kiaulių 2008 metų vidutinės supirkimo kainos turėjo lemiamos įtakos didmeninių ir mažmeninių kainų augimui. Supirkimo kainos buvo didžiausios per pastaruosius 5 metus (dėl išaugusių pašarų kainų ES šalyse). Vien per 2008 metus galvijų pašarų kaina išaugo 33 proc., kiaulių ir paukščių – 24 proc.

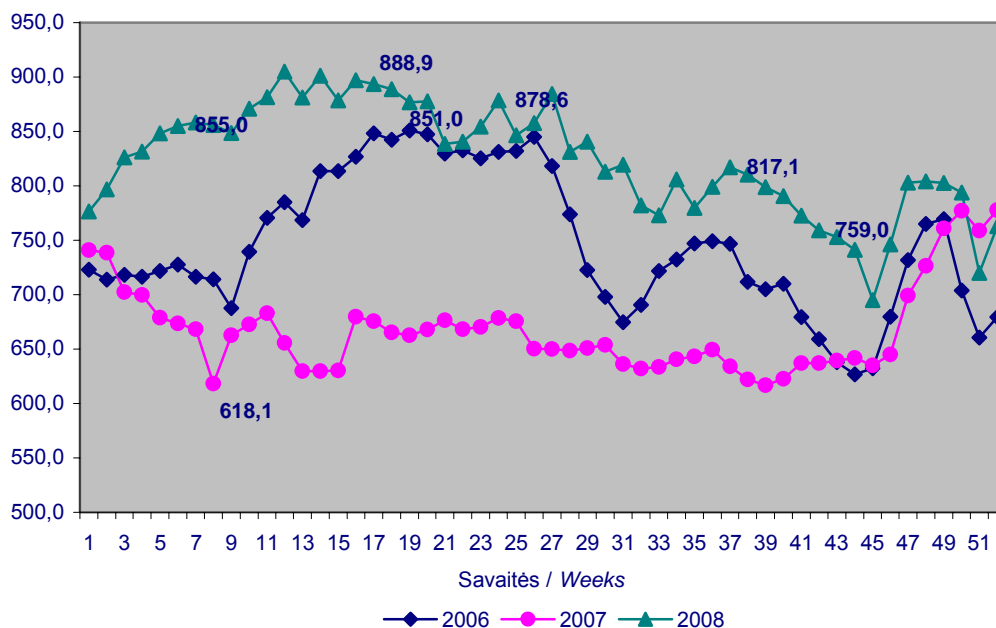
JAUTIENA / BEEF

Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 185 tūkst. galvijų, arba 43,4 tūkst. t skerdienos. Papildomai į Lietuvą įvežta 5 tūkst. t jautienos ir 11 tūkst. gyvų galvijų, iš jų 1 tūkst. veislinių. Nežymiai sumažėjo veršelių eksportas.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (ŽŪIKVC) duomenimis, Lietuvoje 2009 m. sausio 1 d. buvo auginama 731 tūkst. galvijų, iš jų 380 tūkst. karvių. Per metus galvijų banda sumažėjo 5 proc., karvių – 4 proc. Daugiausia supirkta bulių ir karvių (po 39 proc.). Galvijų skerdenų kokybė išlieka žema. Per 2008 metus tik 8,6 proc. skerdenų buvo E, U ir R raumeningumo kategorijų, o žemiausios P raumeningumo kategorijos – 42,8 proc.

Beveik visus metus galvijų supirkimo kainos Lietuvoje dar gerokai atsiliko nuo ES šalių vidurkio ir buvo didesnės tik už Latvijos ir Rumunijos kainas. Tokią padėtį iš esmės lėmė didelė galvijų prieauglio pasiūla rinkoje ir būtinybė eksportuoti bent 50 proc. jautienos.

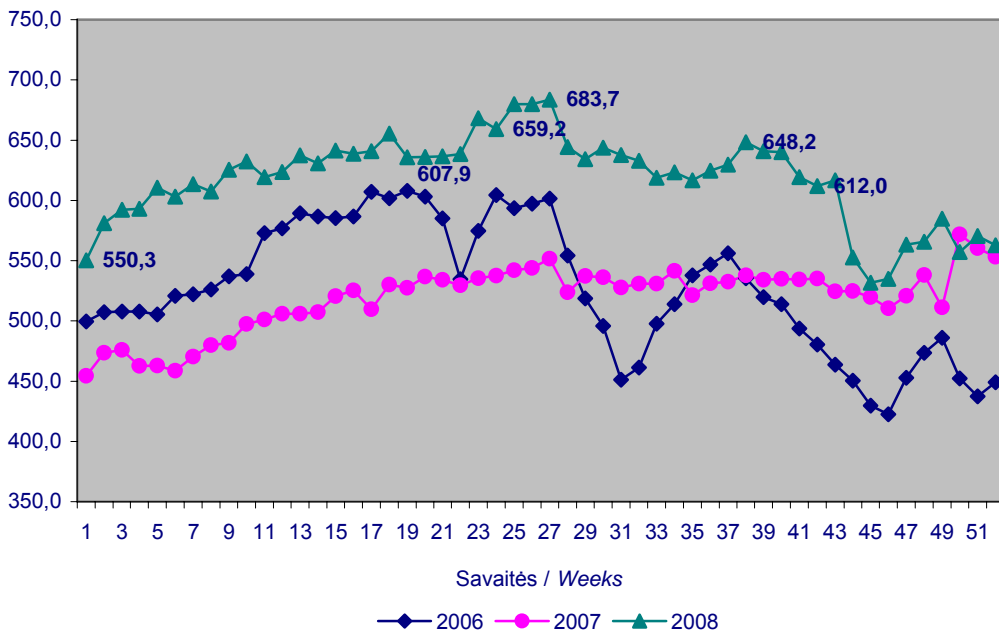
2008 metų vidutinė bulių supirkimo kaina (839 Lt/100 kg) buvo 23 proc. didesnė nei 2007-aisiais (1 pav.). 2008 metų pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios O2 bulių supirkimo kainos buvo Graikijoje (1384 Lt/100 kg), Danijoje (1135 Lt/100 kg) ir Portugalijoje (1100 Lt/100 kg), mažiausios – Latvijoje (653 Lt/100 kg), Rumunijoje (727 Lt/100 kg) ir Lietuvoje (766 Lt/100 kg).

1 pav. Jaunų bulių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
Figure 1. Purchase prices of young bull carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2008 metais karvių vidutinė supirkimo kaina (618 Lt/100 kg) buvo 19 proc. didesnė negu 2007-aisiais (2 pav.). 2008 metų gruodžio mėnesio pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios P2 klasės karvių supirkimo kainos buvo Liuksemburge (785 Lt/100 kg), Airijoje (750 Lt/100 kg) ir Belgijoje (704 Lt/100 kg), mažiausios – Ispanijoje (493 Lt/100 kg), Slovakijoje (499 Lt/100 kg) ir Graikijoje (503 Lt/100 kg).

2 pav. Karvių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
 Figure 2. Purchase prices of cow carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

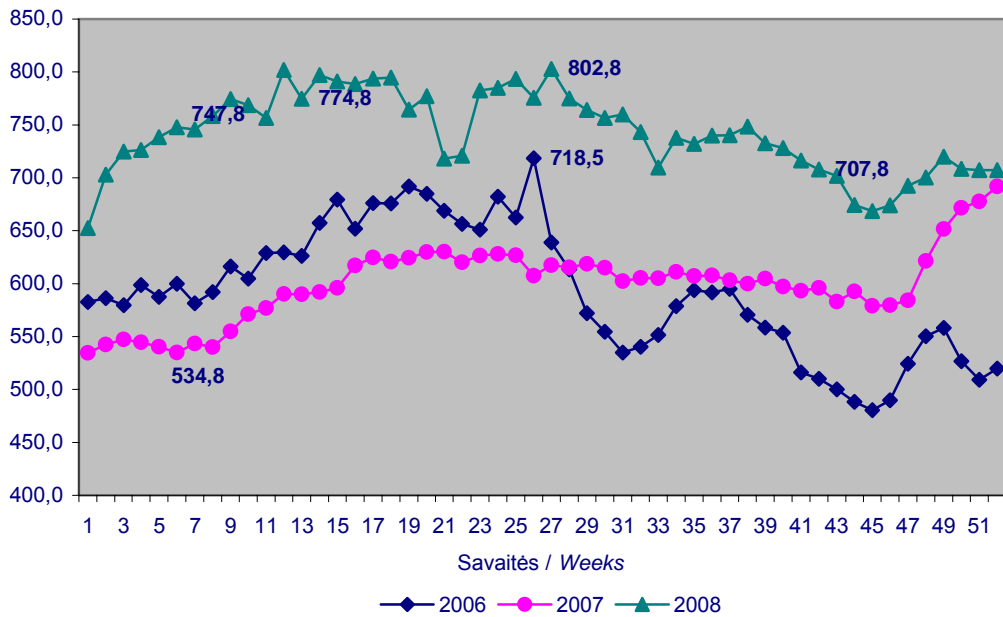
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vidutinė telyčių supirkimo kaina (742 Lt/100 kg) buvo 24 proc. didesnė nei 2007-aisiais (3 pav.). 2008 metų gruodžio mėnesio pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios O3 klasės telyčių supirkimo kainos buvo Graikijoje (1237 Lt/100 kg), Airijoje (1022 Lt/100 kg) ir Jungtinėje Karalystėje (962 Lt/100 kg), mažiausios – Latvijoje (618 Lt/100 kg), Estijoje (673 Lt/100 kg) ir Vengrijoje (682 Lt/100 kg).

Galvijų supirkimo kainų kitimas Lietuvoje priklauso nuo situacijos ES šalių rinkose, bet daugiausia – nuo kaimyninės Lenkijos rinkos kainų (4 pav.).

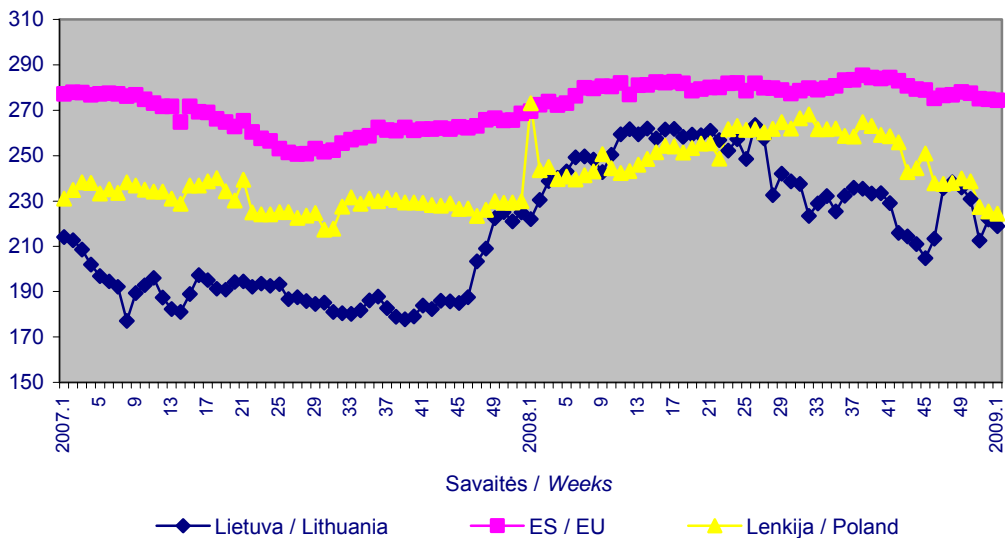
2008 metų gruodį dėl zloto nuvertėjimo (apie 17 proc. per spalio–gruodžio mėn.) Lietuvos galvijų rinkos kainos pasiekė Lenkijos lygį. 4 lentelėje pateiktos kainos pagal galvijų rūšis.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus mėsos perdirbėjai pagamino 72,1 tūkst. t jautienos ir 1,7 tūkst. t gaminių iš jos. Vidutinė jautienos skerdenos didmeninė kaina (5 pav.) 2008 metais buvo 29 proc. didesnė nei 2007-aisiais – beveik tiek, kiek išaugo galvijų supirkimo kainos.

3 pav. Telyčių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
 Figure 3. Purchase prices of heifer carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

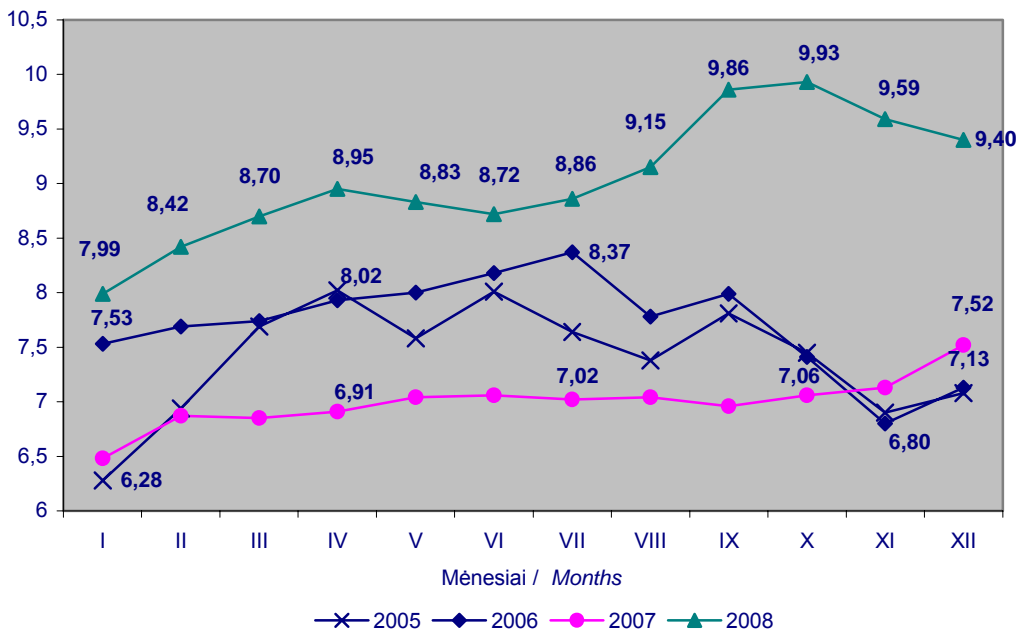
4 pav. Jaunų bulių supirkimo kainų tendencijos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2007–2008 metais, eurai/100 kg
 Figure 4. Purchase prices of young bull carcasses in 2007–2008, EUR/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

Galvijų supirkimo kainos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2008 metų 52-ąją savaitę
Cattle purchase prices in Lithuania, EU and Poland in the 52nd week of 2008

Galvijų rūšis <i>Kind of cattle</i>	Kaina / Price, Lt/100 kg			Lietuva, palyginti su ES/Lenkija, proc. <i>Lithuania compared to EU/Poland, %</i>
	Lietuvoje <i>Lithuania</i>	ES / EU	Lenkijoje <i>Poland</i>	
Jauni buliai (vidutiniškai) <i>Young bulls (average)</i>	770,7	1149,1	794,8	67/97
Jauni buliai (O2) <i>Young bulls</i>	766,2	948,8	778,3	81/98
Karvės (vidutiniškai) <i>Cows (average)</i>	568,0	763,8	616,7	77/92
Karvės (P2) <i>Cows</i>	552,4	632,2	547,6	87/101
Telyčios (vidutiniškai) <i>Heifers (average)</i>	715,8	1068,2	690,2	67/104
Telyčios (O3) <i>Heifers</i>	715,1	894,6	684,0	80/105

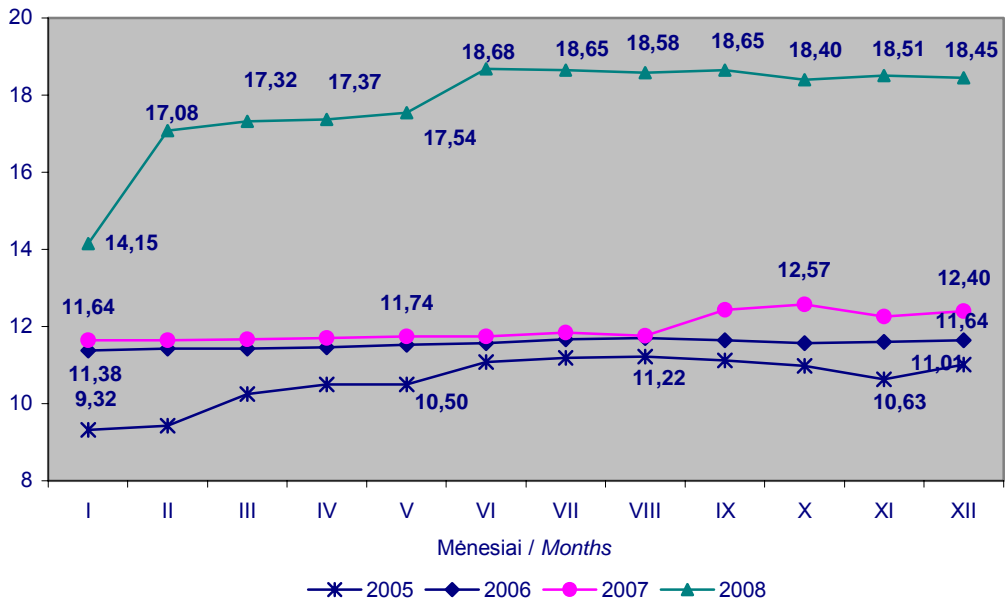
Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

5 pav. Lietuvos gamintojų jautienos kainos 2005–2008 metais, Lt/kg
Figure 5. Average producer price of beef in Lithuania in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Didėjant jautienos didmeninei kainai, kilo ir mažmeninė (6 pav.). Tačiau mažmeninės I kategorijos jautienos su kaulu vidutinė kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo net 49 proc. didesnė. Toks kainos didėjimas Lietuvos rinkoje greičiausiai susijęs su aukštesnės kokybės įvežtinės jautienos pardavimu.

6 pav. I kategorijos jautienos su kaulu mažmeninė kaina 2005–2008 metais, Lt/kg
Figure 6. Retail price of beef with bone (category 1) in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Kitų jautienos gaminių (5 lentelė) kainų augimo tempai analogiški.

5 lentelė / Table 5

Kai kurių jautienos gaminių mažmeninės kainos Lietuvoje
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected beef products in Lithuania in December 2007 and 2008, Lt/kg

Gaminio pavadinimas Name of product	Vidutinė kaina / Average price		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / change, %
Kumpis su kaulu / Ham, with bone	13,38	18,48	138
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	16,34	22,63	138
Nugarinė / Sirloin	18,55	28,99	156
Malta jautiena / Minced beef	10,01	13,31	133

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Tarp kitų ES šalių sostinių Vilniuje jautienos nugarinės kainos metinis augimas didžiausias (6 lentelė). Ji buvo gerokai brangesnė nei Rygoje, bet truputį pigesnė nei Taline.

6 lentelė / Table 6

Jautienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail prices of beef sirloin in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Ryga	20,88	15,61	134
Budapeštas	22,18	22,89	97
Praha	24,78	20,68	120
Vilnius	29,18	17,95	163
Talinas	30,75	34,77	88
Helsinkis	40,05	30,48	131
Stokholmas	43,67	34,60	126
Amsterdamas	58,29	66,50	88
Berlynas	112,03	86,29	130
Varšuva	...	55,31	

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Jautienos mažmeninės kainos struktūroje 2008 metais gana didelė buvo prekybininkų dalis – net 44 proc., o galvijų augintojų – tik 42 proc.

Užsienio prekyba. Pagaliau 2008 metais nebedidėjo veršelių eksportas. ŽŪIKVC duomenimis, per 2008 metus eksportuota 139 tūkst. veršelių, 6 proc. mažiau nei per 2007-uosius. Beveik 85 proc. veršelių išvežta į Nyderlandus, Ispaniją, Lenkiją ir Izraelį. Vertine išraiška veršelių eksportas sudaro apie 11 proc. viso mėsos sektoriaus eksporto.

Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus į užsienį išvežta 25,7 tūkst. t jautienos už 261,5 mln. Lt. Eksportuota 16 proc. mažiau nei 2007-aisiais, tačiau vertine išraiška – 4,5 proc. daugiau. Daugiausia jautienos (vertine išraiška) išvežta į Rusiją (44 proc.), Nyderlandus ir Švediją (po 10 proc.). Į ES šalis eksportuojama 49 proc. jautienos.

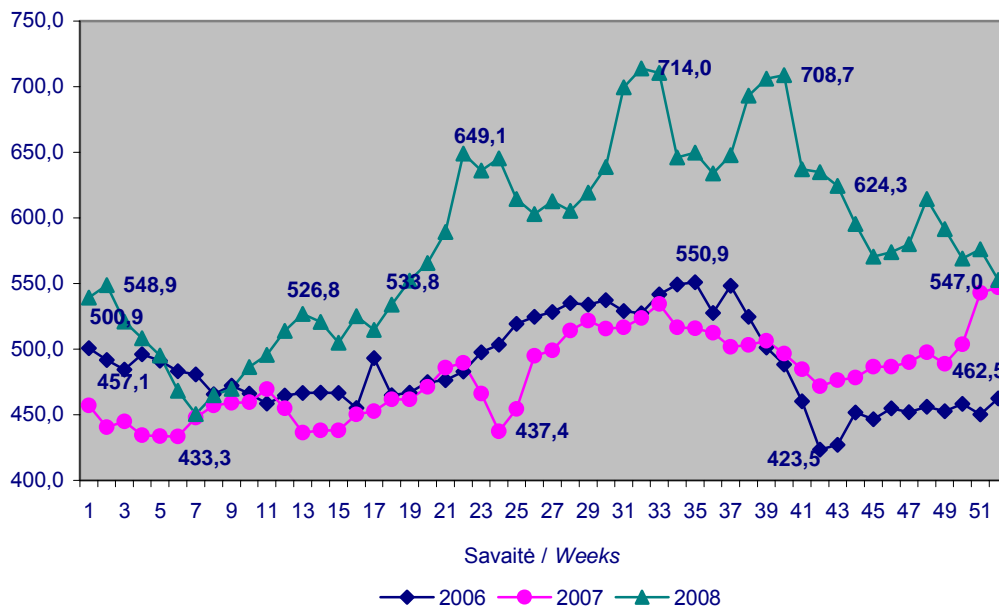
Už jautienos eksportą į trečiąsias šalis per 2008 metus išmokėta 23,7 mln. Lt eksporto grąžinamųjų išmokų, tiek pat, kiek ir 2007-aisiais.

Per 2008 metus jautienos importas vertine išraiška buvo 27 proc. didesnis, tačiau bendrame mėsos importo balanse sudarė tik apie 5 proc. Pusė jautienos įvežta iš Latvijos, ketvirtadalis – iš Lenkijos. Net 2 kartus išaugo gyvų galvijų importas iš Latvijos (6,6 mln. Lt), o iš Lenkijos įvežta už 14,3 mln. Lt

KIAULIENA / PORK

Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 610 tūkst. kiaulių ir gavo 46,8 tūkst. t skerdienu. Papildomai į Lietuvą įvežta 73,2 tūkst. t kiaulienos ir 73,8 tūkst. gyvų kiaulių. 60 proc. lietuvių suvartojamos kiaulienos yra importuota.

Vidutinė kiaulių skerdienu supirkimo kaina (584 Lt/100 kg) buvo 22 proc. didesnė nei 2007-aisiais ir didžiausia per pastaruosius septynerius metus (7 pav.).

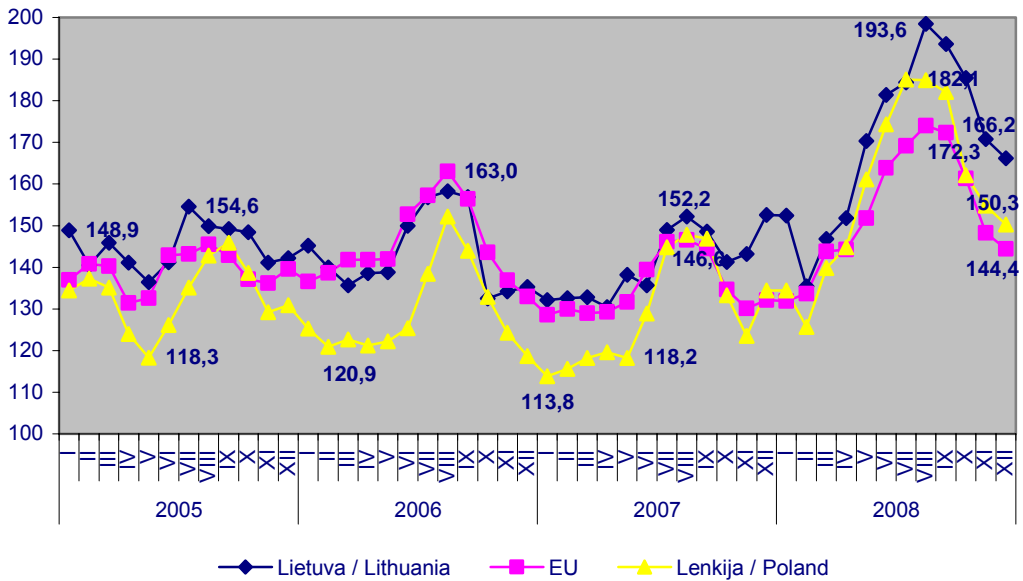
7 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
 Figure 7. Purchase price of pork (carcass weight) in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Kiaulių supirkimo kainos didėti pradėjo 2008 metų balandžio mėnesį ir vienos didžiausių buvo nuo liepos pabaigos iki spalio vidurio (30–41 savaitės). Vėliau, pradėjus šerti kiaules pigiais grūdais, supirkimo kainos mažėjo iki 2009 metų sausio mėnesio lygio.

Kiaulių supirkimo kaina Lietuvoje visus metus išliko didesnė už ES vidutines (11 proc.) ir Lenkijos (7 proc.) kainas (8 pav.). Tokią situaciją lėmė kiaulių trūkumas ir vis didėjantis kiaulienos importas.

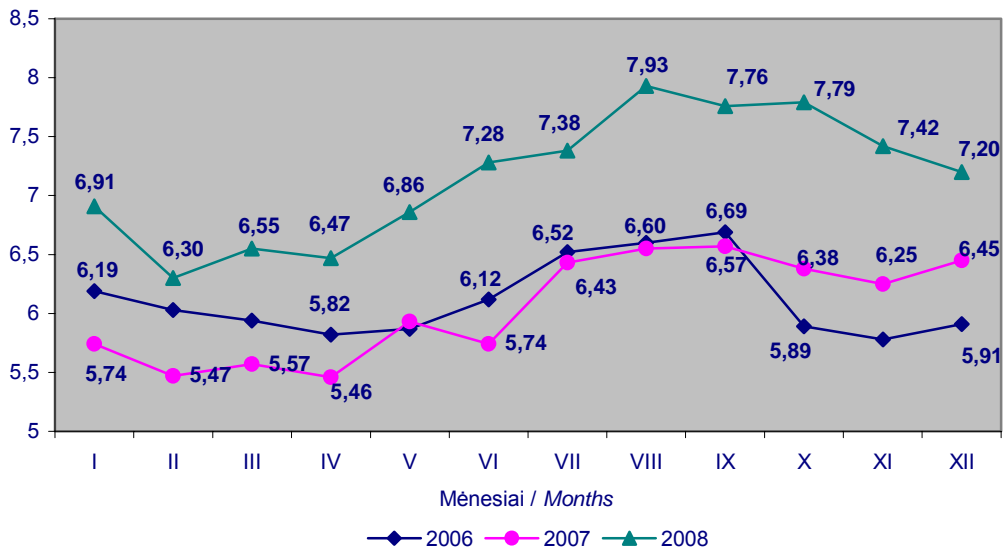
2008 metų gruodžio mėnesį didžiausios kiaulių supirkimo kainos (E kategorijos) buvo Graikijoje (663 Lt/100 kg), Maltoje (628 Lt/100 kg) ir Bulgarijoje (613 Lt/100 kg), mažiausios – Danijoje (432 Lt/100 kg), Nyderlanduose (462 Lt/100 kg) ir Švedijoje (469 Lt/100 kg).

8 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2005–2008 metais
Lietuvoje, ES ir Lenkijoje, eurai/100 kg

Figure 8. Purchase prices of pork (carcass weight) in Lithuania, EU and Poland in 2005–2008, EUR/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

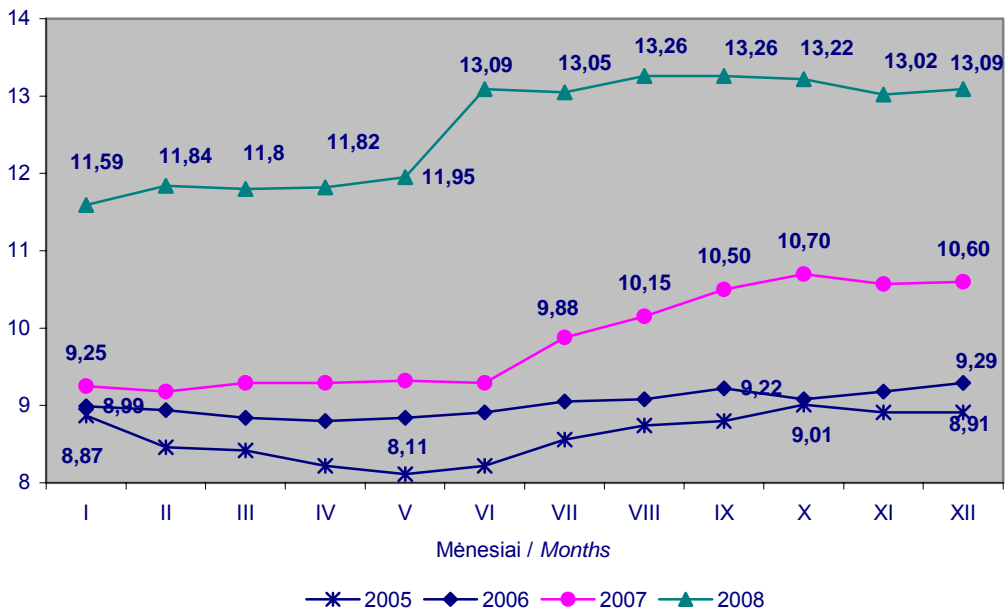

9 pav. Lietuvos gamintojų parduotos kiaulienos vidutinės kainos 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 9. Average producer price of pork in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus mėsos perdirbėjai pagamino 87,3 tūkst. t kiaulienos ir 29,9 tūkst. t jos gaminių. Palyginti su 2007 metais, kiaulienos skerddienos vidutinė didmeninė kaina (9 pav.) per metus išaugo 18 proc.

Didėjant kiaulienos didmeninei kainai, didėjo ir mažmeninė (10 pav.). Mažmeninė I kategorijos kiaulienos su kaulu vidutinė kaina Lietuvoje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo 28 proc. didesnė.

10 pav. Kiaulienos su kaulu mažmeninė kaina 2005–2008 metais, Lt/kg
 Figure 10. Retail price of pork with bone in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Tuo tarpu kitų kiaulienos gaminių (7 lentelė) kainų augimo tempai buvo mažesni. Nugarinės ir sprandinės kainos išaugo atitinkamai 5 proc. ir 11 proc., kumpio be kaulo ir maltos kiaulienos – 14 proc. Dešrų (8 lentelė) kainų augimas buvo didesnis (24–36 proc.). Tarp kitų ES šalių Lietuvos sostinėje kiaulienos nugarinės kainą būtų galima priskirti prie mažiausių (9 lentelė). „Vienos“ dešrelių kainos Vilniuje gana aukštos, dvigubai didesnės nei Taline (10 lentelė).

Kiaulienos mažmeninės kainos struktūroje 2008 metais gana didelė buvo prekybininkų dalis – net 38 proc., o kiaulių augintojų – tik 46 proc.

7 lentelė / Table 7

Kai kurių kiaulienos gaminių mažmeninės kainos Lietuvoje
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected pork products in Lithuania in December 2007 and 2008, Lt/kg

Gaminių pavadinimas <i>Name of product</i>	Vidutinė kaina / Average price		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / change, %
Kumpis su kaulu / <i>Ham, with bone</i>	9,55	13,03	136
Kumpis be kaulo / <i>Ham, boneless</i>	13,10	14,90	114
Sprandinė / <i>Neck</i>	16,30	18,04	111
Nugarinė / <i>Tenderloin</i>	17,98	18,87	105
Šoninė / <i>Side</i>	9,99	12,10	121
Malta kiauliena / <i>Minced pork</i>	9,02	10,24	114

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

8 lentelė / Table 8

Dešrų mažmeninės kainos 2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of sausages in December 2007 and 2008, Lt/kg

Dešros / <i>Sausages</i>	Vidutinė kaina / Average price		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / change, %
Pieniškos / <i>Cooked hot-dogs</i>	15,72	21,34	136
Šalto rūkymo / <i>Cold-smoked</i>	36,27	48,98	135
Karšto rūkymo / <i>Hot-smoked</i>	19,27	23,92	124

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

9 lentelė / Table 9

Kiaulienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail price of pork tenderloin in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / <i>Capital city</i>	2008	2007	%
Budapeštas	15,84	15,16	104,5
Stokholmas	16,89	22,06	76,6
Vilnius	18,74	17,97	104,3
Praha	18,90	14,71	128,5
Talinas	22,13	21,55	102,7

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Ryga	24,52	19,96	122,8
Berlynas	25,52	19,20	132,9
Helsinkis	32,67	24,04	135,9
Amsterdamas	43,99	44,82	98,1
Varšuva	...	20,56	

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

10 lentelė / Table 10

„Vienos“ dešrelių mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail price of Vienna sausages in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Talinas	10,13	9,68	104,6
Ryga	15,18	11,05	137,4
Helsinkis	17,15	16,77	102,3
Varšuva	17,97	15,97	112,5
Berlynas	19,66	18,28	107,5
Praha	19,75	13,97	141,4
Vilnius	21,58	16,25	132,8
Stokholmas	24,89	20,25	122,9
Amsterdamas	30,44	31,03	98,1

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

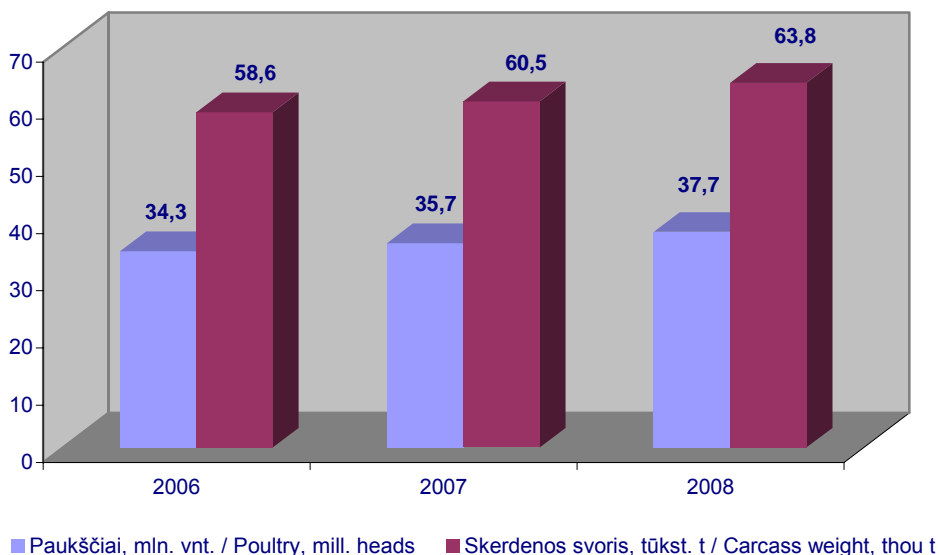
Užsienio prekyba. Per 2008 metus kiaulienos importo apimtys išaugo net 1,8 karto. Įvežta 73,2 tūkst. t kiaulienos už 466,4 mln. Lt, daugiausia – iš Lenkijos (31 proc.), Vokietijos (28 proc.) ir Estijos (11 proc.).

Net pusantrą karto padidėjo gyvų kiaulių eksportas. Beveik visos jos eksportuojamos į Rusiją. Per 2008 metus ten išvežta 353,1 tūkst. kiaulių už 149 mln. Lt (92 proc.). Kiaulienos eksportuota mažai – tik 5,3 tūkst. t. Už jos eksportą į trečiąsias šalis (12 proc.) mokamos eksporto subsidijos. Jų 2008 metais kiaulių skerdyklos gavo 208 tūkst. Lt.

Prognozės. Nuo 2009 m. sausio 1 d. šviežiai atšaldytai mėsei ir valgomiesiems subproduktams panaikintas 5 proc. ir nustatytas 19 proc. PVM tarifas, tačiau mažmeninės mėsos kainos tiek nedidės, nes Lenkijos zloto nuvertėjimas daugiau kaip 25 proc. iš esmės keičia rinkos situaciją. Mažmeninių kainų mažėjimas Lenkijoje jas mažins ir Lietuvos rinkoje. Tam yra ir ekonominių prielaidų – dabar beveik dvigubai mažesnės pašarinių grūdų kainos.

PAUKŠTIENA / POULTRY MEAT

Vidaus rinka. Paukštienos gamybos apimtys Lietuvoje toliau auga. 2008 metais supirkta ir paskersta 5,5 proc. daugiau paukščių nei prieš metus ir apie 10 proc. daugiau nei 2006-aisiais. Didžiąją dalį paskerstų paukščių (beveik 91 proc.) sudarė viščiukai broileriai. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, paukščių skerdenos gauta 5,4 proc. daugiau (11 pav.).

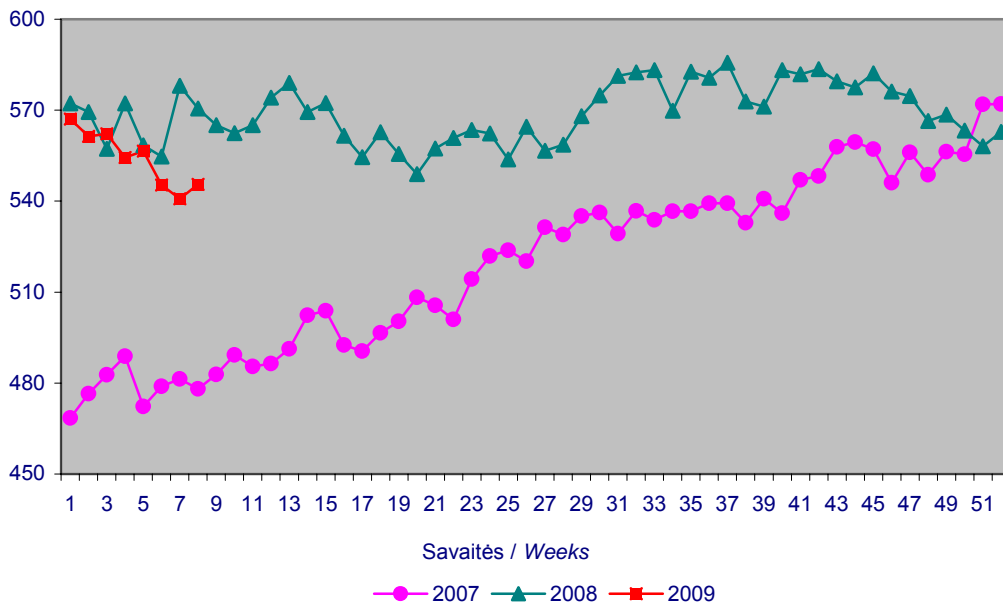

11 pav. Paukščių supirkimas Lietuvoje 2006–2008 metais
Figure 11. Purchase of poultry in Lithuania in 2006–2008

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Paukštienos pardavimo kaina mūsų šalyje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo aukštesnė beveik 10 proc. Tačiau praėjusiais metais kainos taip smarkiai nebekilo kaip 2007-aisiais. Praėjusių metų pabaigoje atpigus pašariniams grūdams ir daugeliui kitų gamybos materialinių išteklių, paukštienos didmeninė kaina taip pat ėmė kristi. 2009 metų vasario mėnesį vištienos skerdenų vidutinė pardavimo kaina pasiekė lygį, buvusį 2007 metų rugsėjo–spalio mėnesiais (12 pav.). Prognozuojama, kad artimiausiu metu vištų skerdenų pardavimo kaina turėtų dar mažėti.

Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, ES augo apie 2 proc. Didžiausias kainos šuolis užfiksuotas Čekijoje – daugiau nei 23 proc. Buvo valstybių, kuriose ši mėsa truputį atpigė – tai Italija (1,0 proc.), Rumunija (1,7 proc.), Jungtinė Karalystė (7,5 proc.) ir Ispanija (9,8 proc.). Jungtinė Karalystė pasižymėjo ir tuo, kad joje 2008 metais vištų skerdenos kainavo mažiausiai (25 proc. pigiau nei vidutiniškai ES). Didžiausia kaina – Kipre (36,6 proc. daugiau nei vidutiniškai ES).

12 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 kg
 Figure 12. Producer price of chicken carcasses in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Tačiau 2009 metų pradžioje, palyginti su tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu, vištiena atpigo daugiau nei pusėje ES šalių narių, o vidutiniškai ES – apie 2 proc. Paukštiena atpigo ir Lietuvoje, Estijoje bei Lenkijoje, bet Latvijoje buvo stebimi priešingi procesai (11 lentelė). 2009-aisiais didžiausia vištų skerdenų pardavimo kaina buvo Suomijoje. Čia ji beveik 41 proc. viršijo ES vidurkį. Konkurencingiausia kainą išlaikė Jungtinė Karalystė – 29,8 proc. mažiau už ES vidurkį. Labai konkurencinga kaina buvo ir Lenkijoje – 29,4 proc. mažiau už ES vidurkį. Lietuvoje vištų skerdenų pardavimo kaina tik 8,4 proc. mažesnė nei ES vidurkis.

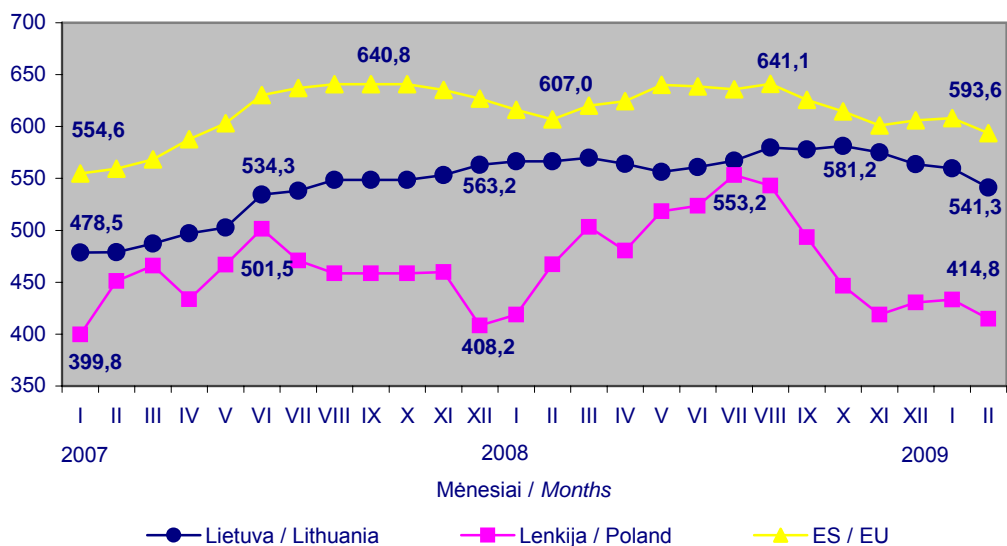
Nors pagal vištų skerdenų vidutinę pardavimo kainą 2009 metais Lietuvos kaina buvo viena mažiausių tarp konkurentų išlieka Lenkija, nes į Lietuvą daugiausia paukštienos importuojama būtent iš jos (32,7 proc.). Kartais kaimyninės šalies vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina priartėja prie Lietuvos kainos, tačiau ji visada išlieka mažesnė (13 pav.). Tokie Lenkijos vištų skerdenų kainų svyravimai iš dalies susiję ir su zlooto kurso pokyčiais 2008 metų lapkričio–gruodžio mėnesiais (apie 20 proc.).

Mažmeninėje rinkoje 2008 metais vištienos kainos taip pat gerokai viršijo 2007-ųjų lygį (21,5 proc.), bet buvo stabilesnės. Po ilgai trukusio didėjimo 2008 metų gruodį buvo užfiksuotas vištienos kainų mažėjimas (14 pav.). Tačiau nuo 2009 m. sausio 1 d. PVM šoktelejus net 14 proc., sausio mėnesį mažmeninės vištienos kainos buvo 9,8 proc. didesnės nei 2008-ųjų gruodį, o vasarį išaugo dar 4,1 proc. Ateityje vištienos kainos neturėtų augti, o dėl konkurencijos su Lenkija gali netgi mažėti.

Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina
2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais ES šalyse, Lt/100 kg
*Average sale-price of chicken carcasses in EU countries
in January–February 2008 and 2009, Lt/100 kg*

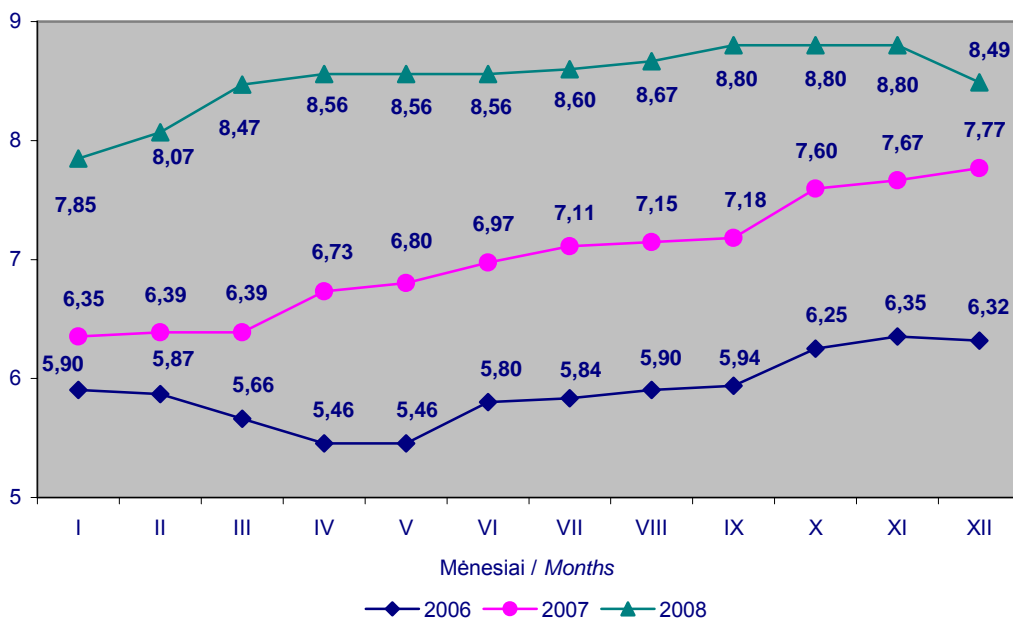
Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Jungtinė Karalystė / <i>United Kingdom</i>	449,0	421,6	93,9
Lenkija / <i>Poland</i>	443,0	424,0	95,7
Rumunija / <i>Romania</i>	581,7	498,9	85,8
Bulgarija / <i>Bulgaria</i>	529,7	533,9	100,8
Lietuva / <i>Lithuania</i>	566,4	550,6	97,2
Estija / <i>Estonia</i>	707,7	566,7	80,1
Čekija / <i>Czech Republic</i>	705,2	569,5	80,8
Belgija / <i>Belgium</i>	573,7	570,2	99,4
Vengrija / <i>Hungary</i>	656,5	584,8	89,1
Švedija / <i>Sweden</i>	687,5	605,0	88,0
Nyderlandai / <i>Netherlands</i>	599,3	609,2	101,6
Ispanija / <i>Spain</i>	576,7	615,1	106,7
Airija / <i>Ireland</i>	607,7	618,1	101,7
Slovakija / <i>Slovakia</i>	588,5	624,9	106,2
Danija / <i>Denmark</i>	686,1	637,2	92,9
Austrija / <i>Austria</i>	661,0	650,2	98,4
Slovėnija / <i>Slovenia</i>	707,4	651,6	92,1
Malta / <i>Malta</i>	605,5	667,8	110,3
Italija / <i>Italy</i>	670,7	669,6	99,8
Portugalija / <i>Portugal</i>	567,4	696,1	122,7
Latvija / <i>Latvia</i>	696,1	704,6	101,2
Prancūzija / <i>France</i>	758,6	732,4	96,6
Graikija / <i>Greece</i>	733,8	756,4	103,1
Vokietija / <i>Germany</i>	790,7	782,1	98,9
Kipras / <i>Cyprus</i>	841,9	844,0	100,2
Suomija / <i>Finland</i>	731,8	845,7	115,6
ES / EU	611,6	600,8	98,2

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

13 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje, Lenkijoje ir ES 2007–2009 metais, Lt/100 kg
 Figure 13. Average producer price of chicken carcasses in Lithuania, Poland and EU in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

14 pav. Mažmeninė vištienos kaina Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
 Figure 14. Retail price of chicken meat in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje vištienos kainos 2008 metais taip pat didėjo. Nuo metų pradžios jos išaugo 8,5 proc., o palyginti su 2007-aisiais – 24,7 proc. 2009 metų sausio–vasario mėnesiais vištienos kaina turguje buvo vidutiniškai 10,5 proc. didesnė nei pernai atitinkamu laikotarpiu. 2009 metų pradžioje, palyginti su 2008-ųjų gruodžiu, ši mėsa Lietuvos turguose pabrango 4 proc. ir kainavo apie 1,7 proc. brangiau nei prekybos centruose. Tam įtakos turėjo dėl PVM padidėjusios kainos parduotuvėse.

Baltijos šalyse mažiausia mažmeninė išdarinėtų vištų kaina 2008 metais buvo Lietuvoje, didžiausia – Estijoje. Mūsų šalyje vištienos kaina per šį laikotarpį buvo apie 12 proc. mažesnė nei Latvijoje ir apie 16 proc. – nei Estijoje, tačiau pastarojoje išdarinėtos vištos brango mažiausiai.

Atskirų paukštienos dalių mažmeninė kaina skiriasi. Kaip ir ankstesniais metais, brangiausias Lietuvoje paukščių krūtinėlės, pigiausi – sparneliai (12 lentelė). Kalakutų krūtinėlės 2009 metų sausio–vasario mėnesiais kainavo vidutiniškai 30,4 proc. daugiau nei vištų krūtinėlės.

12 lentelė / Table 12

Kai kurių vištos dalių mažmeninė kaina Lietuvoje 2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, Lt/kg
Retail prices of selected chicken parts in Lithuania in January–February 2008 and 2009, Lt/kg

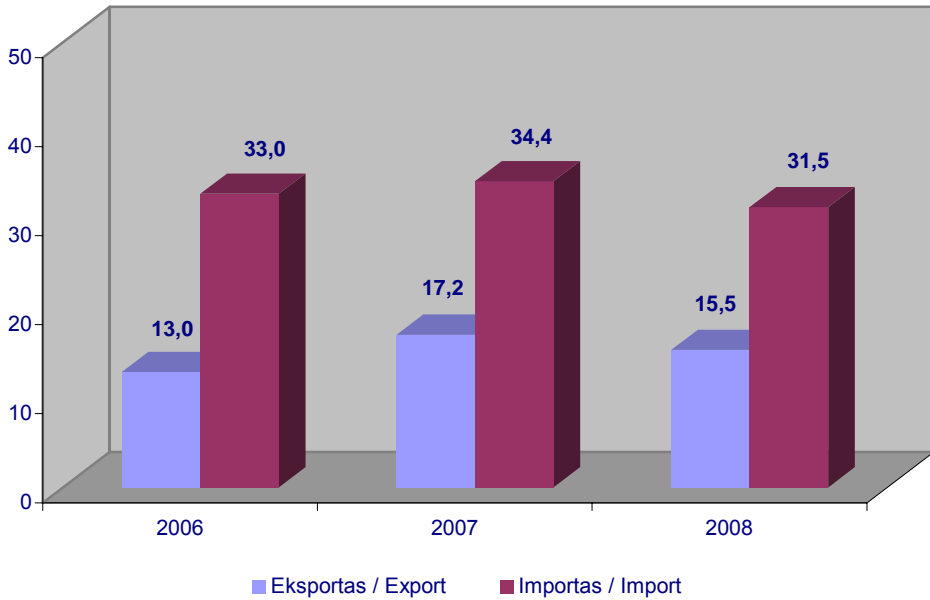
Vištos dalys / Chicken parts	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Sparneliai / Wings	8,08	8,79	108,9
Šlaunelės / Thighs	9,34	10,42	111,5
Blauzdelės / Drumsticks	9,25	10,49	113,4
Krūtinėlės / Breasts	13,38	16,03	119,8

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

Užsienio rinka. 2008 metais paukštienos importas daugiau nei 2 kartus viršijo eksportą (15 pav.) ir sudarė 49 proc. Lietuvoje gaunamos paukščių skerdienos. Per 2008 metus įvežta 8,5 proc. mažiau ir už 4 proc. mažesnę sumą paukštienos nei 2007-aisiais. Lietuviškos paukštienos eksportas 2008 metais taip pat sumažėjo. 2008-aisiais iš šalies išvežta 9,9 proc. mažiau paukščių mėsos ir už 4,7 proc. mažesnę sumą nei 2007-aisiais. Tam įtakos galėjo turėti bendra nepalanki ekonominė situacija pasaulyje ir nemažas lietuviškos paukštienos kainų šuolis per paskutiniuosius metus.

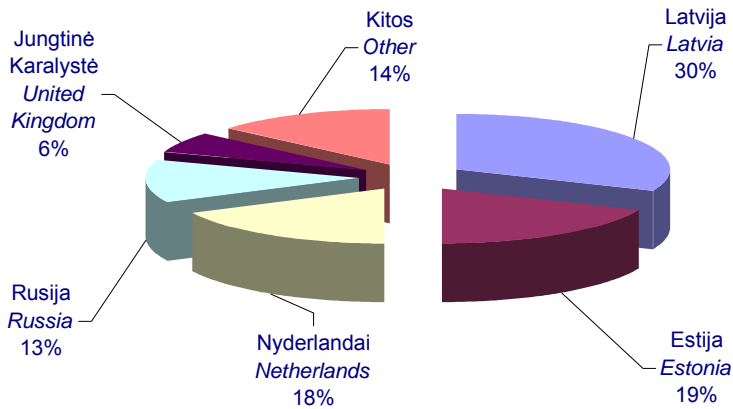
2008 metais daugiausia paukščių mėsos Lietuva išvežė į nuolatines savo paukštienos rinkas – Latviją (4,8 tūkst. t), Estiją (2,9 tūkst. t) ir Nyderlandus (2,7 tūkst. t) (16 pav.). Kita šios mėsos dalis eksportuota į dar 15 šalių, iš kurių 12 priklauso ES.

Didžiąją paukštienos dalį 2008 metais, kaip ir anksčiau, Lietuva įsivežė iš Lenkijos (10,3 tūkst. t), Nyderlandų (7,7 tūkst. t) ir Danijos (4,9 tūkst. t) (17 pav.). Likusi paukštiena buvo įsivežta iš dar 13 ES šalių ir Ukrainos.

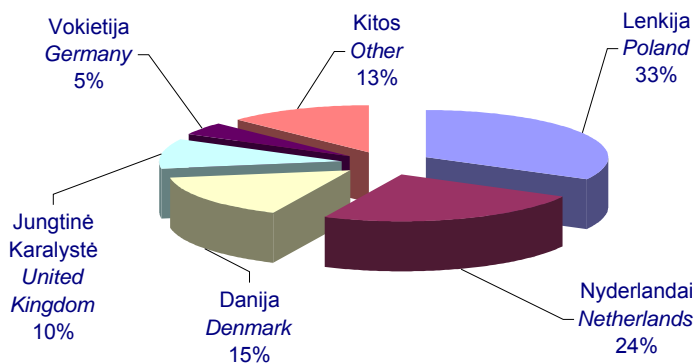
15 pav. Lietuvos užsienio prekyba paukštiena 2006–2008 metais, tūkst. t
 Figure 15. Lithuanian foreign trade in poultry in 2006–2008, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

16 pav. Paukštienos eksporto struktūra 2008 metais
 Figure 16. Structure of poultry meat export in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

17 pav. Paukštienos importo struktūra 2008 metais
 Figure 17. Structure of poultry meat import in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Prognozės. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina nuo 2008 metų pabaigos pradėjo mažėti. Tikėtina, kad 2009 metais paukštienos kaina gali smuktelėti dar 20 proc. Tai turėtų būti susiję su gamybos išteklių kainų kritimu ir kainų Lenkijoje mažėjimu. Esant prastai ekonominei situacijai vidaus ir aplinkinėse rinkose, nelaukiama ir užsienio prekybos rezultatų gerėjimo.

KIAUŠINIAI / EGGS

Laura PETRAUSKAITĖ

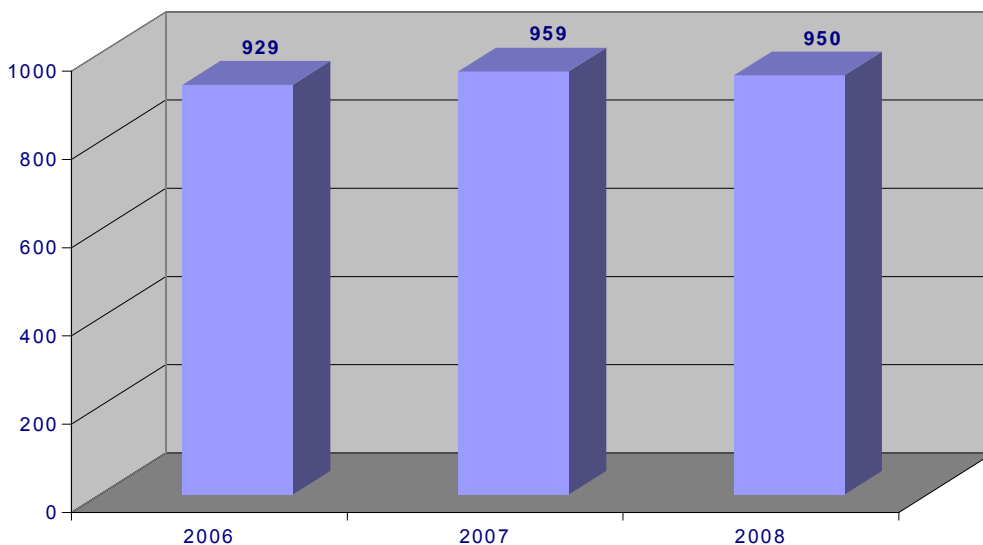
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus ekonomistė, laura@laei.lt

Dėl susiklosčiusios sudėtingos ekonominės situacijos ir didėjusių kiaušinių mažmeninių kainų 2008 metais kiaušinių pardavimas Lietuvos rinkoje, palyginti su 2007-aisiais, smuko 18 proc. Dėl smarkiai sumažėjusio jų kainos konkurencingumo užsienio prekyba taip pat buvo prastesnė nei prieš metus. Sumažėjus kiaušinių paklausai, gamintojai buvo priversti mažinti ir jų gamybos apimtis.

Vidaus rinka. 2008 metais kiaušinių surinkta 1 proc. mažiau nei 2007-aisiais (1 pav.).

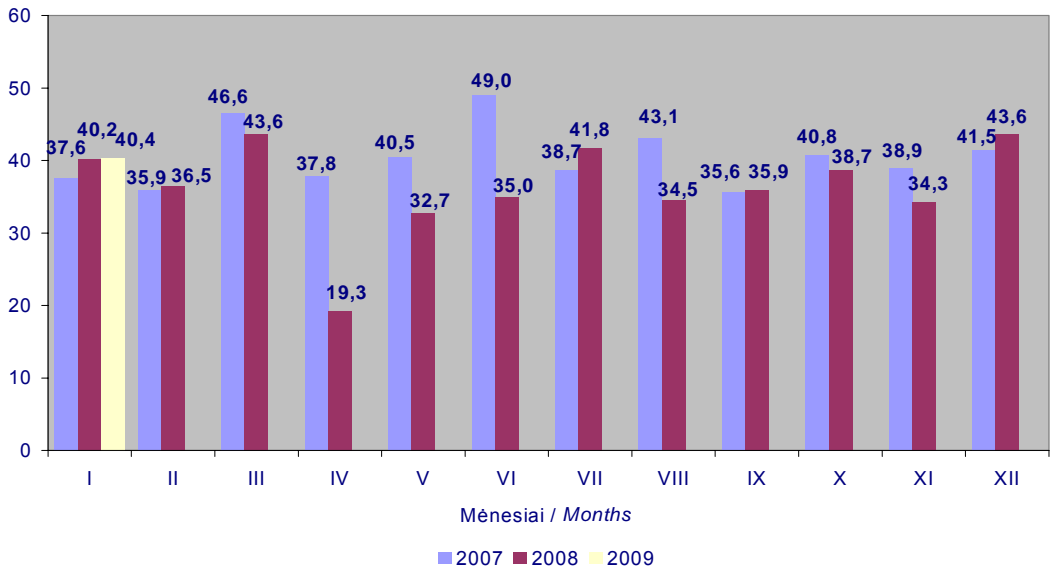
Per 2008 metus Lietuvoje tesupirktą 46 proc. surinktų kiaušinių (436,1 mln.) – 10,3 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Supirkimų apimtys atskirais mėnesiais buvo nevienodos (2 pav.), tam įtakos turėjo kiaušinių vartojimo tradicijos. Remiantis ankstesnių metų duomenimis, 2009 metų pradžioje kiaušinių turėtų būti superkama daugiau nei vėlesniais laikotarpiais. Tačiau atsižvelgiant į kiaušinių vartojimo tendencijas, galima prognozuoti, kad supirkimas šiemet bus mažesnis nei pernai.

2008 metais vidutinė didmeninė A klasės kiaušinių pardavimo kaina buvo 20,4 proc. didesnė negu 2007-aisiais, o 2009 metų sausio–vasario mėnesiais – 8,6 proc. mažesnė nei tuo pačiu laiku prieš metus (3 pav.). Esant nepalankiai ekonominei situacijai, galima numatyti, kad kiaušinių paklausa turėtų mažėti ir toliau, o tai savo ruožtu privers koreguoti ir kainas.

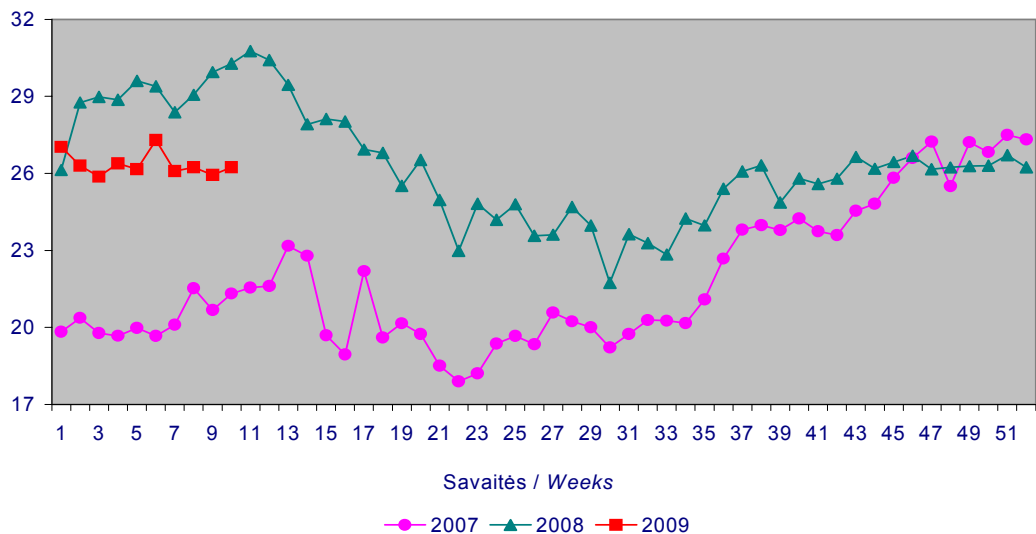
1 pav. Kiaušinių surinkimas Lietuvoje 2006–2008 metais, mln. vnt.
Figure 1. Production of eggs in Lithuania in 2006–2008, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2 pav. Kiaušinių supirkimas Lietuvoje 2007–2009 metais, mln. vnt.
 Figure 2. Purchase of eggs in Lithuania in 2007–2009, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

3 pav. Šviežių supakuotų A klasės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 vnt.
 Figure 3. Average wholesale price of fresh eggs (Class A, packed) in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 pieces

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2008 metais ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje kitų ES valstybių kiaušinių didmeninės kainos buvo aukštesnės nei 2007-aisiais. Vidutiniškai ES šis padidėjimas siekė 2,1 proc., Lietuvoje – 19,6 proc. Tai buvo vienas didžiausių kainų šuolių, mūsų šali lenkė tik Kipras (27,3 proc.), Estija (24,7 proc.) ir Latvija (23,9 proc.). Valstybių, kuriose kiaušinių kaina mažėjo, buvo nedaug: Belgija (0,4 proc.), Prancūzija (1,5 proc.), Portugalija (1,9 proc.), Vokietija (3,2 proc.) ir Nyderlandai (15,9 proc.). 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu, ES buvo stebimas ženklus kiaušinių kainų mažėjimas – 10 proc. (1 lentelė). Tokiems kainų pokyčiams įtakos turėjo bendra ES ekonominė padėtis. Labiausiai kiaušiniai atpigo Čekijoje – 24,5 proc. Lietuvoje jų kainų mažėjimas kiek mažesnis nei vidutiniškai ES – 9,1 proc. Tačiau 2009 metų pradžioje ketvirtadalyje ES valstybių kiaušinių didmeninės kainos vis dar buvo didesnės nei prieš metus. 2009-ųjų sausio–vasario mėnesiais didžiausia kiaušinių didmeninė kaina ES buvo Kipre (56 proc. viršijo ES vidurkį), o žemiausia – Nyderlanduose (20,7 proc. atsiliko nuo ES vidurkio). Lietuviškų kiaušinių didmeninė kaina 2009-ųjų pradžioje ES vidurkį viršijo 8,9 proc. Tačiau pastaruoju metu kainai sumažėjus, jos konkurencingumas ES tapo šiek tiek geresnis nei prieš metus.

1 lentelė / Table 1

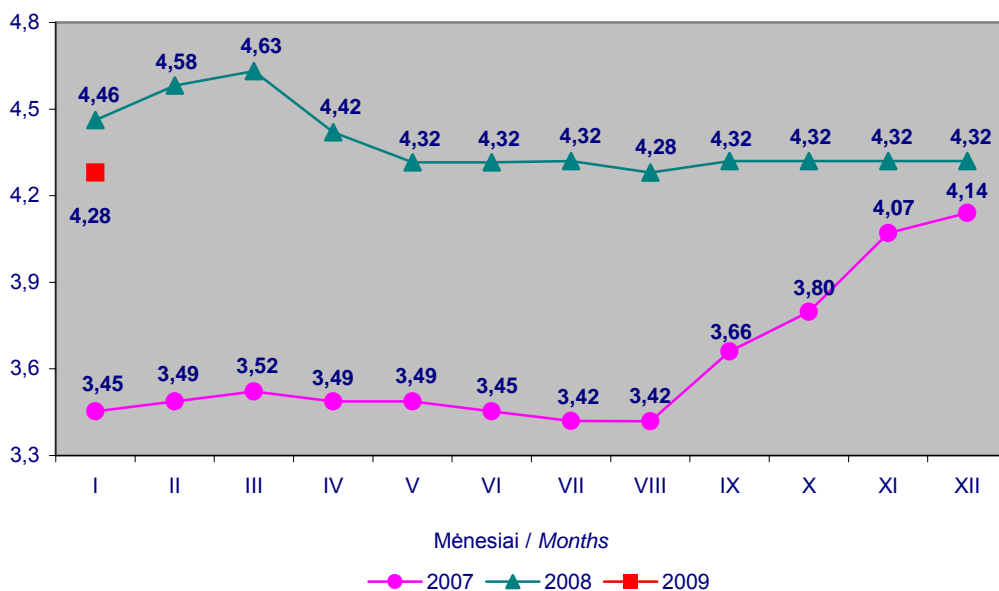
Šviežių L–M grupės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos ES valstybėse
2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, Lt/100 kg
*Average wholesale price of fresh eggs (group L–M) in EU countries
in January–February 2008 and 2009, Lt/100 kg*

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Nyderlandai / Netherlands	348,0	305,2	87,7
Belgija / Belgium	384,3	324,3	84,4
Malta / Malta	400,7	326,0	81,4
Čekija / Czech Republic	444,7	335,6	75,5
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	391,3	339,4	86,7
Lenkija / Poland	443,8	355,1	80,0
Vokietija / Germany	404,5	355,3	87,8
Ispanija / Spain	388,2	361,7	93,2
Portugalija / Portugal	401,4	367,1	91,4
Prancūzija / France	393,2	368,7	93,8
Vengrija / Hungary	418,7	368,7	88,0
Rumunija / Romania	427,1	378,1	88,5
Estija / Estonia	423,4	388,1	91,7
Suomija / Finland	433,3	390,6	90,2
Lietuva / Lithuania	460,7	419,0	90,9
Slovakija / Slovakia	406,4	420,9	103,6
Austrija / Austria	412,5	424,2	102,9
Slovėnija / Slovenia	436,7	433,2	99,2

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Bulgarija / Bulgaria	391,7	433,4	110,6
Latvija / Latvia	448,1	447,7	99,9
Graikija / Greece	470,8	468,7	99,6
Airija / Ireland	509,8	519,5	101,9
Italija / Italy	575,9	540,7	93,9
Danija / Denmark	538,8	568,1	105,4
Švedija / Sweden	630,7	583,4	92,5
Kipras / Cyprus	534,0	599,9	112,4
ES / EU	427,2	384,7	90,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Ir didmeninė, ir mažmeninė kiaušinių kaina Lietuvoje 2008 metais viršijo 2007-ųjų lygį. Tačiau 2008-aisiais mažmeninė kiaušinių kaina Lietuvoje augo tik iki kovo mėnesio, o paskui šiek tiek sumažėjo ir likusią metų dalį nekito (4 pav.). Remiantis Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos duomenimis, 2009 metų pradžioje mažmeninė kiaušinių kaina mūsų šalyje palengva pradėjo mažėti.

4 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/10 vnt.
Figure 4. Retail price of eggs in Lithuania in 2007–2009, Lt/10 pieces

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV; ŽŪMPRIS duomenys.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje kaimiškų kiaušinių kainos didėjo visus praėjusius metus. 2008 metais turguje kiaušinių kaina vidutiniškai buvo 23,2 proc. didesnė nei 2007-aisiais. Turguje parduodamų paukštynų kiaušinių kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, išaugo dar daugiau – 25 proc. Ji buvo apie 11 proc. mažesnė nei parduodamų prekybos centruose. 2009 metų sausio mėnesį turguje parduodamų kaimiškų ir paukštynų kiaušinių kainos vis dar didėjo ir viršijo praėjusių metų gruodžio mėnesio kainas, tačiau vasarį, palyginti su sausiu, jos sumažėjo maždaug 1–2 proc.

Užsienio prekyba. Pastarųjų metų užsienio prekybos balansas naminių paukščių kiaušiniams buvo teigiamas. 2008 metais kiaušinių eksportas viršijo importą daugiau nei 33 kartus (5 pav.). Iš Lietuvos eksportuota apie 25 proc. surinktų kiaušinių, tačiau 22,7 proc. mažiau nei 2007 metais.

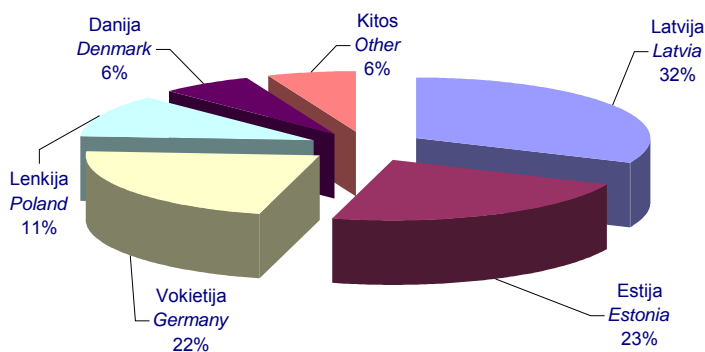

5 pav. Lietuvos užsienio prekyba kiaušiniams 2006–2008 metais, tūkst. t
Figure 5. Lithuanian foreign trade in eggs in 2006–2008, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Daugiausia naminių paukščių kiaušinių 2008 metais eksportuota į Latviją (4,5 tūkst. t), Estiją (3,2 tūkst. t) ir Vokietiją (3,1 tūkst. t) (6 pav.). Kiaušinių iš Lietuvos vežta į 14 ES šalių ir Rusiją, Ukrainą, Gruziją, Turkiją.

Per 2008 metus į mūsų šalį importuota 429,1 t kiaušinių už 3,9 mln. Lt. Tai sudaro apie 0,7 proc. Lietuvoje surenkamų kiaušinių. Naminių paukščių kiaušinių į Lietuvą įvežta iš 12 ES šalių, daugiausia – iš Latvijos (175,8 t), Vokietijos (91,8 t) ir Lenkijos (89,0 t) (7 pav.).

6 pav. Kiaušinių eksporto struktūra 2008 metais
 Figure 6. Structure of egg export in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Prognozės. Mažėjant gamybos išteklių kainoms, kiaušiniai artimiausiu laikotarpiu turėtų pigti. Tačiau prasta ekonominė situacija aplinkinėse rinkose 2009 metais gali nulemti prastesnius nei 2008-aisiais užsienio prekybos rezultatus. Remiantis kiaušinių paklausos, pasiūlos ir kainų tendencijomis, prognozuojama, kad 2009 metais mažės ir kiaušinių gavybos apimtys.

ŽUVYS / FISH

Arina MOTOVA

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, arinam@laei.lt

2008 metams Lietuvai buvo suteiktos 2 631 t menkių, 4 456 t strimelių, 24 773 t šprotų ir 5646 vnt. lašišų žvejybos kvotos Baltijos jūroje. Palyginti su 2007-aisiais, menkių ir lašišų žvejybos kvotos sumažėjo atitinkamai 12 ir 15 proc., o strimelių ir šprotų padidėjo 15 ir 12 proc. Menkių žvejybos Baltijos jūroje kvotos mažėjo nuo 2006 metų, kai šių žuvų kvota po pasikeitimo su kitomis šalimis buvo 3 258 t, t. y. beveik $\frac{1}{4}$ didesnė. Tačiau, pasikeitus rytinių menkių išteklių būklei ir 2007 metais priėmus Baltijos jūros menkių išteklių ir jų žvejybos būdų daugiametį planą, 2009-aisiais rytinių menkių žvejybos kvota padidėjo 15 proc. ir tiek pat sumažėjo vakarinių menkių kvota. Lietuvos rytinių menkių kvota 2008 metais sudarė 83 proc. nuo bendros jai suteiktos menkių kvotos Baltijos jūroje, t. y. bendra Lietuvos menkių žvejybos kvota 2009 metais padidėjo beveik 10 proc.

Menkių žvejybos sezonas ir toliau trumpinamas. 2006 metais buvo leidžiama žvejoti 246 dienas per metus, 2007-aisiais žvejybos laikotarpis 25–27 ICES (angl. *International Council for the Exploration of the Sea*) žvejybos zonoje sumažėjo iki 222 dienų, o 2008 metais buvo leista žvejoti tik 178 dienas, t. y. beveik 28 proc. mažiau nei 2006-aisiais.

Kuršių mariose Lietuvos žvejai 2008 metais galėjo sugauti iki 470 t karšių, 120 t sterkų ir 300 t stintų. Palyginti su 2007 metais, 2008-aisiais karšių ir sterkų žvejybos kvotos nesikeitė, o stintų buvo padidintos (daugiau nei $\frac{1}{3}$) dėl atsikūrusių stintų išteklių ir prastos žvejybos 2007 metais, kai Kuršių mariose ir Baltijos jūros priekrantėje buvo sužvejota tik 107,2 t šių žuvų, o 2004–2006 metais jų buvo sugaunama 171,6–312,3 t.

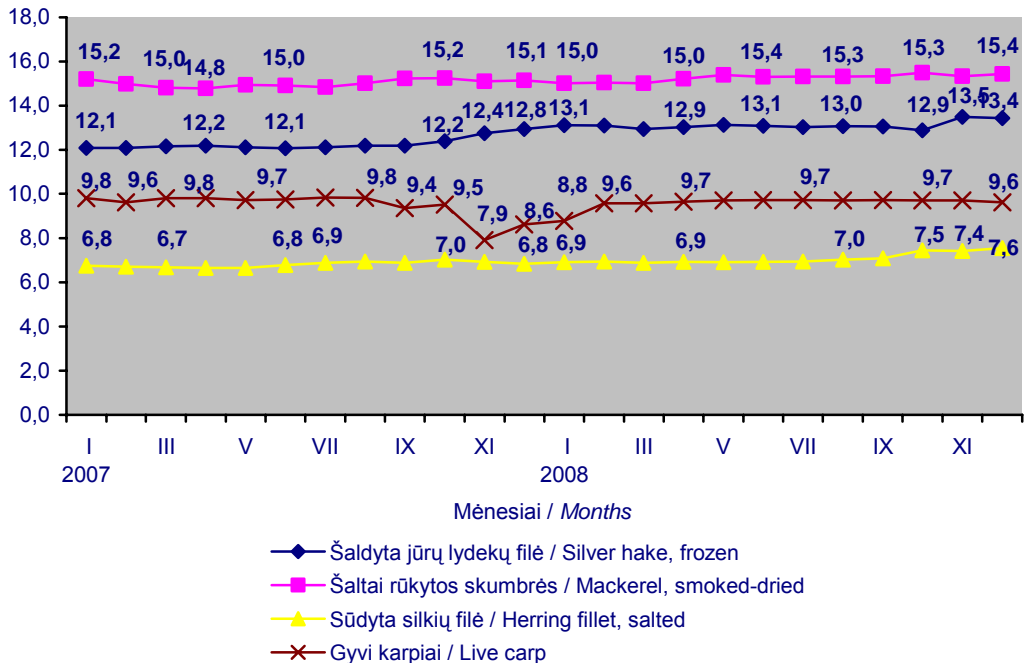
2008 metais Baltijos jūroje buvo sugauta apie 23,5 tūkst. t kvotuojamų žuvų, t. y. apie 12 proc. mažiau nei 2007 metais. Išankstiniais Žuvininkystės departamento prie ŽŪM duomenimis, buvo sužvejota apie 2,6 tūkst. t menkių, 18,3 tūkst. t šprotų, 1,8 tūkst. t strimelių ir apie 0,7 tūkst. t plekšnių. Menkių žvejybos kvota buvo visiškai išnaudota, o strimelių ir šprotų – atitinkamai 42 ir 75 proc.

Mažmeninės kainos. Daugumos žuvų produktų mažmeninės kainos 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, truputį padidėjo, tačiau pastebimas jų augimo tempo mažėjimas metų pabaigoje.

Gyvų karpių kainos 2007–2008 metais buvo gana stabilios, išskyrus laikotarpį nuo 2007 metų pabaigos iki 2008 metų pavasario (1 pav.). Nuo 2007 metų pradžios iki 2008 metų pabaigos jos netgi sumažėjo 2 proc., įvertinus 2007–2008 metų bendrą infliaciją ir perkamosios galios pokyčius Lietuvoje, šios žuvys tapo labiau prieinamos vartotojams.

Nuo 2007 metų pradžios iki 2008-ųjų pabaigos daugiausia pabrango (11 proc.) sūdytų silkių filė, truputį mažiau – šaldytų jūrų lydekų filė.

Šaltai rūkytų skumbrių kainos 2008 metais didėjo nedaug, vidutinis metinis augimas sudarė apie 2 proc., o per 2007–2008 metų laikotarpį – tik apie 1,4 proc.

1 pav. Kai kurių žuvų ir jų produktų mažmeninių kainų dinamika Lietuvoje 2007 ir 2008 metais, Lt/kg
 Figure 1. Retail prices of selected fish and fish products in Lithuania in 2007 and 2008, Lt/kg

Šaltiniai: Vartotojų ir gamintojų kainų indeksai 2007–2008. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Žuvų perdirbimas. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2009 metų kovo mėnesio duomenimis, buvo 40 įregistruotų žuvų produktų perdirbimo įmonių, turinčių Gyvūninio maisto tvarkymo veterinarinį patvirtinimą. Visos jos turi teisę eksportuoti produkciją į ES rinką, 7 jų gali teikti savo produkciją ir ES, ir Rusijos rinkai. Iki 2009 metų visos žuvų perdirbimo įmonės pertvarė savo gamybą pagal ES standartus.

Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais Lietuvos žuvų perdirbimo įmonėse iš viso buvo paruošta, perdirbta ir užkonservuota 67,4 tūkst. t žuvų, žuvų produktų ir kitų produktų iš žuvų subproduktų, vėžiagyvių ir moliuskų, iš jų 62,4 tūkst. t – perdirbtos ir apdorotos žuvys. Pramonės įmonių parduotų žuvų produktų vertė sudarė 538,2 mln. Lt, iš kurių tik apie 1/3 buvo realizuota Lietuvoje. Ikrų, ikrų pakaitalų, vėžiagyvių, moliuskų ir kitų subproduktų parduota už 19,4 mln. Lt, iš jų ¼ – Lietuvos vidaus rinkoje.

Užsienio prekyba. 2008 metais į Lietuvą importuota 95,4 tūkst. t žuvų ir jų produktų, t. y. 5 proc. daugiau nei 2007 metais. Importuotos produkcijos vertė – 617,5 mln. Lt, apie 15 proc. didesnė nei 2007-aisiais. Daugiau įvežta šviežių arba atšaldytų žuvų, žuvų filė ir gaminių arba konservų iš žuvų, kurių importo vertė padidėjo atitinkamai 45 proc., 11 proc. ir 11 proc. Mažėjo sušaldytų žuvų importo vertė (2 proc.), nors importo apimtys išaugo apie 4 proc. Vytintų, sūdytų bei rūkytų žuvų importo apimtys sumažėjo apie 10 proc., tačiau dėl padidėjusios įvežamų produktų kainos importo vertė išaugo apie 5 proc. (1 lentelė).

Kai kurių žuvų ir jų produktų eksportas ir importas 2007 ir 2008 metais
Exports and imports of selected fish and fish products in 2007 and 2008

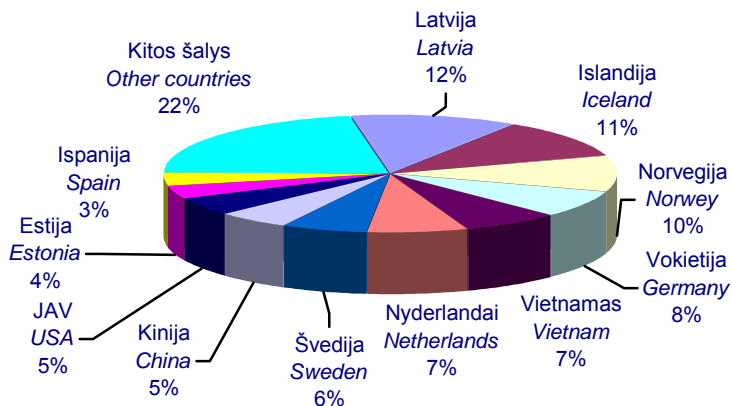
Produktai Products	2007				2008			
	eksportas / Exports		importas / Imports		eksportas / Exports		importas / Imports	
	kiekis quantity t	kaina price Lt/kg	kiekis quantity t	kaina price Lt/kg	kiekis quantity t	kaina price Lt/kg	kiekis quantity t	kaina price Lt/kg
Šviežios arba šaldytos žuvys <i>Fish, fresh or chilled</i>	21400	0,71	11949	8,83	19553	1,02	15721	9,75
Užšaldytos žuvys, išskyrus žuvų filė <i>Fish, frozen, fillet excl</i>	22634	2,81	28255	4,45	15520	3,96	29361	4,19
Žuvų filė, šviežia, šaldyta arba užšaldyta <i>Fish fillet, fresh, chilled or frozen</i>	19093	11,56	40116	6,07	18426	10,14	40681	6,64
Žuvys, vytintos, sūdytos, rūkytos <i>Fish, dried, salted, smoked</i>	1341	11,02	919	5,67	1492	12,05	828	6,59
Gaminiai arba konservai iš žuvų; ikrų pakaitalai <i>Prepared or preserved fish; caviar or caviar substitutes</i>	34729	8,40	9263	6,27	35407	10,11	8814	7,31

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Žuvų ir jų produktų eksporto apimtys 2008 sumažėjo apie 9 proc. iki 91,0 tūkst. t, tačiau dėl kainos augimo eksportuotos produkcijos vertė pakilo 6 proc. iki 649,9 mln. Lt. Didėjo vytintų, sūdytų ir rūkytų žuvų bei gaminių ir konservų iš žuvų eksporto apimtys ir vertė (apimtys – atitinkamai 11 proc. ir 2 proc., vertė – 22 proc. ir 23 proc.), o gyvų, šviežių ir atšaldytų bei užšaldytų žuvų ir jų filė eksporto apimtys gerokai sumažėjo, labiausiai – gyvų žuvų eksportas (kiekis – 35 proc., vertė – 22 proc.). Šiek tiek mažiau sugauta šprotų, todėl sumažėjo šviežių ir atšaldytų žuvų eksporto apimtis (9 proc.). 2007 metais šprotų į Daniją eksportuota 18,0 tūkst. t, o 2008-aisiais – iki 16,3 tūkst. t. Vidutinė šių žuvų eksporto kaina sumažėjo apie 16 proc.

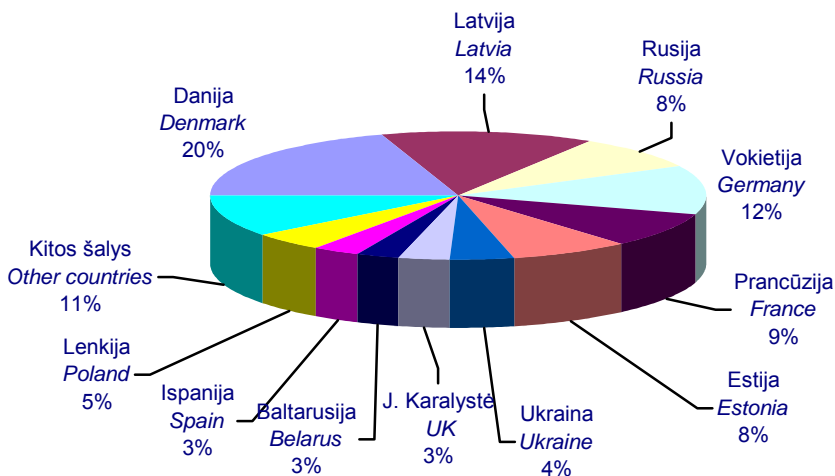
Vidutinė eksportuotų žuvų ir jų gaminių kaina 2008 metais išaugo 17 proc., o importuotų – 9 proc. Dėl pasikeitusių prekybos srautų 2008 metais daugiau žuvų ir jų produktų importuota nei eksportuota, tačiau vertine išraiška balansas išliko teigiamas – 32,4 mln. Lt.

Gyvų karpių eksportas 2008 metais gerokai sumažėjo (kiekis – 38 proc., vertė – 31 proc.). Šių žuvų tradiciškai buvo vežama į Lenkiją ir Latviją. Vidutinė jų eksporto kaina – 6,74 Lt/kg.

2 pav. Žuvų ir jų produktų importo struktūra pagal šalis 2008 metais
Figure 2. Import structure of fish and fish products by country in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

3 pav. Žuvų ir jų produktų eksporto struktūra pagal šalis 2008 metais
Figure 3. Export structure of fish and fish products by country in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Dėl nusistovėjusių prekybos ryšių su užsienio tiekėjais žuvų importo struktūra po Lietuvos įstojimo į ES smarkiai nesikeičia. Prekybos su vienomis ar kitomis šalimis apimtys dažniausiai priklauso nuo žuvų rūšies paklausos bei jų kainų tarptautinėje rinkoje. Daugiausia žuvų 2008 metais buvo tradiciškai importuota iš Latvijos, Islandijos ir Norvegijos, kurios yra vienos pagrindinių žaliavų žuvų perdirbimo pramonei tiekėjų. Didėjo importas iš Kinijos ir Vietnamo: nuo 2006 metų kinių žuvų produktų importo kiekis bendroje importo struktūroje padidėjo nuo 4 iki 5 proc., o vietnamietišku – nuo 2 iki 7 proc.

Pagrindinės lietuviškų žuvų produktų vartotojos yra Danija, Latvija ir Vokietija, į kurias išvežta atitinkamai 20, 14 ir 12 proc. viso eksporto. Į Daniją daugiausia eksportuojama pigių šprotų, todėl eksporto į šią šalį vertė yra nedidelė ir 2008 metais tesudarė apie 2 proc. Į Vokietiją buvo vežama brangesnių produktų, kurių vertė – net 28 proc. eksporto struktūros.

Žuvų ir jos produktų importas į Lietuvą iš trečiųjų šalių 2008 metais sudarė apie 53 proc. kiekio ir 49 proc. vertės, o iš Lietuvos išvežamos prekės daugiausia buvo tiekiamos į ES šalių narių rinkas (kiekis – 82 proc., vertė – 87 proc.). Taigi Lietuvos prekybos su ES šalimis santykiai ir toliau stiprėjo. Iš viso 2008 metais Lietuva prekybą žuvimis ir jos gaminiais plėtojo su 74 pasaulio šalimis.

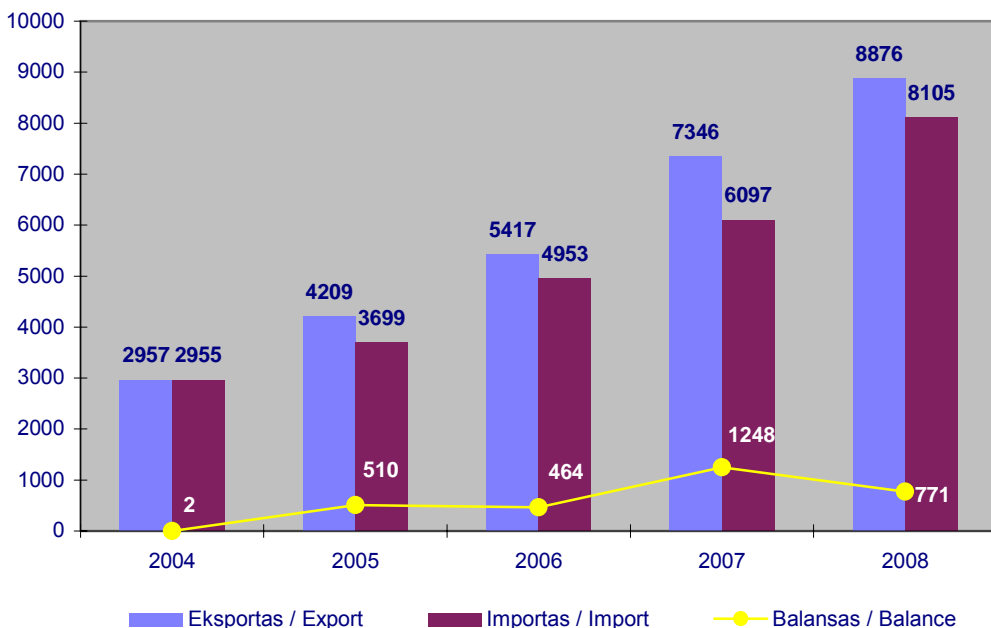
LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS 2008 METAIS

LITHUANIA'S FOREIGN TRADE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS IN 2008

Tamara PETUCHOVA

LAEI, Informacijos sisteminimo ir leidybos skyriaus tyrėja, tamara@laei.lt

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2008 metais iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 8876 mln. Lt (20,8 proc. daugiau nei 2007 m.), importuota už 8105 mln. Lt (32,9 proc. daugiau nei 2007 m.). Prekybos balansas 2007 ir 2008 metais buvo teigiamas, tačiau 2008-aisiais jis sumažėjo ir siekė 771 mln. Lt (2007 m. buvo 1,6 karto didesnis ir sudarė 1248 mln. Lt). Užsienio prekybos apyvarta padidėjo daugiau nei 24 proc.

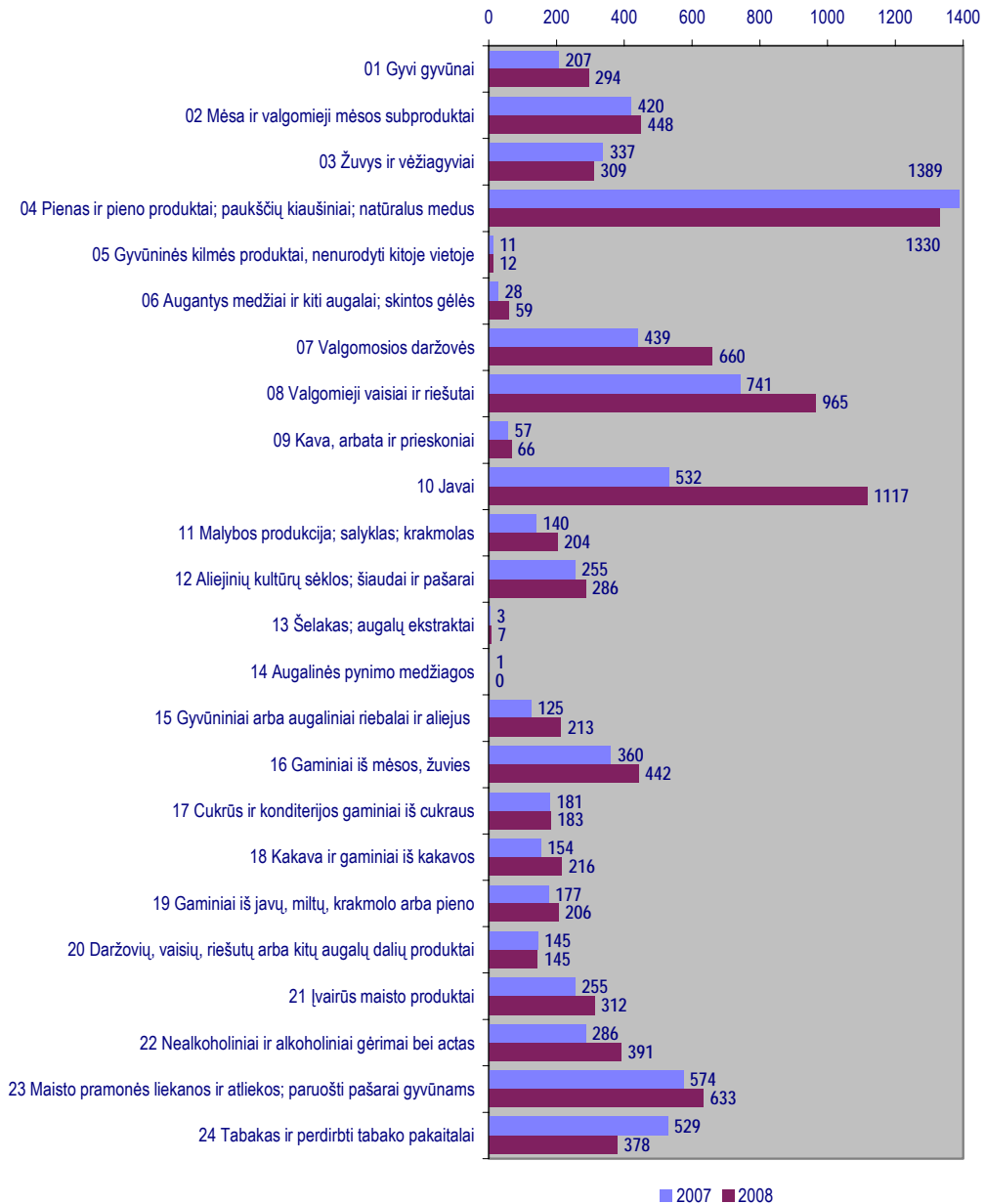

1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, importas ir užsienio prekybos balansas 2004–2008 metais, mln. Lt

Figure 1. Export, import and foreign trade balance of agricultural and food products in 2004–2008, mill. Lt

Prekyba žemės ūkio ir maisto produktais kasmet sudaro vis didesnę užsienio prekybos dalį. 2008 metais žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 16,0 proc. viso prekių eksporto, importas – 11,2 proc. viso importo (2005 m. – atitinkamai 12,9 ir 8,6 proc.). Ekonominės krizės metu, kai didesnę paklausą turi kasdieninio vartojimo prekės, galima tikėtis, kad prekyba žemės ūkio ir maisto produktais sudarys dar didesnę užsienio prekybos dalį. Apie tai byloja ir 2009 metų sausio

rezultatai, kai žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 19,3 proc. viso eksporto, importas – 15,7 proc. viso importo (2008 m. sausį – atitinkamai 16,2 ir 10,4 proc., 2005 m. – 11,2 ir 9,0 proc.). 2008 metais, palyginti 2007-aisiais, padidėjo 19 iš 24 KN *produktų grupių* eksportas.

2 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2007 ir 2008 metais, mln. Lt
 Figure 2. Exports of agricultural and food products in 2007 and 2008, mill. Lt

Palyginti su 2007 metais, 2008-aisiais grūdų eksporto vertė padidėjo 2,1 karto, riebalų ir aliejaus – 1,7 karto, daržovių – 1,5 karto, malybos produktų – 46 proc., gyvų gyvūnų – 42 proc., gaminių iš kakavos – 1,4 karto, įvairių nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų – 37 proc., vaisių – 1,3 karto. Pirmą kartą per daugelį metų sumažėjo (4 proc.) pieno produktų eksportas. 8 proc. mažiau išvežta žuvų ir vėžiagyvių. Labiausiai – 28 proc. – sumažėjo tabako gaminių eksportas.

Tradiciškai daugiausia eksportuota pieno ir jo produktų – už 1330 mln. Lt, tai sudarė 15,0 proc. viso 2008 metų žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Nors sūrių ir varškės išvežta 68,3 tūkst. t (21 proc. daugiau nei 2007 m.) ir vidutinė šių produktų kaina padidėjo nuo 10,85 Lt/kg 2007 metais iki 11,44 Lt/kg 2008-aisiais, kai kurių eksportuotų pieno produktų kainos ir kiekiai labai sumažėjo. Nekoncentruotų pieno ir grietinėlės buvo išvežta 1,3 karto mažiau, vidutinė eksporto kaina sumažėjo 1,2 karto. Sviesto kaina išaugo 4 proc., tačiau jo eksportuota 1,4 karto mažiau (5,8 tūkst. t). Dėl to pasikeitė ir pieno produktų eksporto struktūra: sūrių ir varškės dalis padidėjo nuo 49 iki 61 proc., nekonzentruotų pieno ir grietinėlės – sumažėjo nuo 21 iki 14 proc., koncentruotų – nuo 17 iki 14 proc., išrūgų – nuo 7,0 iki 4,6, sviesto – nuo 5,2 iki 4,1 proc. Daugiau nei 64 proc. pieno produktų eksportuota į Rusiją, Italiją ir Vokietiją (atitinkamai 34,9, 17,6 ir 11,8 proc.). 59 proc. pieno produktų išvežta į ES šalis.

Antroje vietoje pagal eksporto vertę – grūdai. 2008 metais jų išvežta už daugiau nei 1115 mln. Lt. Iš viso iš Lietuvos eksportuota 1604 tūkst. t įvairių javų: 1127 tūkst. t kviečių, 316 tūkst. t miežių, 60 tūkst. t rugių, 48 tūkst. t grikių, 38 tūkst. t kukurūzų, 13 tūkst. t avižų, apie 3 tūkst. t kitų grūdų. Kviečių išvežta 2,7 karto daugiau nei 2007 metais, o jų vidutinė kaina išaugo 6 proc. ir buvo 726 Lt/t. Nors miežių eksportuota 39 proc. daugiau nei pernai, jų kaina sumažėjo 1,4 karto. Dėl to miežių eksporto vertė beveik nepasikeitė.

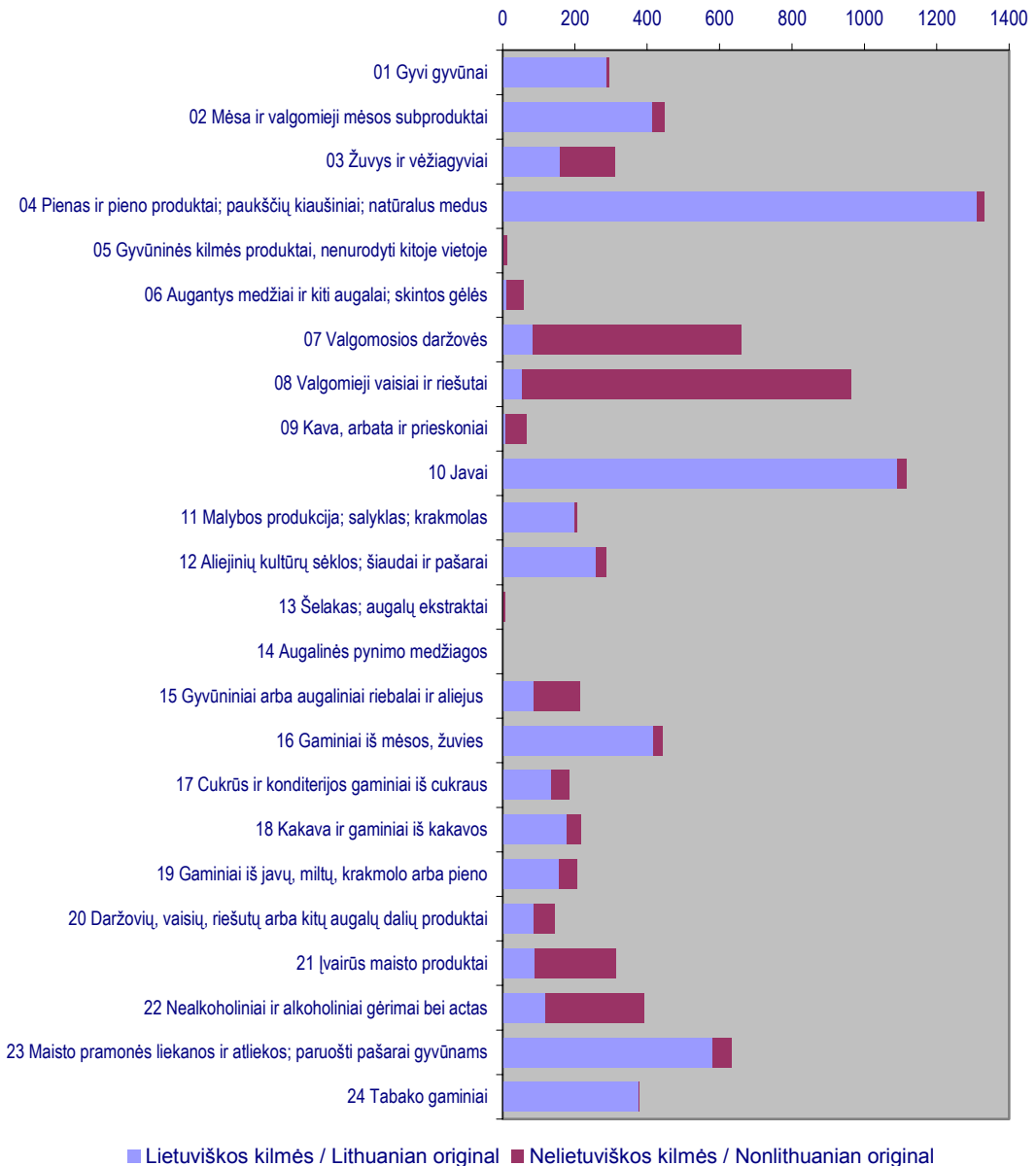
Eksportuotų kviečių vertė sudarė 73 proc., miežių – 16 proc. viso javų eksporto. 80 proc. kviečių eksportuota į Alžyrą, Latviją, Maroką, Turkiją, Omaną, Lenkiją, Baltarusiją, 87 proc. miežių – į Saudo Arabiją, Lenkiją, Latviją, Daniją, Sirijos Arabų Respubliką. 59 proc. visų grūdų išvežta į trečiąsias šalis.

Trečioje vietoje pagal eksporto vertę – vaisiai, uogos ir riešutai (12,6 proc. viso eksporto). Jų išvežta už 965 mln. Lt, palyginti su 2007 metais, 1,3 karto daugiau. Tik 5,6 proc. eksportuotų vaisių, uogų ir riešutų užauginta Lietuvoje, kiti buvo nelietuviškos kilmės. Didžiausią eksporto dalį sudarė obuoliai (202 tūkst. t už 340 mln. Lt, 35 proc. vaisių eksporto), vyšnios ir persikai (130 mln. Lt, 14 proc.), šviežios (101 mln. Lt, 10 proc.) ir apdorotos (97 mln. Lt, 10 proc.) uogos. 75 proc. vaisių ir uogų išvežta į Rusiją.

Daug eksportuota daržovių – už 660 mln. Lt (7,4 proc. viso eksporto), 87 proc. jų buvo nelietuviškos kilmės. Daržovių eksportas, palyginti su 2007 metais, padidėjo 1,3 karto. Didžiausią šių produktų eksporto dalį (80 proc.) sudarė grybai, paprikos, pomidorai ir kopūstai. 75 proc. daržovių išvežta į Rusiją.

Maisto pramonės atliekų ir paruoštų pašarų gyvūnams eksporto vertė siekė 633 mln. Lt ir sudarė 7,1 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Išvežta 10 proc. daugiau nei 2007 metais. 57 proc. eksporto sudarė šunų ir kačių ėdalas, 24 proc. – produktai, naudojami kitų gyvūnų pašarams, 8,0 proc. – rapsų sėklų išspaudos. Pagrindinės eksporto šalys – Jungtinė Karalystė, Rusija, Vokietija, Baltarusija, Lenkija, Norvegija.

Nemažai eksportuota mėsos (už 448 mln. Lt, 5,1 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto, palyginti su 2007 m., padidėjo 6,8 proc.), gaminių iš mėsos, žuvų (atitinkamai 442 mln. Lt, 5,0 proc., 23 proc.).

3 pav. Lietuviškos ir nelietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2008 metais, mln. Lt
 Figure 3. Exports of Lithuanian and non-Lithuanian origin agricultural and food products in 2008, mill. Lt

31 proc. eksportuotų produktų (tarp jų produktai, kurių daugiau kaip 50 proc. vertės sukurta užsienyje) yra nelietuviškos kilmės. Kai kuriose eksportuotų produktų grupėse lietuviškos kilmės prekės sudarė mažiau nei 50 proc.: vaisiai – vos 6 proc., kava, arbata ir prieskoniniai – 12 proc., daržovės – 13 proc., įvairių maisto produktų grupės (KN 21) prekės – 28 proc., nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai – 31 proc., riebalai ir aliejus – 41 proc. (3 pav.). Lietuviškos kilmės produktų eksporto į ES-27 šalis vertė siekė 81 proc., į trečiąsias – 53 proc. visų eksportuotų į šias šalis produktų vertės.

2008 metais žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į tris *šalių grupes* (ES-15 – šalys ES senbuvės, ES-12 – naujosios ES narės ir trečiosios šalys – ne ES narės) analizė parodė, kad, palyginti su 2007 metais, eksportas į ES-15 sumažėjo 9,0 proc., į ES-12 – padidėjo 22 proc., iš viso eksportas į ES-27 padidėjo 3,5 proc., vertė – 5089 mln. Lt. Eksporto į ES šalis dalis – 57 proc., palyginti su 2007 metais, sumažėjo 9,6 procentinio punkto. Tuo tarpu eksportas į trečiąsias šalis išaugo 56 proc., o jo dalis visame žemės ūkio ir maisto produktų eksporte padidėjo nuo 33 proc. iki 43 proc.

Į ES-27 šalis daugiausia eksportuota pieno ir jo produktų (už 810 mln. Lt), grūdų (už 460 mln. Lt), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (už 437 mln. Lt), gaminių ir konservų iš mėsos, žuvų (už 418 mln. Lt), cigarečių (už 372 mln. Lt).

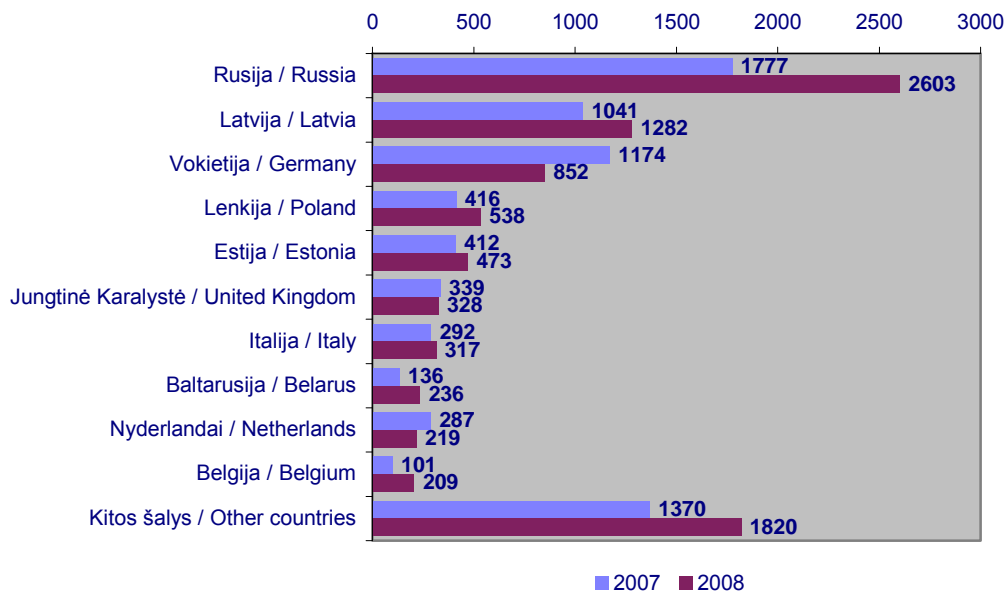
Į trečiąsias šalis daugiausia išvežta vaisių ir uogų (už 771 mln. Lt), grūdų (už 657 mln. Lt), pieno ir jo produktų (už 520 mln. Lt), daržovių (už 505 mln. Lt). Minėtų produktų vertė sudarė 65 proc. visų eksportuotų į trečiąsias šalis produktų vertės.

2008 metais svarbiausios eksporto partnerės buvo Rusija (29 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto), Latvija (14 proc.), Vokietija (9,6 proc.), Lenkija (5,3 proc.), Estija (5,9 proc.). Eksportas į Rusiją padidėjo beveik 1,5 karto, Latviją – daugiau nei 1,2 karto, Lenkiją – 1,3 karto, Baltarusiją – 1,7 karto, Belgiją – 2,1 karto, o sumažėjo eksportas į Vokietiją (27 proc.), Jungtinę Karalystę (3,4 proc.), Nyderlandus (24 proc.).

2008 metais į Rusiją eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 2603 mln. Lt. Daugiausia išvežta sūrių (už 411 mln. Lt, beveik 16 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į šią šalį), obuolių (196 tūkst. t už 330 mln. Lt, 13 proc.), pievagrybių, paprikų ir kitų daržovių (iš viso už 197 mln. Lt, 7,6 proc.), gyvūnų kiaulių (353 tūkst. vnt. už 149 mln. Lt, 5,7 proc.), vyno (už 144 mln. Lt, 5,5 proc.). Pažymėtina, kad visi eksportuoti į Rusiją obuoliai, vynu ir 97 proc. daržovių nelietuviškos kilmės. Lietuviškos kilmės produktų vertė sudarė 37 proc. viso eksporto į Rusiją.

Per nagrinėjamą laikotarpį į Latviją eksportuota 23 proc. daugiau žemės ūkio ir maisto produktų nei per 2007-uosius. Daugiausia išvežta cigarečių (už 146 mln. Lt, 12 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į Latviją), javų (212 tūkst. t už 121 mln. Lt, 9,6 proc., eksportuota 6,8 karto daugiau nei 2007 m.), cukraus (26 tūkst. t už 58 mln. Lt, 4,7 proc.), sūrių ir varškės (55 mln. Lt, 4,4 proc., 1,5 karto daugiau).

Eksportas į Vokietiją, palyginti su 2007 metais, sumažėjo. 15 proc. jo sudarė cigaretės (130 mln. Lt, sumažėjo 2,2 karto). 13 proc. eksporto vertės teko gaminiams ir konservams iš žuvų (46 mln. Lt, 1,5 karto daugiau). Daug išvežta grietinėlės (88 tūkst. Lt, 40 proc. mažiau), žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (už 59 mln. Lt, 28 proc. mažiau), šunų ir kačių ėdalo (už 52 mln. Lt, 1,7 karto mažiau).

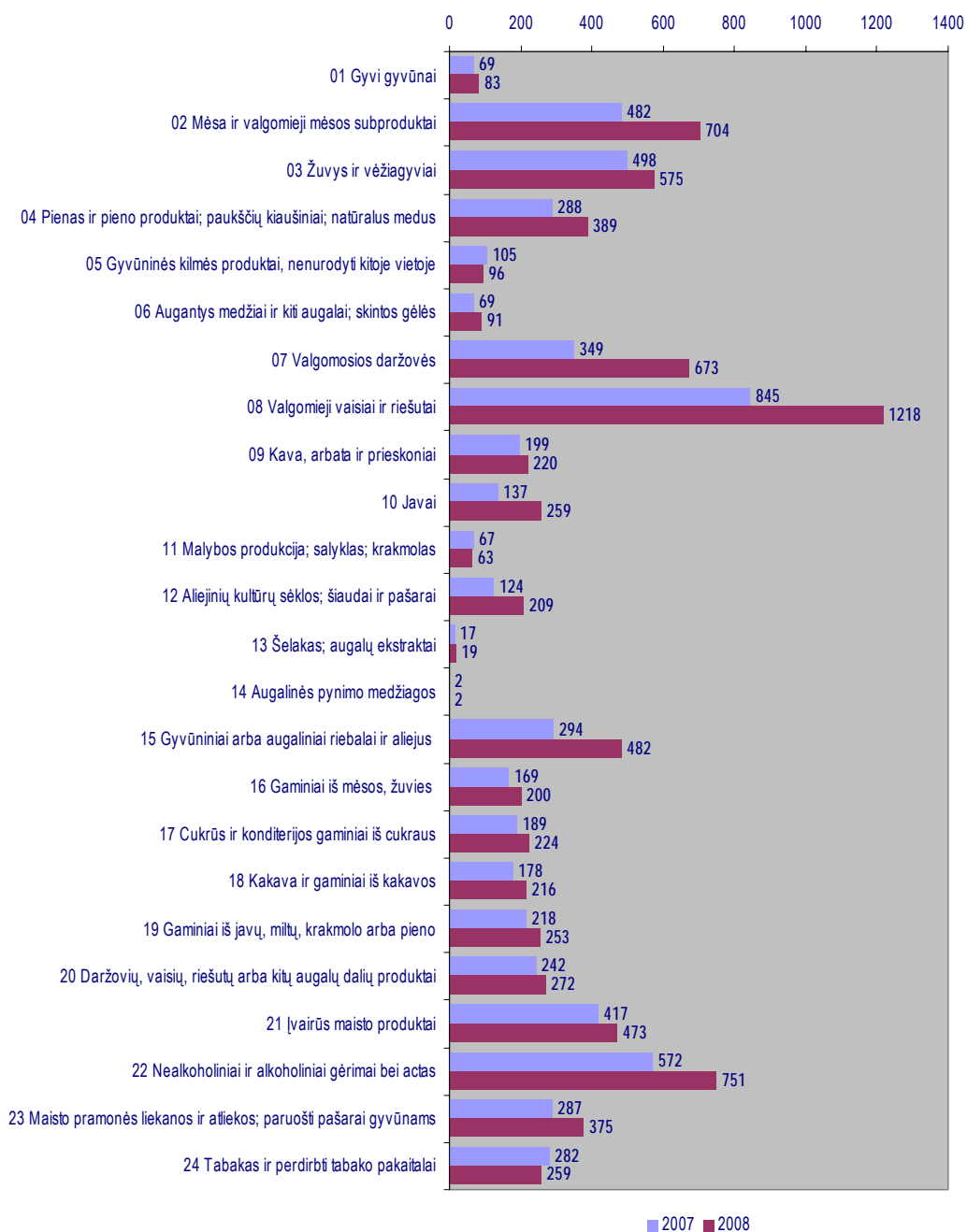
4 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis 2007 ir 2008 metais, mln. Lt
 Figure 4. Export of agricultural and food products by country in 2007 and 2008, mill. Lt

Eksportas į Rusiją, Vokietiją ir Latviją 2008 metais sudarė 53 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto (2007 m. – 54 proc.).

2008 metais į Lietuvą importuota žemės ūkio ir maisto produktų už 8105 mln. Lt, 33 proc. daugiau nei 2007-aisiais. Importo didėjimo tempai buvo daug spartesni nei eksporto. Iš 24 produktų grupių sumažėjo tik malybos ir tabako bei jo gaminių importas.

Tradiciškai daugiausia įvežta vaisių ir riešutų (už 1218 mln. Lt, 15 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo, padidėjo 1,4 karto). Daug importuota nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų (751 mln. Lt, 9,3 proc. viso importo, 1,3 karto), mėsos (704 mln. Lt, 8,7 proc., beveik 1,5 karto), daržovių (673 mln. Lt, 8,3 proc., 1,9 karto), žuvų ir vėžiagyvių (575 mln. Lt, 7,1 proc., 15 proc.).

28 proc. vaisių ir riešutų importo sudarė obuoliai (189 tūkst. t, 3 proc. daugiau nei 2007 m., vertė padidėjo 33 proc.). 80 proc. obuolių įvežta iš Lenkijos. Daug importuota citrusinių vaisių (68 tūkst. t už 178 mln. Lt), abrikosų, vyšnių, persikų (41 tūkst. t už 152 mln. Lt), vynuogių (30 tūkst. t už 133 mln. Lt), uogų (19 tūkst. t už 113 mln. Lt). Minėtų vaisių ir uogų vertė sudarė 76 proc. viso vaisių importo. Pažymėtina, kad didelė dalis įvežtų į Lietuvą obuolių buvo vėliau eksportuota. 76 proc. vaisių ir riešutų importo sudarė importas iš Lenkijos, Nyderlandų, Italijos, Ispanijos, Vokietijos ir Belgijos.

5 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas 2007 ir 2008 metais, mln. Lt
 Figure 5. Imports of agricultural and food products in 2007 and 2008, mill. Lt

2008 metais į Lietuvą įvežta daug nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų. Daugiausia – vyno iš šviežių vynuogių (už 197 mln. Lt), spirito, likerio ir kitų spiritinių gėrimų (už 182 mln. Lt), mineralinio ir gazuotojo vandens (už 179 mln. Lt). Minėtų gėrimų vertė sudarė 75 proc. visų importuotų gėrimų. Daugiausia (76 proc.) jų įvežta iš Lenkijos, Nyderlandų, Italijos, Ispanijos, Vokietijos, Belgijos.

Nagrinėjamu laikotarpiu importuota daug mėsos: 73,2 tūkst. t kiaulienos (1,4 karto daugiau nei 2007 m.) už 466 mln. Lt, 31,5 tūkst. t paukštienos už 132 mln. Lt, 7,0 tūkst. t subproduktų (14 proc. daugiau) už 30 mln. Lt. Daugiausia kiaulienos įvežta iš Lenkijos (31 proc.), Vokietijos (28 proc.), Estijos, Belgijos, Danijos. Iš šių šalių importuota 86 proc. kiaulienos. 77 proc. paukštienos importuota iš Lenkijos (38 proc.), Nyderlandų (23 proc.), Danijos (16 proc.). Daugiausia subproduktų – 79 proc. – atvežta iš Vokietijos, Lenkijos, Estijos, Danijos, Nyderlandų, Ispanijos.

Daug daržovių importuota iš Lenkijos (41 proc., už 276 mln. Lt), Nyderlandų (33 proc., už 223 mln. Lt), Ispanijos (9,2 proc., už 62 mln. Lt). Daugiausia (60 proc.) žuvų ir vėžiagyvių atvežta iš Vokietijos, Švedijos, Latvijos, Kazachstano, JAV, Norvegijos, Islandijos.

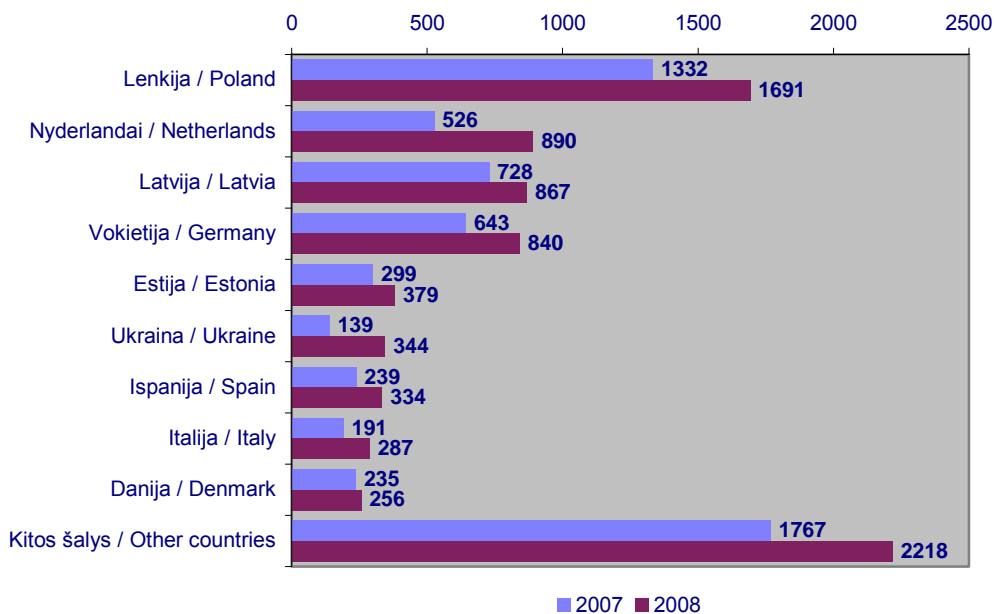
Nuo 2005 metų į Lietuvą pradėta importuoti perdirbti skirtą pieną. 2005 metais buvo importuota 39 tūkst. t, 2006-aisiais – 119 tūkst. t, 2007-aisiais – 144 tūkst. t, o 2008-aisiais – 194 tūkst. t. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, pieno įvežta 1,3 karto daugiau, vertė padidėjo 1,4 karto ir siekė 206 mln. Lt. 90 proc. 2008 metais į Lietuvą įvežto pieno buvo latviškas, 8,5 proc. – estiškas, 1,5 proc. – lenkiškas.

Importo iš ES šalių senbuvų (ES-15) dalis sudarė 42,6 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo ir padidėjo, palyginti su 2007 metais, 3,1 procentinio punkto, o vertė – 1,4 karto (siekė 3457 mln. Lt). 3,0 procentiniais punktais sumažėjo importas iš ES-12 šalių (sudarė 39,9 proc., už 3233 mln. Lt). Iš viso importas iš ES-27 šalių išaugo 33 proc., o jo dalis visame žemės ūkio ir maisto produktų importe – 0,2 procentinio punkto ir sudarė 82,5 proc. viso importo. Nors importas iš trečiųjų šalių padidėjo 1,3 karto, jo dalis visame importe sumažėjo.

2008 metais daugiausia produktų įvežta iš Lenkijos, Nyderlandų, Latvijos, Vokietijos, Estijos, Ukrainos, Ispanijos. Importas iš šių septynių šalių sudarė 66 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

2008 metais importas iš Lenkijos siekė 1691 mln. Lt (21 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo), palyginti su 2007-aisiais, išaugo 1,3 karto. Iš Lenkijos daugiausia įvežta obuolių – 152 tūkst. t už 236 mln. Lt (sudarė 14 proc. importo iš Lenkijos), 24,3 tūkst. t kiaulienos – už 145 mln. Lt (atitinkamai 8,6 proc.), įvairių daržovių – pievagrybių, paprikų, salotinių augalų, trumų, baklažanų – už 94 mln. Lt (5,5 proc.), 30,2 tūkst. t pomidorų – už 71 mln. Lt (4,2 proc.), 57,4 tūkst. t įvairių kopūstų – už 70,2 mln. Lt (4,2 proc.).

Importas iš Nyderlandų siekė 890 mln. Lt, sudarė 11 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo, palyginti su 2007-aisiais, 1,7 karto daugiau. Daugiausia įvežta išspaudų ir kitų kietų sojų pupelių aliejaus ekstrakcijos liekanų – už 121 mln. Lt (sudarė 14 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo iš Nyderlandų). 11 proc. teko paprikoms, baklažanams, salotinėms daržovėms, alyvuogėms (importuota už 93 mln. Lt), 5,7 proc. – citrusiniams vaisiams (51 mln. Lt), 5,2 proc. – obuoliams ir kriaušėms (47 mln. Lt), 4,7 proc. – uogoms (42 mln. Lt), 4,0 proc. – atogrąžų vaisiams (36 mln. Lt).

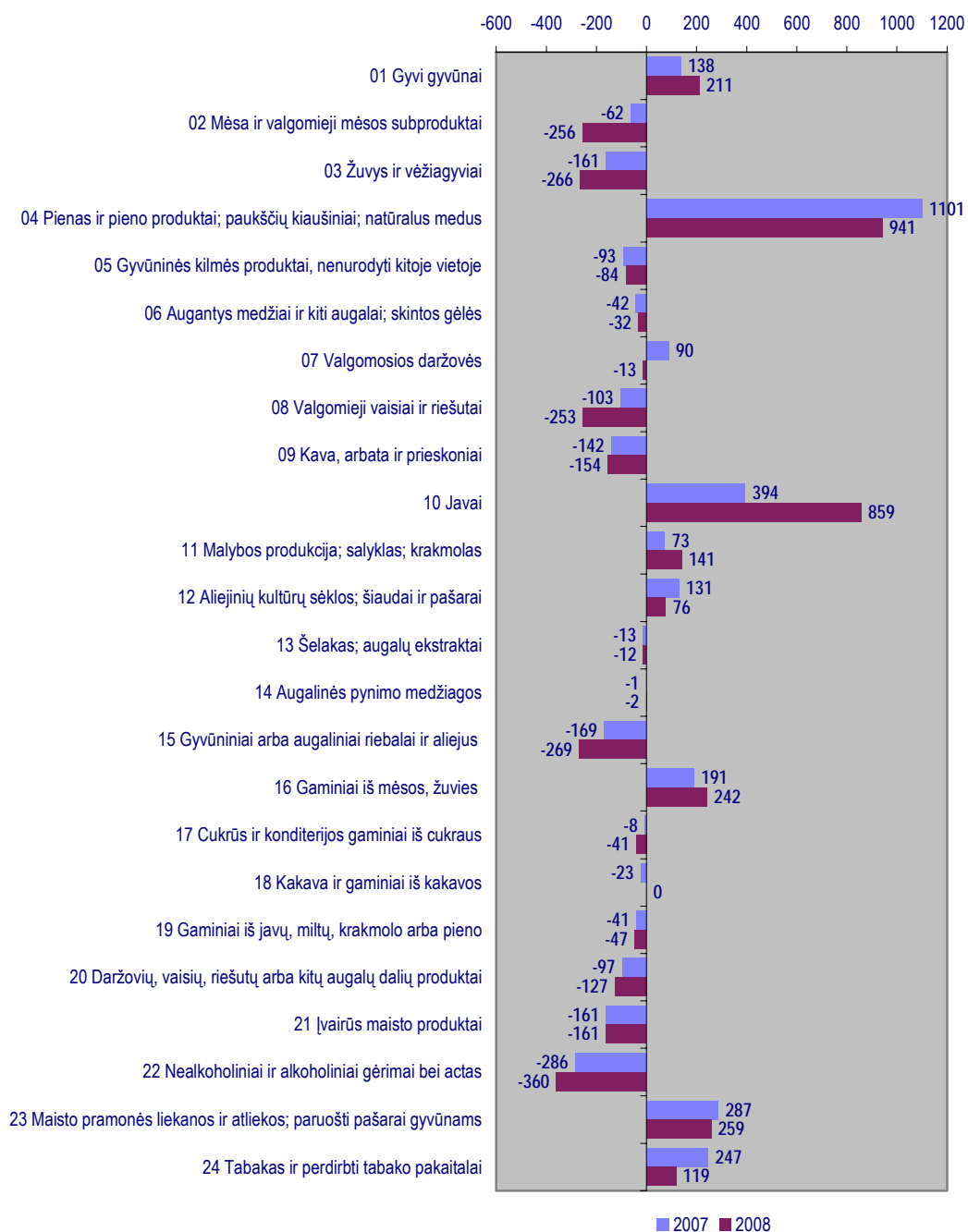

6 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis 2007 ir 2008 metais, mln. Lt
 Figure 6. Import of agricultural and food products by country in 2007 and 2008, mill. Lt

Iš Latvijos įvežta produktų už 867 mln. Lt (10,7 proc. viso 2008 m. žemės ūkio ir maisto produktų importo). Palyginti su 2007-aisiais, importas iš šios šalies išaugo 1,2 karto. 23 proc. importo iš Latvijos sudarė žaliavinis pienas (181 tūkst. t už 195 mln. Lt). Cigarečių įvežta už 89 mln. Lt (10 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo iš Latvijos), stiprių alkoholinių gėrimų (44 mln. Lt, 5,1 proc.), duonos, pyragų ir kitų kepinų (38 mln. Lt, 4,4 proc.), kviečių (38 mln. Lt, 4,4 proc.).

Importas iš Vokietijos siekė 840 mln. Lt – 10,4 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Palyginamuoju laikotarpiu importas iš minėtos šalies išaugo 1,3 karto. Daugiausia įvežta kiaušienos (20,3 tūkst. t už 132 mln. Lt, 2007 m. – 5,5 tūkst. t už 29 mln. Lt), rapsų aliejaus (13 tūkst. t už 46 mln. Lt), kavos (už 46 mln. Lt), įvairių 2106 KN grupės maisto produktų, kurių didelę dalį sudarė maisto produktai kūdikiams (už 41 mln. Lt), žuvų (už 40 mln. Lt).

Užsienio prekybos žemės ir maisto produktais balansas 2008 metais buvo teigiamas, siekė 771 mln. Lt, palyginti su 2007-aisiais, sumažėjo 1,6 karto.

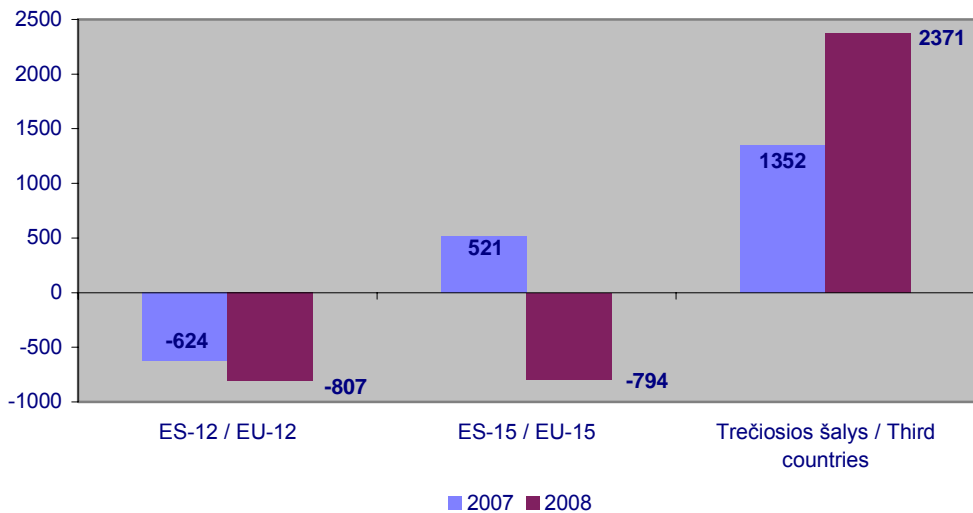

7 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansai pagal produktų grupes 2007 ir 2008 metais, mln. Lt

Figure 7. Foreign trade balances of agricultural and food products by product group in 2007 and 2008, mill. Lt

Didelis teigiamas buvo prekybos pienu ir jo produktais balansas, tačiau didėjant žaliavinio pieno importui ir jo daliai importo struktūroje, jis buvo 17 proc. mažesnis nei 2007-aisiais. Prekybos grūdais balansas siekė 859 mln. Lt. Didžiausias neigiamas buvo prekybos nealkoholiniais ir alkoholiniais gėrimais balansas, jis siekė 360 mln. Lt, padidėjo 1,3 karto. Prekybos riebalais ir aliejumi, žuvimis, mėsa, vaisiais deficitas taip pat buvo didelis (7 pav.).

Prekybos pagal šalių grupes analizė parodė, kad teigiamas buvo tik prekybos su trečiosiomis šalimis balansas, kuris, palyginti su 2007 metais, išaugo beveik 1,8 karto ir siekė 2371 mln. Lt. Prekybos su ES-15 ir ES-12 šalimis balansai buvo neigiami ir pasikeitė ne Lietuvos naudai. Prekybos ES vidaus rinkoje (su ES-27) deficitas padidėjo net 15 kartų ir sudarė 1601 mln. Lt (2007 m. buvo 103 mln. Lt).

8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas pagal šalių grupes 2007 ir 2008 metais, mln. Lt

Figure 8. Foreign trade balances of agricultural and food products by country group in 2007 and 2008, mill. Lt

2008 metų užsienio prekybos apyvartos analizė pagal šalių grupes parodė, kad prekybos su trečiosiomis šalimis ir senosiomis ES narėmis (ES-15) apyvarta buvo beveik vienoda (atitinkamai 6159 ir 6120 mln. Lt). Prekybos su ES-12 apyvarta siekė 5659 mln. Lt. Iš viso prekybos su ES-27 šalimis apyvarta išaugo beveik 1,2 karto, su trečiosiomis šalimis – daugiau nei 1,6 karto. Didžiausia apyvartos dalis – 66 proc. – teko ES-27 šalims, 2007 metais ji sudarė didesnę dalį – 72 proc.

Svarbiausi 2008 metų užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais partneriai buvo Rusija (apyvarta sudarė 2790 mln. Lt, 16 proc. šių produktų prekybos apyvartos, padidėjo 1,4 karto), Lenkija (2229 mln. Lt, 13 proc., 1,3 karto), Latvija (2149 mln. Lt, 13 proc., 1,2 karto), Vokietija (1692 mln. Lt, 10 proc., sumažėjo 7,3 proc.), Nyderlandai (1109 mln. Lt, 6,5 proc., padidėjo 1,4 karto). Didžiausi teigiami buvo prekybos su Rusija (2417 mln. Lt), Latvija (415 mln. Lt), Jungtine Karalyste (239 mln. Lt) balansai, didžiausias deficitas – su Lenkija (1154 mln. Lt), Nyderlandais (670 mln. Lt), Ukraina (302 mln. Lt).

SANTRUMPOS
ABBREVIATIONS

ES	– Europos Sąjunga
IGC	– Tarptautinė grūdų taryba
JAV	– Jungtinės Amerikos Valstijos
KN	– kombinuotoji nomenklatūra
LRV	– Lietuvos Respublikos Vyriausybė
NVS	– Nepriklausomų valstybių sandrauga
PVM	– pridėtinės vertės mokestis
ŽŪIKVC	– Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
ŽŪM	– Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
ŽŪMPRIŠ	– Žemės ūkio ir maisto produktų informacinė sistema

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ EKSPORTAS 2008 METAIS
EXPORTS OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS IN 2008

1 lentelė / Table 1

Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas į ES šalis 2008 metais
Exports of agricultural and food products to EU countries in 2008

KN kodas CN code	Prekės pavadinimas Name of product	tūkst. t thou t	mln. Lt mill. Lt	Dalis eksporte, Share in total export, %
2402	Cigaretės	13,4	371,8	7,3
0406	Sūriai ir varškė	33,1	353,3	6,9
2309	Produktai, naudojami gyvūnų pašarams	95,0	346,4	6,8
1604	Gaminiai arba konservai iš žuvų; ikrai ir jų pakaitalai, pagaminti iš žuvų ikrelių	33,2	337,7	6,6
1001	Kviečiai	416,5	266,0	5,2
1205	Rapsų sėklos	193,1	231,4	4,5
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė, į kuriuos nepridėta cukraus ar kitų saldiklių	51,2	176,4	3,5
1806	Šokoladas ir kiti maisto produktai, į kuriuos pridėta kakavos	14,4	168,6	3,3
0304	Žuvų filė ir kita žuvų mėsa	13,1	157,0	3,1
0402	Pienas ir grietinėlė, koncentruoti arba į kuriuos pridėta cukraus ar kitų saldiklių	20,8	136,5	2,7
0201	Galvijiena, šviežia arba atšaldyta	11,4	112,3	2,2
1701	Cukrus	49,2	108,4	2,1
0207	Naminių paukščių mėsa ir valgomieji mėsos subproduktai	13,4	102,4	2,0
0811	Vaisiai, uogos, riešutai	11,1	94,6	1,9
0709	Voveraitės (67 proc.), pievagrybiai (28 proc.), kt. daržovės (5 proc.)	8,9	93,1	1,8
1003	Miežiai	128,3	79,7	1,6
2202	Vandeny, įskaitant mineralinius ir gazuotuosius	42,5	78,8	1,5
0102	Gyvi galvijai	8,4	78,8	1,5
2106	Maisto produktai, nenurodyti kitoje vietoje (daugiausia kūdikių)	5,6	78,3	1,5
1108	Krakmolos; inulinas	48,6	70,5	1,4
1905	Duona, pyragai, bandelės ir kiti kepiniai	12,7	69,4	1,4
2101	Kavos, arbatos arba matės ekstraktai, esencijos ir koncentratai	2,4	68,6	1,3
1107	Salyklas	38,9	63,7	1,3
0407	Paukščių kiaušiniai su lukštais	14,1	50,7	1,0
1514	Rapsų aliejus	14,3	48,8	1,0
Kiti produktai / Other products			1345,7	26,4

Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas į trečiąsias šalis 2008 metais
Exports of agricultural and food products to third countries in 2008

KN kodas CN code	Prekės pavadinimas Name of product	tūkst. t thou. t	mln. Lt mill. Lt	Dalis eksporte, Share in total export, %
1001	Kviečiai	710,1	551,5	14,6
0406	Sūriai ir varškė	35,2	428,7	11,3
0808	Obuoliai, kriaušės ir svarainiai, švieži	197,0	332,7	8,8
0709	Pievagrybiai (49 proc.), saldžiosios paprikos (29 proc.), baklažanai (7 proc.), kt. daržovės (15 proc.)	46,5	205,5	5,4
2309	Produktai, naudojami gyvūnų pašarams	61,0	161,8	4,3
0103	Gyvos kiaulės	34,0	149,5	3,9
2204	Vynas iš šviežių vynuogių	27,3	145,2	3,8
0702	Pomidorai, švieži arba atšaldyti	45,3	128,0	3,4
0809	Abrikosai, vyšnios, persikai, slyvos	38,0	126,2	3,3
0201	Galvijiena, šviežia arba atšaldyta	12,1	124,1	3,3
1003	Miežiai	187,8	102,7	2,7
0810	Uogos	16,4	95,4	2,5
0704	Įvairūs kopūstai	69,4	86,2	2,3
0806	Vynuogės	18,4	85,7	2,3
0805	Citrusiniai vaisiai	25,3	74,6	2,0
2208	Stiprieji alkoholiniai gėrimai	2,6	64,7	1,7
2101	Kavos, arbatos arba matės ekstraktai, esencijos ir koncentratai	1,8	55,8	1,5
0402	Pienas ir grietinėlė, koncentruoti arba į kuriuos pridėta cukraus ar kitų saldiklių	10,6	47,3	1,2
1514	Rapsų aliejus	13,6	46,8	1,2
1806	Šokoladas ir kiti maisto produktai, į kuriuos pridėta kakavos	32,8	43,3	1,1
2005	Daržovės, paruoštos arba konservuotos (96 proc. bulvių)	4,5	37,8	1,0
Kiti produktai / Other products			693,6	18,3